

ISSN: 2667-5056

EDİTÖRÜN NOTU

Kıymetli Spor Bilimciler,

Spor Bilimleri sahasında akademik yayıncılığı sizlerin değerli yayınlarıyla geliştirme hedefinde olan Spor Bilimleri Dergimiz, bu sayıyla birlikte altıncı yılını doldurmuş olacak. Spor Bilimleri alanında muhtelif konuları değerlendiren çalışmalarla renklenmiş 7. sayımızla huzurlarınızdayız. Bu sayımızda toplam 7 makale bulunmaktadır.

TÜBİTAK-DERGİPARK çatısı altında faaliyet gösteren ve uluslararası dizinlerde taranan dergimizde, Spor Bilimleri alanında hazırlanmış nitelikli akademik çalışmalara yer verilmektedir.

Spor Bilimleri Dergimizin 7. Sayısının Cumhuriyetimizin 100. Yılında hayırlar getirmesini temenni ediyoruz.

Saygılarımızla.

Dr. Ahmet DİNÇ
Editör

IĞDIR ÜNİVERSİTESİ
SPOR
BİLİMLERİ
DERGİSİ

Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi

ISSN: 2667-5056

Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Adına Sahibi – Owner
Dr. Ergün YURDADÖN

Editör-Editor
Dr. Ahmet DİNÇ

Alan Editörleri-Field Editors
Hareket ve Antrenman Bilimler-Movement & Training Sciences
Dr. İbrahim CAN

Beden Eğitimi ve Spor-Physical Education and Sports Sciences
Dr. Murat ÖZMADEN

Spor Yönetim Bilimleri- Science of Sport Management
Dr. Ahmet Nusret Bulgurcuoğlu

Editör Kurulu-Editorial Board
Dr. Ahmet DİNÇ (Iğdır Üniversitesi)
Dr. Laurentiu-Gabriel TALAGHİR (Dunărea de Jos" University of Galați)
Dr. İbrahim CAN (Iğdır Üniversitesi)
Dr. Ünsal TAZEGÜL (Iğdır Üniversitesi)
Dr. Mehmet Haşim AKGÜL (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Dr. Stefan Kolimechkov (United Kingdom)
Dr. Ahmet Yavuz Karanfil (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Dr. Abdullah ALTUNHAN (Mardin Artuklu Üniversitesi)
Dr. Murat ÖZMADEN (Iğdır Üniversitesi)
Dr. Iconomescu Teodora MIHAELA (Dunărea de Jos" University of Galați)
Dr. Neslihan ARIKAN FİDAN (Gazi Üniversitesi)
Dr. Alper Cenk GÜRKAN (Gazi Üniversitesi)
Dr. Adem KAYA (Bowie State University USA)
Dr. Zülbiye Kaçay (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Dr. Aleksandar Raković (University of Niš)

Mizanpaj Editörü- Layout Editor
Dr. Gülhan Erdem SUBAK

İngilizce Dil Editörü - English Language Editor
Dr. Ergün YURDADÖN

ARAŞTIRMA MAKALELERİ

RESEARCH ARTICLES

Investigating The Effect Of Coronavirus Anxieties Of The Students Attending Sports High School On Distance Education

Spor Liselerinde Eğitim Gören Öğrencilerin Koronavirüs Kaygılarının Uzaktan Eğitime Etkisinin İncelenmesi

Murat ÖZMADEN, Metin BAYRAK, Ahmet DİNÇ, Gülşen ÖZMADEN, Ali BAYAZIT.....1-10

Amatör Sporcuların Liderlik Eğilimlerinin Saldırganlık Düzeylerine Etkisi

The Effect of Leadership Tendencies on Aggression Levels of Amateur Athletes

Cihan GÜLAŞTI, Ergün YURDADÖN.....11-23

Trabzonspor Taraftarlarının Kulüplerine Güven Düzeylerinin İncelenmesi

Examination of Trabzonspor Fans' Trust Levels In The Club

Furkan PASLI, Bedirhan KÖSE, Samet ZENGİN.....24-33

2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Şampiyon Olan Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca Attığı ve Yediği Gollerin Farklı Parametreler Açısından İncelenmesi

Examination of the Goals Scored and Conceded by the Portuguese National Team, Champions in the 2022 European Futsal Championship, in Terms of Different Parameters

Mehmet Ali Armağan AĞYOL, Levent TANYERİ, İsmet ÇİNAN.....34-45

Ortaöğretim Öğrencilerinin Fiziksel Uygunluk Düzeyinin Eurofit Test Bataryası İle Belirlenmesi (İğdir Örneği)

The Determination Physical Fitness Level Of Secondary School Students With Eurofit Test Battery (İğdir Sample)

Buminhan EROL, İbrahim CAN.....46-55

Antrenörlerin Liderlik Yönelimleri ile Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi

Examination of Coaches' Leadership Orientations and Sportsmanship Behaviors

Murat SARAÇOĞLU , Savaş DUMAN.....56-63

Bireysel Branş Sporcularının Psikolojik İyi Oluş ve Öz-Şefkat Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Investigation of the Relationship Between Psychological Well-Being and Self-Compassion Levels of Individual Branch Athletes

Umut SEVİLMİŞ, Murat ÖZMADEN.....64-72

Yüklenme Tarihi: 6.12.2023 **Kabul Tarihi:** 16.12.2023 **Yayın Tarihi:** 30.12.2023

Investigating The Effect Of Coronavirus Anxieties Of The Students Attending Sports High School On Distance Education

Murat ÖZMADEN^{1*} , Metin BAYRAK² , Ahmet DİNÇ¹ ,
Gülşen ÖZMADEN³ , Ali BAYAZIT³

¹Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

²Gençlik ve Spor Bakanlığı

³Milli Eğitim Bakanlığı

ABSTRACT

This study aimed to investigate the effect of Covid-19 concerns on distance education of students attending sports high schools. The Athletes' Anxiety of Catching New Type Coronavirus (Covid-19) Scale (SYTKYKÖ) consisting of 16 items whose validity and reliability studies were conducted by Demir et al. in 2020 and the Opinions Regarding Distance Education Scale created by Yıldırım et al. (2014) consisting of 18 items was used as a data collection tool. The research group consists of a total of 376 participants, 192 women and 184 men, who receive education in the sports high schools of Hatay, Adana, Kahramanmaraş (Eastern Mediterranean) Region in the 2021-2022 academic year. Data were delivered from voluntary participants in the research via Google Forms. As a result of the reliability analysis of the scales; Cronbach's Alpha value of coronavirus anxiety scale in athletes was found to be 92; Cronbach's Alpha value of the opinions on distance education scale was found to be 83. As a result of the analysis, it is seen that the individual anxiety dimension has a statistically significant and negative effect on effectiveness and didacticism in distance education. It is seen that the social anxiety dimension has a statistically significant and positive effect on personal, effectiveness and instructiveness in distance education. As a result, it appears that Covid 19 anxiety has a significant impact on distance education.

Keywords: Coronavirus, Distance Education, Sport, Anxiety

Spor Liselerinde Eğitim Gören Öğrencilerin Koronavirüs Kaygılarının Uzaktan Eğitime Etkisinin İncelenmesi

ÖZ

Bu çalışmada, spor liselerinde eğitim gören öğrencilerinin Kovid-19 kaygılarının uzaktan eğitime etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Veri toplama aracı olarak, Demir ve arkadaşlarının (2020) yılında geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yaptığı 16 maddelik Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Kovid-19) Yakalanma Kaygısı Ölçeği (SYTKYKÖ) ve Yıldırım ve arkadaşları (2014) tarafından oluşturulan 18 maddelik Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma grubunu, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Hatay, Adana, Kahramanmaraş (Doğu Akdeniz) Bölgesi spor liselerinde eğitim alan 192'si kadın 184'ü erkek olmak üzere toplam 376 katılımcı oluşturmaktadır. Ölçeklerin güvenilirlik analizi sonucu; sporcularda koronavirüs kaygısı ölçeğinin Cronbach's Alpha değeri, 92; uzaktan eğitime yönelik görüşler ölçeği Cronbach's Alpha değeri, 83 olarak bulunmuştur. Analiz sonucunda bireysel kaygı boyutunun uzaktan eğitimde etkililik ve öğreticilik üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve negatif etkiye sahip olduğu görülmektedir. Sosyal kaygı boyutunun uzaktan eğitimde kişisel, etkililik ve öğreticilik üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif etkiye sahip olduğu görülmektedir. Sonuç olarak Kovid 19 kaygısının uzaktan eğitim üzerinde anlamlı etkisinin olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Koronavirüs, Uzaktan Eğitim, Spor, Kaygı

1. INTRODUCTION

Several new infectious diseases have emerged in different geographical regions such as Ebola, Zika and Nipah in recent years (Dhama et al., 2020). Finally, Coronavirus (Covid-19) emerged in 2019 in connection with Sars disease. Covid-19 emerged as a series of patients with pneumonia symptoms in Wuhan and Hubei Provinces of China and was later identified as symptoms related to the spread of the coronavirus (Pung et al., 2020). This situation caused the World Health Organization (WHO) to declare the Covid-19 epidemic as a global pandemic (Chappell, 2020). It was determined as a result of the researches that the disease emerged due to an animal and seafood market in Wuhan. In the following weeks, with the spread of infections in China and other countries around the world, the World Health Organization (WHO) declared the epidemic as a public health emergency of international importance on January 30, 2020. On February 12, 2020, the World Health Organization (WHO) named the disease caused by the new coronavirus Covid-19 (Fang et al., 2020). This disease causes serious discomfort and even death in individuals with chronic diseases such as chronic respiratory disease, heart disease, kidney disease (Wang et al., 2020). Covid-19 has affected Turkey as well as the whole world. The first case in our country emerged on March 11, 2020, and education was suspended for three weeks in all education levels as of March 16 in order to prevent the spread (Karadağ and Yücel, 2020). The interruption to education has affected approximately 25 million students. Approximately 16.5 million of these students are primary and secondary school students (UNESCO, 2020). As a result of the rapid increase in the number of cases, the schools were completely closed until the end of the term. As a result of the closure of schools and the interruption of education, distance education has started on TRT EBA TV channels and Education Information Network (EBA) as of March 23, 2020, so that students can get through this process with the least loss. Distance education is educational technology applications in which the sources and recipients are located far from each other, have the characteristics of individuality, flexibility and independence, and communication and interaction are provided by technical means (Uşun, 2006). Distance education has flexibility in terms of providing time and space flexibility to students (Thoms and Eryılmaz, 2014). Moreover, distance education environment has some advantageous aspects such as affordability and accessibility, being able to appeal to a wider audience, having flexibility of time and space, being able to be shaped according to the individual's learning speed and method, allowing the use of multimedia tools (Arat and Bakan, 2011).

Distance education has also disadvantageous aspects such as lack of social interaction, high cost, weakness of personal interaction, limited internet access, ineffectiveness in acquiring affective and psycho-motor behaviors for the instructor (Tryon & Bishop, 2009). Body and sport is an activity system that teaches to ensure that the functions of the body and the control of joints and muscles develops in a psychologically balanced way, to use the physical power spent in the period of work and recreational activities after school age in the most economical way, therefore, to act methodically with the control of organs. Physical education and sports activities are a complementary part of education and appear as an important tool in raising healthy people who are physically, mentally, socially and emotionally developed (Doğar, 1994). With the onset of the Covid-19 pandemic, it has had significant negative effects on mental health as well as the physical discomfort it has caused. Situations such as catching coronavirus, not being able to be treated, losing relatives cause anxiety in individuals. Anxiety is the sum of unpleasant emotional and observable reactions such as sadness, perception and tension of stressful situations (Spielberger, 2013). This situation is related to the athletes' performances, their psychological state and the level of anxiety they are exposed to (Karabulut et al., 2013). As a result of the emergence of the COVID-19 epidemic, The World Health Organization declared the disease as a pandemic. Later, in order to prevent the spread of the epidemic, various bans began to be implemented in most countries. With the prolongation of the pandemic period, psychological

problems such as fear, anxiety and stress have emerged in people. As a result of this situation, changes have occurred in people's routine life flows (Özenoğlu et al., 2021). One of the places most affected by the epidemic, which is highly contagious, has been the field of education (Üstün and Özçiftçi, 2020). In particular, universities have switched to the distance education process, which is an alternative to face-to-face education, in order to resolve this crisis and relieve students' concerns (Gewin, 2020). In this context, the problem situation of our study; The aim is to reveal the anxiety of sports high school students regarding distance education due to the COVID-19 epidemic process. With the impact of the COVID-19 disease on the world, all formal education institutions stopped their activities in the face-to-face environment. This situation has caused intense anxiety levels on individuals both socially and individually. In this study; It was aimed to determine the effect of anxiety states of sports high school students on distance education during the COVID-19 epidemic. There are many studies on distance education in the literature. Yılmaz et al. (2022) examined the views of students receiving sports education on distance education practices. In the results of working; Sports sciences faculty students stated that they did not find synchronous distance education practices effective enough compared to traditional education, but distance education was instructive. In another study, Çiçek et al. (2020) conducted a study on COVID-19 and education. As a result of the research; They observed that students generally have both positive and negative thoughts about distance education. In another study, Paksoy (2020) found that the COVID-19 epidemic significantly affected people's fears and behaviors. In the study conducted by Uçkaç (2021), it was determined that during the COVID-19 pandemic, students were more worried about the transmission of the virus and the fear of killing, rather than their career and future concerns with distance education. When the studies in the field are examined; No study has been found that examines the effects of sports high school students, COVID-19 anxiety and distance education together.

This research reveals the originality of the study and its contribution to the field. The facts that physical education and sports course is a course in which psychomotor and affective features are acquired, and the learner and the teacher need to be in contact, etc. are the characteristics of physical education and sports course. The shift of education to online distance education platforms during the Covid-19 process has led to the transfer of physical education and sports courses, in which psychomotor and affective features are acquired, to distance education platforms. Some deficiencies may occur in the application of physical education and sports lessons as a result of the education and training carried out with online systems. In this sense, the aim of our study is to reveal the effects of the coronavirus anxiety of sports high school students on distance education.

2. METHOD

2.1. Research Model

The relational screening model was used in our study, which was conducted according to the screening model. The relational screening model is a research approach that explains the co-variation of two or more variables (Karasar, 2015). Structural equation model was used in our research. Structural equation, variables used in the research It aims to test the theoretical structure between the two through data. Additionally, factor analysis and regression analysis, represented by latent and observed variables. It is a theoretical structure (Şimşek, 2007).

2.2. Research Group

The research group consists of a total of 376 participants, 192 women and 184 men, receiving education at Sports High Schools in Hatay, Adana, Kahramanmaraş (Eastern Mediterranean) Region in the 2021-

2022 academic year. The data were delivered to the participants via Google Forms and the voluntary participation of the participants in the research was taken as the basis. 392 people were reached totally, and 16 missing or incorrect forms were not evaluated, so the number of forms to be included in the analysis was 376. The effects of the coronavirus anxiety of sports high school students on distance education were examined.

2.3. Data Collection Tool

In the study, the first part of the research was the personal information form developed by the researcher, the second part was the Athletes' Anxiety of Catching New Type Coronavirus (Covid-19) Scale and the third part was the Opinions Regarding Distance Education Scale.

2.3.1. The Athletes' Anxiety of Catching New Type Coronavirus (Covid-19) Scale

The Athletes' Anxiety of Catching New Type Coronavirus (Covid-19) Scale (SYTKYKÖ) consisting of 16 items whose validity and reliability studies were conducted by Demir et al. in 2020 consists of 11-item Individual Anxiety Scale (BK) and 5-item Socialization Anxiety (SK) sub-dimensions. The lowest score that can be obtained in the evaluations to be made on the YTKYKÖ total score is 16 and the highest score is 80. The scale, which consists of 16 items, is in the five-point Likert type. The scale consists of 1 “Strongly Disagree” to 5 “Strongly Agree”. Only the 2nd item in the scale should be coded reverse as it includes negative statements. The Cronbach's Alpha value of the individual anxiety dimension of the coronavirus anxiety scale for athletes was found to be 0,90; the social anxiety dimension was found to be 0,87 and the scale total was 0.92. DFA was performed on the 16 items that make up the scale and it was determined that it is related to the 16 items and the 2-dimensional scale structure. When the correlations between the variables were examined in our study, it was seen that the factor loads of the items were above 0.40 and all correlation relations were significant ($p < 0.05$). In our study, fit indexes were calculated as $\chi^2/df = 2.938$; RMSEA=.70; GFI=.91; AGFI=88; CFI=.88 and SRMR=.04 were found.

2.3.2. Opinions Regarding Distance Education Scale

Opinions Regarding Distance Education Scale created by Yıldırım et al. (2014) was used to determine the views of the participants on Distance Education. A 5-point Likert type scale was used to evaluate the items of the scale. The scale consists of 1 “Strongly Disagree” and 5 “Strongly Agree”. The Scale of Opinions on Distance Education consists of 18 items and 4 sub-dimensions. The sub-dimensions consist of 6 items of personal suitability, 5 items of effectiveness, 4 items of instructional and 3 items of tendency. It was found that the Cronbach's Alpha value of the personal fitness sub-dimension of the distance education scale was 0,80, the effectiveness was 0,79, instructiveness was 0,68, the predisposition dimension was 0,67 and the scale total was 0.84. DFA was performed on 16 items constituting the scale. 14. Since the factor load of the item was below 0.40, it was removed from the analysis and it was determined that it was related to 17 items and 4-dimensional scale structure. When the correlations between the variables were examined in our study, it was seen that the factor loads of the items were above 0.40 and all correlations were significant ($p < 0.05$). In our study, fit indices were $\chi^2/df = 2,076$; RMSEA=.05; GFI=.93; AGFI=90; CFI=.95 and SRMR=.05 were found in the fit index calculations.

2.4. Data Analysis

Statistical analysis of the obtained data was carried out using AMOS 21.0 and SPSS 25.0 package software programs. Coefficient calculations of frequency, percentage and reliability were made statistically. Structural equation model (path) analysis was applied to determine the effect of coronavirus on distance education. The reliability of the scale was determined by the Cronbach's Alpha coefficient. The reference values of the fit values related to the Confirmatory Factor Analysis applied to the scales; $0 \leq \chi^2 \leq 3$ means that the model is perfectly compatible; A RMSEA value of ≤ 0.08 indicates an acceptable fit (Meydan & Şeşen, 2015), a CFI value of 0.80 is an acceptable fit; A value between $0.90 \leq CFI \leq 1.00$ has a perfect fit (Dehon et al. 2005); GFI, AGFI values of 0.80 and above are acceptable, and 0.90 and above indicate perfect fit (Schumacher & Lamax, 1996); AGFI values of 0.80 and above indicate acceptable fit, 0.90 and above indicate excellent fit (Shevlin et al. 2000), SRMR values of 0.10 and below are acceptable, and values between 0 and 0.05 and below indicate perfect fit. (Schermelleh-Engel et al., 2003).

3. RESULTS / FINDINGS

3.1. Second Order Title

Table 1. Demographic Variables

Demographic Variables	f	%
Age	14-15	83
	16-17	184
	18 and over	109
	Total	376
Gender	Female	192
	Male	184
	Total	376
Grade	9 th Grade	126
	10 th Grade	98
	11 th Grade	84
	12 th Grade	68
	Total	376
Branch	Individual Sports	107
	Team Sports	269
	Total	376

In Table 1, the highest variables in their category of the students who constitute the sample of the research are presented. In the age category, the group of the ages between 16 and 17 constitutes 48.9% (n=184); in the gender variable, female students constitute 51.1% (n=192); at grade level, 33.5% (n=126) were 9th grade students; in the branch variable, students participating in team sports constitute 71.5% (n=269).

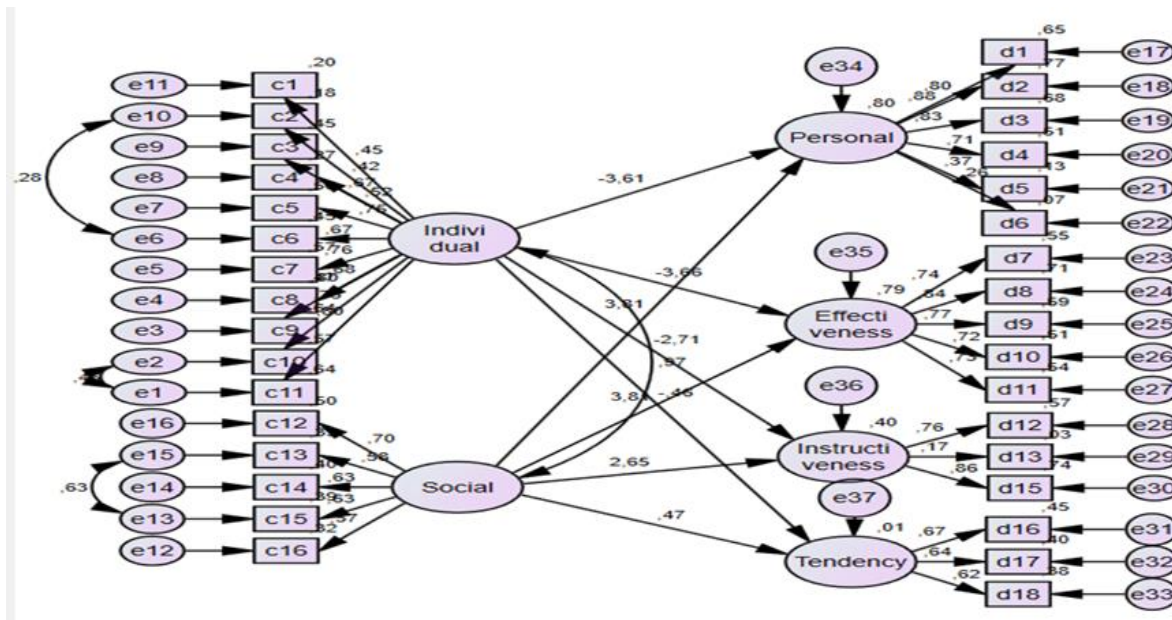

Figure 1. Structural Equation Model for the Effect of Coronavirus Anxiety on Tendency in Distance Education

Table 2 Goodness of Fit Results of the Model for the First Level Multi-Factor Confirmatory Factor Analysis of the Effect of Coronavirus Anxiety on Tendency in Distance Education

	YEM Values	Suggested Values	Perfect Fit	Resources
χ^2/df	2.231	≤ 5	$0 \leq \chi^2 \leq 3$	Meydan and Şeşen, 2015:37
RMSEA	0.065	≤ 0.08	$0 \leq RMSEA \leq ,05$	Simon et al. 2010: 234-243; Brown, 2006
AGFI	0.810	$\geq 0,80$	$\geq 0,90$	Shevlin et al. 2000: 181-185; Schumacher ve Lamax, 1996
GFI	0.836	≥ 0.80	$0.95 \leq AGFI \leq 1,00$	
CFI	0.901	≥ 0.80	$0.90 \leq CFI \leq 1,00$	Dehon et al. 2005: 799-810; Hu and Bentler, 1999
SRMR	,066	≤ 0.10	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	Schermelleh-Engel et al.,2003:23-74; Kline, 2005

Table 3. Results Regarding the Research Model

Effect	Estimate (β)	Standard Error	t	p	Result
Individual \rightarrow Personal	⁽¹⁾ -3,707	,683	-5,426	***	Confirm
Individual \rightarrow Effectiveness	⁽²⁾ -3,238	,598	-5,417	***	Confirm
Individual \rightarrow Instructiveness	⁽³⁾ -2,254	,437	-5,153	***	Confirm
Individual \rightarrow Tendency	⁽⁴⁾ -,403	,264	-1,528	,127	No confirm
Social \rightarrow Personal	⁽⁵⁾ 6,298	1,171	5,376	***	Confirm
Social \rightarrow Effectiveness	⁽⁶⁾ 5,431	1,023	5,310	***	Confirm
Social \rightarrow Instructiveness	⁽⁷⁾ 3,551	,735	4,830	***	Confirm
Social \rightarrow Tendency	⁽⁸⁾ ,653	,427	1,529	,126	No confirm

In Table 2, a model was created to investigate the effect of coronavirus anxiety on distance education. As a result of the analysis, it is seen that the individual anxiety dimension has a statistically significant and negative effect on effectiveness and instructiveness in distance education (β : -3.707⁽¹⁾; -3,238⁽²⁾; -2,254⁽³⁾, $p < 0.05$). It is seen that the social anxiety dimension has a statistically significant and positive effect on personal, effectiveness and instructiveness in distance education (β : 6,298⁽⁵⁾; 5,431⁽⁶⁾; 3,553⁽⁷⁾, $p < 0.05$). Coronavirus anxiety explains 39.9% ($R^2=0.399$) of the change on teaching in distance education, 79.3% ($R^2=.793$) of the change on effectiveness in distance education, and 79.7% of the change on personality in distance education ($R^2=.799$) and explains 1.2% of the variation on susceptibility ($R^2=.012$).

4. DISCUSSION And CONCLUSION

In this study, it was aimed to examine the effects of coronavirus anxiety of students attending sports high schools on distance education. Considering the demographic variables that make up the sample of the research; in the age category 48.9% (n=184) consists of the age group of 16-17. In the gender variable, 51.1% (n=192) consists of female students, at grade level 33.5% (n=126) consists of 9th grade students; in the branch variable 71.5 (n=269) consists of students participating in team sports.

A model was created to investigate the effect of coronavirus anxiety on distance education. As a result of the analysis, it is seen that the individual anxiety dimension has a statistically significant and negative effect on effectiveness and instructiveness in distance education (β : -3.707(1); -3,238(2); -2,254(3), $p < 0.05$). It is seen that the social anxiety dimension has a statistically significant and positive effect on personal, effectiveness and instructiveness in distance education (β : 6,298(5); 5,431(6); 3,553(7), $p < 0.05$). Coronavirus anxiety explains 39.9% ($R^2=0.399$) of the change on teaching in distance education, 79.3% ($R^2=.793$) of the change on effectiveness in distance education, and 79.7% of the change on personality in distance education ($R^2=.799$) and explains 1.2% of the variation on susceptibility

(R²=.012).

There are studies in the literature that have parallels with our research. Özmaden and Yıldız (2020) concluded in the study in which they examined the effect of Covid-19 phobia on distance education that the increase in Covid-19 anxiety has a significant and positive relationship on distance education. Utomo (2020) concluded in the study on distance education acquired by university students in Indonesia during the Covid-19 pandemic that 53% of students were not satisfied with the distance education process. In her research, Türküresin (2020) concluded that the students' views on the scale differ significantly in a positive way when they follow the lessons regularly. Düzgün and Sulak (2020) concluded in their studies in which prospective teachers' views on distance education practices during the Covid-19 pandemic process were examined that their distance education scores are low. Considering these results, it can be said that the rapid emergence of Covid-19 and the low level of readiness of the students cause individuals not to be ready for distance education personally. Moreover, it can cause people to have negative attitudes towards distance education because they have problems with the internet and computers.

Students found themselves face to face with distance education that they had never experienced before due to reasons such as the emergence of the coronavirus process at the end of 2019 and its prominence in our country as of 2020, and the fact that almost no negation that would affect education and training in our country was experienced before. Undoubtedly, the contribution of distance education in completing the academic deficiencies of students or preventing them from going back academically is an undeniable reality in pandemic conditions where face-to-face education is not possible. They stated that they will eliminate the shortage of time, space and material among the benefits that the courses to be given by distance education will provide to the students. The positive features of distance education are that it provides cost, equality of opportunity, ability to use technologies and the ability to use, and eliminates the barrier of space and time between the student and the instructor (Kaya and Önder, 2002). However, it is not sufficient in areas that need to be experienced by doing and living, such as physical education and sports lessons. Problems such as low interaction and not understanding the lessons are also seen as negative features (Aras & Karakaya, 2020).

It shows that the open and distance education system in Turkey should be strengthened in terms of infrastructure, access, content, design, implementation, quality, security, legislation and pedagogy during the Covid-19 process (Can, 2020). Equality of opportunity should be provided to individuals at all levels of education, and innovations should be made to increase the applicability and learnability of the course in lessons that require more practice such as physical education and sports lessons. Studies can be conducted on how both students and teachers will be more productive by working in coordination with a scientific committee to be formed with the participation of experts for physical education and sports lessons that require more practice. In addition, using more visual videos related to physical education in the distance education process will increase learning. For this reason, visual and auditory materials related to the subjects should be increased in physical education and sports lessons. Moreover, it is necessary to provide both teachers and students with the necessary information about how to use distance education more efficiently.

The coronavirus process has affected life in many ways, as well as education. For about two years, online education has been started in education. In this process, our study gains importance in order to determine the effect of distance education, which is carried out in order to prevent the spread of coronavirus and to reduce the anxiety of individuals, on anxiety.

As a result, in this study, distance education program appears as a supportive element rather than an alternative in courses such as physical education and sports. It is of great importance to carry out studies on eliminating the application deficiencies of students after the pandemic.

In future research, research can be conducted to examine the coronavirus anxiety status of students as a result of the pandemic. In addition, a new scale study can be done that measures the positive and negative aspects of distance education.

Declaration of Conflicting Interests and Ethics

The authors declare no conflict of interest. This research study complies with research publishing ethics. The scientific and legal responsibility for manuscripts published in IJATE belongs to the authors. Ethical

approval of this study was obtained by Aydın Adnan Menderes University Social and Human Sciences Research Ethics Committee with the decision no. 5 at the meeting numbered 31906847/050.04.04-08-154 on 30.09.2021.

Authorship Contribution Statement

Authors are expected to present author contributions statement to their manuscript such as; Author 1: Resources, Visualization, Software, Formal Analysis, and Methodology. Author 2: Supervision, Writing-original draft and Validation. Author 3: Investigation.

5. REFERENCES

- Aras, E., ve Karakaya. Y. E. (2020). Spor eğitimi kurumlarında görev yapan akademik personelin uzaktan eğitime yönelik görüşleri: nitel bir çalışma [opinions of academic staff who work at sport training institutions towards distance education: a qualitative study]. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(2), 1-12.
- Arat, T., ve Bakan, Ö. (2011). Uzaktan eğitim ve uygulamaları [Distance education and applications]. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları [Coronavirus (Covid-19) pandemic and its pedagogical reflections: Open and distance education practices in Turkey]. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Chappell, B. (2020). Coronavirus: Covid-19 is now officially a pandemic, WHO says. NPR. Retrieved on, 12.
- Çetinkaya, F., ve Karabulut, N. (2010). Batın Ameliyatı Olacak Yetişkin Hastalara Ameliyat Öncesi Verilen Eğitimin Kaygı ve Ağrı Düzeyine Etkisi [The Impact on the Level of Anxiety and Pain of the Training Before Operation Given to Adult Patients Who Will Have Abdominal Operation]. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(2), 20-26.
- Çiçek, İ., Tanhan, A., & Tanrıverdi, S. (2020). COVID-19 ve eğitim [Covid-19 and education]. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 1091-1104.
- Dehon, C., Weems, C. F., Stickle, T. R., Costa, N. M., & Berman, S. L. (2005). A cross-sectional evaluation of the factorial invariance of anxiety sensitivity in adolescents and young adults. *Behaviour Research and Therapy*, 43(6), 799-810.
- Demir, G. T., Cicioğlu, H. İ., ve İlhan, E. L. (2020). Sporcuların yeni tip koronavirüse (covid-19) yakalanma kaygısı ölçeği (SYTKYKÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. [Athlete’s Anxiety to Catch the Novel Coronavirus (Covid-19) Scale (AACNCS): Validity and reliability study]. *Journal of Human Sciences*, 17(2), 458-468.
- Dhama, K., Sharun, K., Tiwari, R., Et Al. (2020). Coronavirus Disease 2019-Covid-19. Preprints. <https://doi.org/10.20944/preprints202003.0001.v1>.
- Doğar, Y. (1994). Türk spor yönetiminde ademi merkezileşme eğilimleri [Decentralization trends in Turkish sports management]. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilimdalı, İstanbul.
- Düzgün, S., ve Sulak, S. E. (2020). Öğretmen Adaylarının Covid-19 Pandemisi Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri [The opinions of the teacher candidates on distance learning practices in the covid-19 pandemic process]. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 619-633.
- Fang, F., Chen, Y., Zhao, D., Liu, T., Huang, Y., Qiu, L., ... & Society, T. C. P. (2020). Recommendations for the diagnosis, prevention, and control of coronavirus disease-19 in children-the Chinese perspectives. *Frontiers in Pediatrics*, 8.
- Gewin, V. (2020). Five tips for moving teaching online as COVID-19 takes hold. *Nature*, 580(7802), 295-296.
- Hoyle, R. H. (1995). The structural equation modeling approach: Basic concepts and fundamental issues. *Structural Equation Modeling: Concepts Issues and Applications*, Thousand Oaks, 1-15.
- Karabulut, E. O., Atasoy, M., Kaya, K., ve Karabulut, A. (2013). 13-15 Yaş Arası Erkek Futbolcuların Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Farklı Değişkenler Bakımından İncelenmesi [The Examination of the State-Trait Anxiety Levels of the Male Football Players at the Age of 13-15

- in Terms of Different Variables]. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 14(1).
- Karadağ, E., ve Yücel, C. (2020). Yeni tip Koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: Lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması [Distance Education at Universities during the Novel Coronavirus Pandemic: An Analysis of Undergraduate Students' Perceptions]. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 181-192.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel.
- Kaya, Z., ve Önder, H. H. (2002). İnternet yoluyla öğretimde ergonomi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 1(1), 48-54.
- Meydan, C. M. ve Şeşen, H. (2015). Yapısal Eşitlik Modellemesi AMOS Uygulamaları (2.Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Özenoğlu, A., Çevik, E., Çolak, H., Altıntaş, T., & Alakuş, K. (2021). Changes in nutrition and lifestyle habits during the COVID-19 pandemic in Turkey and the effects of healthy eating attitudes. *Mediterranean Journal of Nutrition and Metabolism*, 14(3), 325-341.
- Özmaden, M., & Yıldız, Y. (2020). The Relationship of Covid-19 Phoby and Distance Education. *Ambient Science*, 92-96.
- Paksoy, H. M. (2020). Covid-19 pandemisi ile oluşan korku ve davranışlara inancın etkisi üzerine bir araştırma: Türkiye Örneği [A research on effect of belief to emerged fears and behaviors with covid-19 pandemic: the case of Turkey]. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 135-155.
- Pung, R., Chiew, C. J., Young, B. E., Chin, S., Chen, M. I., Clapham, H. E., ... & Lee, V. J. M. (2020). Singapore 2019 Novel Coronavirus Outbreak Research Team Investigation of three clusters of COVID-19 in Singapore: implications for surveillance and response measures. *Lancet*, 395(10229), 1039-1046.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of psychological research online*, 8(2), 23-74.
- Shevlina, M., Milesb, J. N., & Lewisa, C. A. (2000). Reassessing the fit of the confirmatory factor analysis of the multidimensional students life satisfaction scale: comments onconfirmatory factor analysis of the multidimensional Students' Life Satisfaction Scale'. *Personality and Individual Differences*, 28(1), 181-185.
- Simon, D., Kriston, L., Loh, A., Spies, C., Scheibler, F., Wills, C., & Härter, M. (2010). Confirmatory factor analysis and recommendations for improvement of the Autonomy-Preference-Index (API). *Health Expectations*, 13(3), 234-243.
- Spielberger, C. D. (Ed.). (2013). *Anxiety: Current trends in theory and research*. Elsevier.
- Şimşek, Ö.F. (2007). Yapısal eşitlik modellemesine giriş, temel ilkeler ve Lisrel uygulamaları. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Thoms, B., & Eryilmaz, E. (2014). How media choice affects learner interactions in distance learning classes. *Computers & Education*, 75, 112-126.
- Tryon, P. J., & Bishop, M. J. (2009). Theoretical foundations for enhancing social connectedness in online learning environments. *Distance Education*, 30(3), 291-315.
- Türküresin, H. E. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Yürütülen Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Öğretmen Adaylarının Görüşleri Bağlamında İncelenmesi [Examination of distance education practices conducted during the covid-19 pandemic regarding the views of preservice teachers]. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 597-618.
- Uçkaç, K. (2021). Sağlık meslek lisesi öğrencilerinde Covid-19 pandemi sürecine bağlı uzaktan eğitimin öğrenci duygu ve davranışları üzerindeki etkileri [The effects of distance education related to covid-19 pandemic process on students' emotions and behaviors in health vocational school students]. *Sağlık Bilimlerinde Eğitim Dergisi*, 3(1), 34-44.
- Unesco. (2020). Startling Digital Divides In Distance Learning Emerge. Unesco. <https://en.unesco.org/news/startling-digital-divides-distance-learning-emerge> (Date Access: 19.12.2020).
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Utomo, M. N. Y., Sudayanto, M., & Saddhono, K. (2020). Tools and strategy for distance learning to respond COVID-19 pandemic in Indonesia. *Ingénierie des Systèmes d'Information*, 25(3), 383-390.
- Üstün, Ç., & Özçiftçi, S. (2020). COVID-19 pandemisinin sosyal yaşam ve etik düzlem üzerine etkileri:

- Bir değerlendirme çalışması [Effects of COVID-19 Pandemic on Social Life and Ethical Plane: An Evaluation Study]. *Anatolian Clinic the Journal of Medical Sciences*, 25, 142-153.
- Wang, D., Hu, B., Hu, C., Zhu, F., Liu, X., Zhang, J., & Peng, Z. (2020). Clinical characteristics of 138 hospitalized patients with 2019 novel coronavirus–infected pneumonia in Wuhan, China. *Jama*, 323(11), 1061-1069.
- Yıldırım, S., Yıldırım, G., Çelik, E. ve Karaman, S. (2014). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması [Perception of distance education students about distance education: a scale development study]. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 365-370.
- Yılmaz, M., Savucu, Y., Baş, M., & Alpay, N. (2022). Pandemi (Covid-19) sürecinde spor eğitimi alan öğrencilerin senkron uzaktan eğitime yönelik görüşleri [Opinions of students who have sports education in the pandemic (covid19) process on synchronous distance education]. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJSETS*, 8(1), 12-19.

Yüklenme Tarihi: 30.11.2023 **Kabul Tarihi:** 11.12.2023 **Yayın Tarihi:** 30.12.2023

Amatör Sporcuların Liderlik Eğilimlerinin Saldırganlık Düzeylerine Etkisi

Cihan GÜLAŞTI¹ , Ergun YURDADÖN²

¹ Iğdır Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

² Iğdır Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

ÖZ

Araştırmada, Ordu Gençlik Spor İl Müdürlüğünde kayıtlı amatör sporcular ile ordu ilinde yaşayan spor yapmayan kişilerin liderlik ve saldırganlık düzeylerini incelenmesi amaçlanmıştır. İlişkisel tarama yöntemi ile gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubunun seçiminde olasılığa dayanmayan örnekleme çeşidinden uygun (amaça yönelik) örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Ordu ilinde Ordu İl Gençlik Spor Müdürlüğünde kayıtlı amatör erkek sporcular (n=4.500) ve spor yapmayan erkek bireyler (n=45.456), örneklemini ise 408 birey oluşturmuştur. Araştırma sonucuna göre; katılımcıların liderlik stillerinin ve saldırganlık düzeylerinin sosyo-demografik özelliklerinden yaşa [F(3,404)=.001; p<.05)], medeni durumuna t(393,60)=.023; p<.05)] ve eğitim durumuna [F(3,404)=.027; p<.05)] göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Liderlik stilleri ile saldırganlık düzeyleri arasında da düşük düzeyde anlamlı ve pozitif ilişki olduğu saptanmıştır (r= .220; p<0,01). Ayrıca liderlik eğiliminin saldırganlık genel boyutunu etkilediği ortaya çıkmıştır [(R= .220; R²= .048; Uyarlanmış R²=.046) F(1,406)= 20.59; p<0,01].

Anahtar Sözcükler: Amatör Sporcu, Liderlik Eğilimi, Saldırganlık.

The Effect of Leadership Tendencies on Aggression Levels of Amateur Athletes

ABSTRACT

In this study, it was aimed to examine the leadership and aggression levels of amateur athletes registered in the Ordu Youth Sports Provincial Directorate and non-sporting people living in the province of Ordu. In the selection of the study group of the research, which was carried out with the relational survey method, the appropriate (purpose-oriented) sampling technique was used from the non-probability sampling type. The population of the study consisted of amateur male athletes (n=4.500) and non-sporting male individuals (n=45.456) registered in the Ordu Provincial Directorate of Youth Sports in the province of Ordu, and the sample consisted of 408 individuals. According to the results of the study, it was concluded that the leadership styles and aggression levels of the participants differed according to age [F(3,404)=.001; p<.05)], marital status t(393,60)=.023; p<.05)] and educational status [F(3,404)=.027; p<.05)]. It was also found that there was a low level significant and positive relationship between leadership styles and aggression levels (r= .220; p<0.01). It was also found that leadership tendency affected the general dimension of aggression [(R= .220; R²= .048; Adjusted R²=.046) F(1,406)= 20.59; p<0.01].

Keywords: Amateur Athlete, Leadership Tendency, Aggression.

1. GİRİŞ

Liderlik, kuruluşlardaki somut ve soyut unsurları bir araya getirir. Bir lider, iş verimliliği üzerinde etkisi olan olumlu bir duygusal ortam yaratmalıdır. Liderler, kuruluşları başarıya götürmek için söz ve eylemleri araç olarak kullanırlar ve grupların hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olmak için etkilerini, yeteneklerini ve bilgilerini kullanırlar (Çalış, Büyükakıncı, 2019). Liderlik, hedeflerin, liderin ve takipçilerin dikkate alınması gereken kesişen bir sürecin sonucudur. Liderlik türlerine ilişkin literatürde, liderlik kapasitesinin nasıl ölçüleceği veya var olan liderlik türleri konusunda net bir fikir birliği yoktur. Bu nedenle, liderliğin tanımlanmasında sorunlar yaşanmaktadır (Bohórquez, Checa, 2020).

Liderlik konusunda her biri farklı yönlere vurgu yapan çeşitli teoriler geliştirilmiştir: özellikler ve roller teorisi (liderin özelliklerini öne çıkarır), durumsal liderlik teorisi (grupun bağlamına ve gelişimine vurgu yapar), dönüşümsel liderlik teorisi (liderliği bir özellik olarak değil bir davranış olarak tanımlar) ve etkileşimsel liderlik teorisi (liderin grupla ilişkisine ve grubun temel ihtiyaçlarına vurgu yapar) yer almaktadır. Bununla birlikte, dönüşümcü liderlik teorisi en çok kabul gören teoridir ve organizasyonların ve onları destekleyen insan sermayesinin farklı liderlik tarzları altında nasıl dönüştüğüne odaklanır. Dönüştürücü liderlik, etkileşimsel liderlikten onları tanımlamak için kullanılan boyutlar açısından ayrılabilir: dönüştürücü liderlik davranış, atıflar, ilham verici motivasyon ve entelektüel uyarım açısından tanımlanırken, etkileşimsel liderlik bireysel değerlendirmeler, ödüller ve laissez-faire tarzı açısından tanımlanmaktadır (Martínez-Moreno, Cavas-García, & Díaz-Suárez, 2021).

İşlemsel liderlik çalışanların performanslarının etkililiği ile ilgilenirken, dönüşümsel liderlik çalışanların yapılan işten gurur duymalarına yöneliktir ve yüksek düzeyde motivasyon, memnuniyet ve etkililik uyandırır. Buna ek olarak, laissez-faire (veya nonleadership) tarzı, liderlerin takipçileriyle etkileşimden kaçındığı ve büyük sosyal mesafeleri koruduğu pasif bir liderlik tarzı olarak tanımlanır ve çalışanların yüksek düzeyde memnuniyetsizlik, çatışma ve etkisizliği ile ilişkilendirilir (Belias & Koustelios, 2014).

İyi bir lider, stratejik, taktiksel, operasyonel ve insani bilgilerini kurumun hizmetine sunan kişidir. Toplumda meydana gelen karmaşık değişimlere yanıt verebilmek için kolektif katılımı teşvik eden ve cesaretlendiren, bağlılık ve sorumluluğa odaklanan bir kişi olmalıdır (Aldana, Salón, & Guzmán, 2019). Liderler, takipçilerini değişiklik yapmaları ve istenen sonuçlara katkıda bulunmaları için motive etmelidir. Günümüz liderleri sorumlu rehberlik sağlamalı, daha proaktif roller oynamaya istekli olmalı ve çok paydaşlı girişimleri ve teknolojik yenilikleri başlatmalıdır. Bu yeni ihtiyaçlar dönüşümsel liderlik tarzını desteklemektedir (Maak, Pless, & Voegtlin, 2016).

Dönüşümcü liderliğin örgütsel öğrenme süreci üzerinde yoğun bir etkiye sahip olduğu ve böylece yenilikçiliği, performansı ve rekabet gücünü artırdığı görülmektedir. Aynı zamanda bir örgütün değişime olan bağlılığı üzerinde de olumlu bir etkiye sahiptir. Çalışmalar, takım uyumu ile başarı arasında güçlü bir ilişki olduğunu ve takım uyumunun liderlik davranışı ile ilişkili olduğunu göstermiştir (Ramzaninezhad & Keshtan, 2017). Liderlik spor kulüpleri için önemlidir çünkü organizasyonları ve insan kaynaklarını stratejik hedeflere doğru yönlendirmek için liderliğin gerekli olduğu konusunda bir fikir birliği vardır, ayrıca iyi liderlik bir spor takımının/kuruluşunun performansı ve zaman içinde büyüme ve dayanma kabiliyeti için kilit öneme sahiptir (Kim, Kim, Newman, Ferris, & Perrewé, 2019).

Spor yönetimi, şirketlerin ürünlerini müşteriler için değerli kılmasına benzer şekilde sporu değerli ve anlamlı kılmak için önemlidir. Örgütlerin örgütsel yönetimi ve liderlik tarzları ile ilgili literatür, liderlik, yönetim ve iş sonuçları arasında bir ilişkinin varlığına işaret etmektedir. İnsanların davranışlarını ve bir kuruluşa ya da ekibe bağlılıklarını etkileyen örgütsel unsurlar arasında dönüşümsel ve etkileşimsel liderlik tarzları yer almaktadır (Peng, Liao, & Sun, 2020). Liderlik, kar amacı gütmeyen spor sektörü için kilit öneme sahiptir.

Ayrıca, yöneticilerin spor yönetimine yaklaşımı, yönetime daha objektif bir iş yaklaşımından ziyade genellikle bir "boş zaman zihniyeti" ile görülmektedir. Çoğu spor kuruluşunun iç ve dış ortamlarının karmaşıklığı, genellikle tüm kuruluşun anlaşılmasını ve birden fazla liderlik deneyimi seviyesini gerektirir (Megheirkouni, 2017).

Diğer yandan saldırganlık, bilim adamları tarafından sporda önemli ve hala çözülmemiş bir sorun olarak kabul edilmektedir. Strese bağlı duyguları tetikleyerek zorbalığa maruz kalanların davranışlarını belirlemekte ve onların fiziksel ve zihinsel sağlıkları üzerinde çeşitli olumsuz etkilere neden olmaktadır (Ziyagil, Bilir, Çekin, & Temur, 2012). Ancak spor dünyasında sporcular, antrenörler, takımlar ve spor kuruluşlarının kendileri çoğu zaman saldırganlığa dair vurgu yapmamakta veya sorunla hiç karşılaşmadıklarını ifade etmektedirler.

Araştırmalar, genellikle ayrı bir spor organizasyonunda, takımların veya kulüplerin soyunma odalarında, antrenmanlarda kalan ve çoğu zaman kişinin psikolojisine zarar veren, ciddi duygusal sonuçlara neden olan sporun karanlık tarafını da ortaya koymaktadır. Saldırganlık, 40 yıl önce ve son yıllarda daha kapsamlı olarak analiz

edilmeye başlanan sosyal saldırğanlığın alt kümelerinden biridir ve çeşitli ülkelerde araştırmacıların artan ilgisini çekmiştir (Smith, 2016). Bu durumla ilgili araştırmalar, farklı sosyal ve demografik gruplara ait araştırma katılımcıları ile çeşitli bağlamlarda yürütülse de, odak noktası genellikle çocukların ve gençlerin okul ortamındaki ilişkilerine odaklanmaktadır (Patton, Hong, Patel, & Kral, 2017). Ancak saldırğanlığın üçte biri okul dışında, spor ortamı da dahil olmak üzere diğer sosyal ortamlarda da gerçekleşmektedir (Shannon, 2013). Bu nedenle, son yıllarda bu olgunun özellikle sporcuların karşılıklı ilişkileriyle ilgilenen araştırmacıların dikkatini çekmektedir (Stefaniuk, Bridel, 2018).

Bununla birlikte, bilimsel literatürde saldırğanlık teriminin net bir tanımı hala eksiktir. Bu kavramın kendisini çeşitli dillerde ve kültürlerde kullanma gelenekleri ile ilgilidir. Ancak tanımın kendisi bakış açısı, saldırğanlığın ortaya çıkış koşulları ve yürütülen araştırmanın bağlamları tarafından belirlenmektedir (Sinkkonen, Puhakka, Meriläinen, 2014). Bununla birlikte, saldırğanlığın evrensel, işlevsiz bir sosyal süreç olduğu ve saldırğanlık tanımlarının çoğu, onu "başka bir kişiye zarar verme niyetini içeren davranışlar" olarak sınıflandırır (Twemlow, Sacco, 2013). Bu tür davranışlar, kişilerarası saldırğanlık veya şiddet, çok farklı biçimler almak, kişiye itme, vurma veya isim takma, dışlama, aşağılama, söylenti yayma vb. şekillerde psikolojik şiddet kullanarak doğrudan fiziksel şiddet olarak kendini göstermektedir.

Bu tür davranışsal tezahürler çoğu zaman bu tür davranışların yöneltildiği bireylerin ruhsal durumlarına da zarar vermekte ve bu nedenle öfke, hayal kırıklığı, korku, kaygı, üzüntü, utanç ya da motivasyon kaybı gibi duygusal tepkilere neden olmaktadır (Sampaio ve Ark., 2015). İkincisi spor aktivitelerini kötüleştirme ve sporu bırakma dahil olmak üzere sonraki davranışlara aracılık edebilmekte ve onları harekete geçirebilmektedir. Daha uzun vadede sağlık ve psikolojik olarak vücut sağlığı üzerinde olumsuz etki yapabilmektedir (Vveinhardt, Fominiene, 2020).

Bu nedenle, sporda saldırğanlık, stresle ilgili duygulara neden olan, zorbalık yaşayan kişilerin davranışlarını belirleyen fiziksel ve zihinsel sağlık üzerinde çeşitli olumsuz etkilere neden olan saldırğan davranışın özellikle istenmeyen bir ifadesi olarak giderek daha fazla tanınmaktadır (Stefaniuk, Bridel, 2018). Daha sıklıkla, sporun türü veya kurumsal bağımlılık ne olursa olsun, bilimsel literatürde sporla uğraşan kişilerin, özellikle sporcu-antrenör ilişkilerinde saldırğan veya şiddet içeren davranışlarını analiz etme yönünde artan bir eğilim bulunmaktadır.

Bu araştırmada, Ordu Gençlik Spor İl Müdürlüğünde kayıtlı amatör sporcular ile ordu ilinde yaşayan spor yapmayan erkek kişilerin liderlik ve saldırğanlık düzeylerini incelenmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma, nicel araştırma tekniklerinden biri olan ilişkisel tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun seçiminde olasılığa dayanmayan örnekleme çeşidinden uygun (amaca yönelik) örnekleme tekniği kullanılmıştır (Şimşek, Yıldırım, 2013). Araştırmanın evreni Ordu ilinde 49.956 genç erkek nüfusa sahip olduğu (TUİK, 2023) ve bunların Ordu İl Gençlik Spor Müdürlüğünde kayıtlı amatör erkek sporcular (4.500 kişi) ve spor yapmayan erkek bireyler (n=45.456) olup, örneklemini ise Ordu Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'ne kayıtlı 408 birey oluşturmuştur (OrduGSB, 2023). Araştırmaya katılanların demografik özellikleri hakkında betimsel istatistiklere ait veriler aşağıdaki Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tabloda yer alan istatistiki değerlere göre, araştırmaya katılan amatör sporcuların %60,0'nin 19-30 yaş arası olduğu; %58,1'inin bekar olduğu; %75,5'inin erkek olduğu; %56,1'inin 3000 ve üzeri gelirinin olduğu; %50,5'inin lisans mezunu olduğu; %60,0'nin aktif spor yaptığı; %50,1'inin lisans mezunu olduğu; %66,5'inin lisanslı sporcu olduğu; %58,0'inin 5 yıldan daha fazla spor ile uğraştığı ve %51,1'inin haftada 3-4 Kez branşıyla uğraştığı tespit edilmiştir.

Veri toplama aracı olarak, Lee, Bolman ve Terrence (1991) tarafından geliştirilen ve Türkiye'de geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Dereli (2003) tarafından yürütülen liderlik ölçeği kullanılmıştır. Ölçekte toplam 32 madde yer almıştır. Yapısal liderlik, insan kaynaklı liderlik, siyasi liderlik ve sembolik liderlik alt boyutlarının her biri 8 ifadeden oluşmaktadır. Liderlik yönelimi ölçeğinin güvenilirlik katsayısı (cronbach alpha) 0.830'dur. Liderlik yönelimi ölçeğinin güvenilirlik katsayısı (cronbach alpha) 0.830'dur. Saldırğanlık ölçeği için Perry ve Buss (1992) tarafından geliştirilen ve Madran (2013) tarafından doğrulanmış 29 maddelik bir ölçek formu kullanılmıştır. 29 maddeden oluşan ölçeğin tamamının iç tutarlılık katsayısı 0.85 olarak bulunmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Değişken	Grup	n	%
Yaş Grubu	18 Altı	77	18.87
	19 ve 30 Arası	147	36.03
	31 ve 40 Arası	104	25.49
	41 ve Üstü	80	19.61
Medeni Durumu	Evli	171	41.91
	Bekar	237	58.09
Gelir Düzeyleri	500-1000	101	24.75
	1000-2000	25	6.13
	2000-3000	53	12.99
	3000 ve Üzeri	229	56.13
Mezun Oldukları Okul	Lise	138	33.82
	Ön Lisans	34	8.33
	Lisans	206	50.49
	Lisans Üstü	30	7.35
Aktif Spor Yapma Durumları	Evet	245	60.05
	Hayır	163	39.95
Spor Yapma Düzeyleri	Lisanslı	163	66.53
	Lisansız	82	33.47
Milli Sporcu Olma Durumu	Evet	30	12.24
	Hayır	215	87.76
Spor Branşlarında Geçirdiği Süre	Bir yıldan daha az	18	7.35
	1-2 Yıl Arası	18	7.35
	2-3 Yıl Arası	32	13.06
	3-4 Yıl Arası	34	13.88
	5 Yıldan Daha Fazla	143	58.37
Spor Branşlarında Uğraştıkları Sıklık Süresi	Ayda Birkaç Kez	19	7.76
	Haftada Bir Kez	43	17.55
	Haftada 3-4 Kez	127	51.84
	Haftanın Her Günü	56	22.86
Cinsiyeti	Erkek	308	75.5
	Kadın	100	24.5

Tablo 2. Ölçek ve Alt Boyutların Normallik Varsayımı

	N	Min	Maks	Ort	S.Sapma	Skewness	Std. Hata	Kurtosis	Std. Hata
Liderlik Genel Ölçeği	408	1.81	5.00	3.9455	.55718	-.671	.121	1.097	.241
Saldırganlık Genel Ölçeği	408	1.31	5.00	3.2712	.58204	-.340	.121	.595	.241

p < .05

Liderlik ile saldırganlık ölçeği için çarpıklık ve basıklık değeri +1.5 ile -1.5 arasında olduğu görülmektedir. Tabachnick ve Fidell' e göre de çarpıklık ve basıklık değeri +1.5 ile -1.5 arasında olduğunu zaman parametrik test olarak kabul edilip ona göre işlem yapılabileceğini ifade etmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Bu anlamda Liderlik eğilimleri ile demokratik tutum ve davranış ölçeği normallik varsayımına göre uygun ve parametrik analizlerin yapılabileceği gerekmektedir.

Ayrıca liderlik ölçeği aritmetik ortalaması 3,94±0,55 ve saldırganlık ölçeği aritmetik ortalaması 3,27±0,58 ile ortalamanın üstünde çıktığı görülmektedir.

3. BULGULAR

Araştırmada kullanılan liderlik ve saldırganlık ölçeği ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır.

Tablo 3. Katılımcıların Liderlik ve Saldırganlık Algılarının Cinsiyete Göre İncelenmesi

	Değişken	N	Ortalama	S.S.	t	df	p
Liderlik Genel Ölçeği	Erkek	308	3.9265	.54141	-1.205	406	.229
	Kadın	100	4.0038	.60231			
Saldırganlık Genel Ölçeği	Erkek	308	3.2836	.57756	.753	406	.452
	Kadın	100	3.2331	.59696			

p < .05

Bağımsız örneklem t testi, katılımcıların cinsiyetlerine göre liderlik ve saldırganlık algılarının farklarını ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda; katılımcıların algılarına göre liderlik ve saldırganlık algılarının kadın ve erkeğe göre değişmediği ortaya çıkmıştır.

Araştırmada kullanılan liderlik ve saldırganlık ölçeği ile yaş grupları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için ANOVA testi yapılmıştır.

Tabloda görülebileceği üzere, liderlik ve saldırganlık ölçeği algılarına ait aritmetik ortalamalarının yaş durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda;

Liderlik ölçeği ile yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F(3,404); ,001). Bu farkın tespiti için post hoc analizlerinden LSD sonucuna göre 19 yaş ve yukarıları grupları 18 yaş ve altı grubuna göre daha yüksek liderlik eğilimi algıladıkları sonucu çıkmıştır. Diğer yandan katılımcıların saldırganlık düzeyleri yaş gruplarına göre herhangi farklılık çıkmamıştır.

Tablo 4. Katılımcıların Liderlik ve Saldırganlık Algılarının Yaş Gruplarına Göre İncelenmesi

Puan	Grup	f. x ss Değerleri				ANOVA Sonuçları				
		N	X	S.S.	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Liderlik Genel Ölçeği	18 yaş ve altı	77	3.7098	.69386	Gruplar arası	5.274	3	1.758	5.866	.001*
	19 ve 30 yaş arası	147	3.9974	.55673						
	31 ve 40 yaş arası	104	4.0000	.41856	Toplam	126.355	407			
	41 yaş ve üstü	80	4.0059	.51795						
	Toplam	408	3.9455	.55718						
Saldırganlık Genel Ölçeği	18 yaş ve altı	77	3.2906	.55645	Gruplar arası	1.985	3	.662	1.967	.118
	19 ve 30 yaş arası	147	3.1867	.66997						
	31 ve 40 yaş arası	104	3.2977	.50387	Toplam	137.878	407			
	41 yaş ve üstü	80	3.3733	.51160						
	Toplam	408	3.2712	.58204						

p < .05

Araştırmada kullanılan liderlik ve saldırganlık ölçeği ile medeni durumları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır.

Tablo 5. Katılımcıların Liderlik ve Saldırganlık Algılarının Medeni Durumlarına Göre İncelenmesi

	Değişken	N	Ortalama	S.S.	t	df	p
Liderlik Genel Ölçeği	Evli	171	4.0174	.50527	2.279	393.601	.023*
	Bekar	237	3.8936	.58741			
Saldırganlık Genel Ölçeği	Evli	171	3.3517	.53653	2.386	406	.018*
	Bekar	237	3.2132	.60729			

p < .05

Bağımsız örneklem t testi, katılımcıların medeni durumuna göre liderlik eğilimleri ve saldırganlık algılarının farklarını ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda; katılımcıların algılarına göre evli katılımcıların liderlik ve saldırganlık algıları bekar katılımcılara göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmada kullanılan liderlik ve saldırganlık ölçeği ile mezun oldukları okul grupları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için ANOVA testi yapılmıştır.

Tablo 6. Katılımcıların Liderlik ve Saldırganlık Algılarının Mezun Oldukları Okul Gruplarına Göre İncelenmesi

Puan	Grup	f. x ss Değerleri				ANOVA Sonuçları				
		N	X	S.S.	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Liderlik Genel Ölçeği	Lise	138	3.8408	.64226	Gruplar arası Grup içi Toplam	2.827 123.528 126.355	3 404 407	.942 .306	3.082	.027*
	Ön Lisans	34	3.8814	.58966						
	Lisans	206	4.0177	.49652						
	Lisans Üstü	30	4.0031	.41534						
	Toplam	408	3.9455	.55718						
Saldırganlık Genel Ölçeği	Lise	138	3.1724	.61490	Gruplar arası Grup içi Toplam	4.027 133.851 137.878	3 404 407	1.342 .331	4.052	.007*
	Ön Lisans	34	3.0963	.55917						
	Lisans	206	3.3510	.56603						
	Lisans Üstü	30	3.3759	.45687						
	Toplam	408	3.2712	.58204						

p < .05

Tabloda görülebileceği üzere, liderlik ve saldırganlık ölçeği algılarına ait aritmetik ortalamalarının mezun oldukları okul değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda;

Liderlik eğilimleri ölçeği ile mezun oldukları okul gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F(3,404); ,027). Bu farkın tespiti için post hoc analizlerinden LSD sonucuna göre lisans mezunu grup lise mezunu gruba göre daha yüksek liderlik eğilimi gösterdikleri sonucu çıkmıştır.

Saldırganlık ölçeği ile mezun oldukları okul gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F(3,404); ,007). Bu farkın tespiti için post hoc analizlerinden LSD sonucuna göre lisans mezunu grup lise mezunu gruba göre daha yüksek saldırganlık davranışı gösterdikleri sonucu çıkmıştır.

Araştırmada kullanılan liderlik ve saldırganlık ölçeği ile gelir düzeyi grupları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için ANOVA testi yapılmıştır.

Tablo 7. Katılımcıların Liderlik ve Saldırganlık Algılarının Gelir Düzeyi Gruplarına Göre İncelenmesi

Puan	Grup	f. x ss Değerleri				ANOVA Sonuçları				
		N	X	S.S.	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Liderlik Genel Ölçeği	500-1000 tl arası	101	3.8264	.67606	Gruplar arası Grup içi Toplam	2.237 124.118 126.355	3 404 407	.746	2.427	.065
	1000-2000 tl arası	25	3.8738	.58188						
	2000-3000tl arası	53	3.9917	.63357						
	3000 tl ve üzeri	229	3.9951	.46553						
	Toplam	408	3.9455	.55718						
Saldırganlık Genel Ölçeği	500-1000 tl arası	101	3.2523	.58714	Gruplar arası Grup içi Toplam	2.437 135.442 137.878	3 404 407	.812	2.423	.065
	1000-2000 tl arası	25	2.9903	.59656						
	2000-3000 tl arası	53	3.2557	.70553						
	3000tl ve üzeri	229	3.3138	.54024						
	Toplam	408	3.2712	.58204						

p < .05

Tabloda görülebileceği üzere, liderlik ve saldırganlık ölçeği algılarına ait aritmetik ortalamalarının gelir durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda;

Katılımcıların liderlik eğilimleri ile saldırganlık düzeyleri gelir düzeyi durumlarına göre herhangi farklılık çıkmamıştır.

Araştırmada kullanılan liderlik ve saldırganlık ölçeği ile aktif spor yapma durumları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır.

Tablo 8. Katılımcıların Liderlik ve Saldırganlık Algılarının Aktif Spor Yapma Durumlarına Göre İncelenmesi

	Değişken	N	Ortalama	S.S.	t	df	p
Liderlik Genel Ölçeği	Evet	245	3.9543	.57117	.394	406	.694
	Hayır	163	3.9321	.53695			
Saldırganlık Genel Ölçeği	Evet	245	3.2691	.57368	-.090	406	.929
	Hayır	163	3.2744	.59614			

p < .05

Bağımsız örneklem t testi, katılımcıların aktif spor yapma durumuna göre liderlik eğilimleri ve saldırganlık algılarının farklarını ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda; katılımcıların algılarına göre liderlik ve saldırganlık algılarının aktif spor yapıp yapmamasına göre değişmediği ortaya çıkmıştır.

Araştırmada kullanılan liderlik ve saldırganlık ölçeği ile spor yapma düzeyi durumları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır.

Tablo 9. Katılımcıların Liderlik ve Saldırganlık Algılarının Spor Yapma Düzeyi Gruplarına Göre İncelenmesi

	Değişken	N	Ortalama	S.S.	t	df	p
Liderlik Genel Ölçeği	Lisanslı	163	3.9239	.60420	-1.255	192.893	.211
	Lisanssız	82	4.0149	.49703			
Saldırganlık Genel Ölçeği	Lisanslı	163	3.3063	.58433	1.435	243	.153
	Lisanssız	82	3.1951	.54789			

Bağımsız örneklem t testi, katılımcıların spor yapma düzeyi durumuna göre liderlik eğilimleri ve saldırganlık algılarının farklarını ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda; katılımcıların algılarına göre liderlik ve saldırganlık algılarının lisanslı ve lisanssız spor yapma düzeyine göre değişmediği ortaya çıkmıştır.

Araştırmada kullanılan liderlik ve saldırganlık ölçeği ile branşındaki geçen süre grupları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için ANOVA testi yapılmıştır.

Tablo 10. Katılımcıların Liderlik ve Saldırganlık Algılarının Branşındaki Geçen Süre Gruplarına Göre İncelenmesi

Puan	Grup	<i>f. x ss Değerleri</i>			ANOVA Sonuçları					
		N	X	S.S.	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Liderlik Genel Ölçeği	Bir yıldan daha az	18	3.8403	.47222	Gruplar arası	.692	4	.173	.526	.717
	1-2 yıl arası	18	4.0347	.50536	Grup içi	78.908	240	.329		
	2-3 yıl arası	32	3.8730	.68699	Toplam	79.600	244			
	3-4 yıl arası	34	3.9311	.68964						
	5 yıldan fazla	143	3.9823	.53372						
	Toplam	245	3.9543	.57117						
Saldırganlık Genel Ölçeği	Bir yıldan daha az	18	3.1437	.45042	Gruplar arası	.786	4	.196	.593	.668
	1-2 yıl arası	18	3.2682	.57294	Grup içi	79.517	240	.331		
	2-3 yıl arası	32	3.1843	.66072	Toplam	80.303	244			
	3-4 yıl arası	34	3.2414	.75343						
	5 yıldan fazla	143	3.3106	.51882						
	Toplam	245	3.2691	.57368						

p < .05

Tabloda görülebileceği üzere, liderlik ve saldırganlık ölçeği algılarına ait aritmetik ortalamalarının branşındaki geçen süre değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda;

Katılımcıların liderlik eğilimleri ile saldırganlık düzeyleri branşındaki geçen süreye göre herhangi farklılık çıkmamıştır.

Araştırmada kullanılan liderlik ve saldırganlık ölçeği ile branşındaki uğraşma sıklık grupları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için ANOVA testi yapılmıştır.

Tablo 11. Katılımcıların Liderlik ve Saldırganlık Algılarının Branşındaki Uğraşma Sıklık Gruplarına Göre İncelenmesi

Puan	Grup	<i>f. x ss Değerleri</i>			ANOVA Sonuçları					
		N	X	S.S.	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Liderlik Genel Ölçeği	Ayda birkaç kez	19	3.8964	.57207	Gruplar arası	1.219	3	.406	1.250	.292
	Haftada bir kez	43	3.9564	.57128	Grup içi	78.381	241	.325		
	Haftada 3-4 kez	127	3.9072	.59495	Toplam	79.600	244			
	Haftanın her günü	56	4.0792	.50782						
	Toplam	245	3.9543	.57117						
Saldırganlık Genel Ölçeği	Ayda birkaç kez	19	3.5172	.52359	Gruplar arası	2.495	3	.832	2.576	.054
	Haftada bir kez	43	3.1299	.43959	Grup içi	77.808	241	.323		
	Haftada 3-4 kez	127	3.2419	.62195	Toplam	80.303	244			
	Haftanın her günü	56	3.3534	.53965						
	Toplam	245	3.2691	.57368						

p < .05

Tabloda görülebileceği üzere, liderlik ve saldırganlık ölçeği algılarına ait aritmetik ortalamalarının branşındaki uğraşma sıklığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda;

Katılımcıların liderlik eğilimleri ile saldırganlık düzeyleri branşındaki uğraşma sıklıklarına göre herhangi farklılık çıkmamıştır.

Araştırmada kullanılan liderlik ve saldırganlık ölçeği ile milli sporcu durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespiti için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır.

Tablo 12. Katılımcıların Liderlik ve Saldırganlık Algılarının Milli Sporcu Durumuna Göre İncelenmesi

	Değişken	N	Ortalama	S.S.	t	df	p
Liderlik Genel Ölçeği	Evet	30	4.1115	.66487	1.614	243	.108
	Hayır	215	3.9324	.55508			
Saldırganlık Genel Ölçeği	Evet	30	3.4540	.54077	1.895	243	.059
	Hayır	215	3.2433	.57459			

p < .05

Bağımsız örneklem t testi, katılımcıların milli sporcu durumuna göre liderlik ve saldırganlık algılarının farklarını ortaya koymak için kullanılmıştır. Analiz sonucunda; katılımcıların algılarına göre liderlik ve saldırganlık algılarının milli sporcu olup olmamasına göre değişmediği ortaya çıkmıştır.

Aşağıdaki tabloda, liderlik ve saldırganlık algıları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Tablo 13. Korelasyon Tablosu

	Değişkenler	N	X	S.S.	1	2
1	Liderlik Genel Ölçeği	408	3.95	.56	1	.220**
2	Saldırganlık Genel Ölçeği	408	3.27	.58		1

**p < .01

Pearson korelasyon analizine ilişkin bulgularda; araştırma kapsamındaki katılımcıların liderlik ve saldırganlık genel boyutları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki çıkmıştır (r= .220; p<0,01).

Katılımcıların algılarına göre, katılımcıların liderlik eğilimlerinin saldırganlık tutum ve davranış üzerine ne gibi etkilerinin olduğunu incelemek için regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo 14. Katılımcıların Liderlik eğilimlerinin Demokratik Tutum ve Davranış Algıları Üzerine Etki Analizi

Değişken	B	Bet a	t	Sig.	VIF	R	R ²	Uyarlanmış R ²	F
Sabit	2.366		11.740	.000		.220 ^a	.048	.046	.000 ^b
Liderlik eğilimleri Ölçeği	.229	.220	4.537	.000	1.000				

p < .05

Katılımcıların liderlik eğilimleri saldırganlık tutum ve davranış algılarını anlamlı bir şekilde yordamaktadır [(R= .220; R²= .048; Uyarlanmış R²=.046) F(1,406)= 20.59; p<0,01]. Buna göre katılımcıların liderlik eğilimindeki yüz birimlik artışın saldırganlık davranışlarını %22,9 etkilediği söylenebilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada Ordu Gençlik Spor İl Müdürlüğünde kayıtlı amatör sporcular ile Ordu ilinde yaşayan spor yapmayan erkek kişilerin liderlik ve saldırganlık düzeylerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu bağlamda; ilişkisel ve betimsel taramaya yönelik yöntemler ele alınmıştır. Yapılan bu araştırmada veriler, ölçek yöntemi ile toplamda 408 anket ile toplanmış ve SPSS programında çeşitli analizler yapılarak yorumlanmaya hazır hale getirilmiştir. Çalışmaya katılan amatör sporla ilgilenen 248 sporcu, 160 sendanter erkek birey sayısı ile toplam 408 birey araştırmaya katılmıştır. Tartışma bölümünde ortaya çıkan bulgular literatür ile ilişkili bir biçimde ele alınarak tartışılmış ve sonuçlar yorumlanmıştır.

Yapılan araştırmaya katılan kişilerin, liderlik tutumları toplam puan ortalamaları ile yaş değişkeni arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit [F(3,404)=.001; p<.05)] edilmiştir (Tablo 4). Kurtyemez (2020) ve Çakıcı (2019) yapmış oldukları araştırmalarında liderlik tutumları puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar araştırmamızın bulgularıyla benzerlik

göstermektedir. Yaş arttıkça bireylerin liderlik tutumlarının artması veya liderlik tutumlarının değişmesinin, yaş seviyesinin değişmesinden dolayı kaynaklandığı söylenebilir. Bektaş (2014), yaş arttıkça liderlik tutumların artmasını, yaş ve donanım seviyesinin artışı şeklinde açıklamıştır. Katılan kişilerin, saldırganlık düzeylerinin toplam puan ortalamaları ile yaş değişkeni arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Araştırmamızda 19 ve 30 yaş arası sporcuların saldırganlık tutum puanlarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Çalışmayı destekler nitelikte Gülaçtı ve ark. (2022) yapmış oldukları çalışmada 25-34 yaş arasındaki sporcuların mutluluk düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Sporcuların mutluluk seviyeleri arttıkça saldırganlık düzeylerinin düşebileceği söylenebilir.

Araştırmaya katılan sporcuların mutluluk düzeyleri yaşa göre incelendiğinde gruplar arasında fark çıkmıştır. Buna göre 25-34 yaş arasında olan sporcular 17-24 yaş arası, 35-44 yaş arası ve 45 yaş üstü yaş gruplarına göre mutluluk düzeyleri daha yüksek olduğu ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur

Yapılan araştırmaya katılan kişilerin liderlik tutumları toplam puan ortalamaları ile medeni hal değişkeni arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir [$t(393,60)=.023$; $p<.05$] (Tablo 5). Kansız (2021) ve Elçi (2020) yapmış oldukları araştırmalarında liderlik tutumları puanlarının medeni hal değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık olduğunu tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar araştırmamızın bulgularını destekler niteliktedir. Çoban'ın (2019) yapmış olduğu araştırmada liderlik tutumları ile medeni hal değişkeni arasında anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmüştür. Bu bulgular yapmış olduğumuz araştırmamızla farklılık göstermektedir.

Saldırganlık düzeylerinin medeni durumlarına göre farklılık gösterdiği, evli katılımcıların fiziksel saldırı, düşmanlık ve genel saldırganlık düzeylerinin bekar katılımcılara göre daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmaya katılan kişilerin liderlik tutumları toplam puan ortalamaları ile öğrenim düzeyi arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmiştir [$F(3,404)=.027$; $p<.05$] (Tablo 6). Özşarı (2010) ve Gökçiçek (2015) yapmış oldukları araştırmalarında liderlik tutumları puanının öğrenim düzeyi değişkeninde anlamlı ve farklılık olduğunu tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar araştırmamızın bulgularını destekler niteliktedir. Zengin'in (2019) yaptığı araştırmada liderlik tutumları ile öğrenim düzeyi değişkeni arasında anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmüştür. Bu bulgular yapmış olduğumuz araştırmamızla farklılık göstermektedir. Araştırmada katılımcıların saldırganlık düzeylerinin eğitim durumlarına göre farklılık gösterdiği ve lisans mezunu olan katılımcıların düşmanlık ve genel saldırganlık düzeylerinin lise mezunu olan katılımcılara göre daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Katılan kişilerin, liderlik eğilimleri ile saldırganlık düzeylerinin toplam puan ortalamaları ile gelir düzeyleri değişkeni arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir [$F(3,404)=.065$; $p<.05$] (Tablo 7). Yapılan araştırmaya katılan kişilerin liderlik tutumları toplam puan ortalamaları ile aktif spor yapma durumu arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmemiştir [$t(406)=.694$; $p<.05$] (Tablo 8). Öztürk (2019) yapmış olduğu araştırmada liderlik tutumları puanlarının aktif spor yapma durumu düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık olmadığını tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar araştırmamızın bulgularını destekler niteliktedir. Yine katılan kişilerin, saldırganlık düzeyleri toplam puan ortalamaları ile aktif spor yapma durumu arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı görülmüştür [$t(406)=.929$; $p<.05$] (Tablo 8). Yapılan araştırmalara bakıldığında Şeker ve Uslu (2020) spor yapan ve spor yapmayan üniversite öğrencilerinin sosyal beceri, saldırganlık ve spor ahlakı düzeylerinin incelenmesi Harran üniversitesi örneği adlı çalışmada saldırganlık düzeyi ile aktif spor yapma durumu arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Solak (2012) yapmış olduğu çalışmada araştırmamızın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu bulgular yapmış olduğumuz araştırmayı destekler niteliktedir. Araştırmamıza ve diğer çalışmalara baktığımızda aktif spor yapma durumunun saldırganlık düzeyini etkilemediği söylenebilir.

Yapılan araştırmaya katılan kişilerin liderlik tutumları toplam puan ortalamaları ile ne kadar süredir spor yaptıkları durumu arasında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmemiştir [$F(4,240)=.717$; $p<.05$] (Tablo 10). Çiriş (2018) tarafından yapılan araştırmada liderlik tutumları puanlarının ne kadar süredir spor yaptıkları durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık olmadığını tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar araştırmamızın bulgularını destekler niteliktedir. Özşarı (2010) yaptığı araştırmada liderlik tutumları ne

kadar süredir spor yaptıkları durumu arasında anlamlı düzeyde farklılık olmadığı görülmüştür. Bu bulgular yapmış olduğumuz araştırmamızla farklılık göstermektedir. Katılan kişilerin, saldırganlık düzeylerinin toplam puan ortalamaları ile ne kadar süredir spor yaptıkları durumu değişkeni arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Yapılan araştırmaya katılan kişilerin liderlik tutumları toplam puan ortalamaları ile ne kadar sıklıkla spor yaptıkları durumu arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir [$F(3,241)=.292$; $p<.05$] (Tablo 11). Tazegül (2014) tarafından yapılan araştırmada liderlik tutumları puanlarının ne kadar sıklıkla spor yaptıklarına dair farklılık analizine göre anlamlı düzeyde farklılık olmadığını tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar araştırmamızın bulgularını destekler niteliktedir. Yine katılan kişilerin, saldırganlık düzeyleri toplam puan ortalamaları ile branşlarıyla ne sıklıkla uğraştıklarına göre farklılık arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı görülmüştür. Yapılan araştırmalara bakıldığında Önel (2021) ve Bilgiç (2020) yapmış oldukları araştırmalarında saldırganlık puanlarının branşlarıyla ne sıklıkla uğraştıklarına göre farklılık durumu arasında düzeyde farklılık olmadığını tespit etmişlerdir. Bu bulgular yapmış olduğumuz araştırmayı destekler niteliktedir. Branşlarıyla ne kadar sıklıkla uğraşmanın saldırganlık düzeylerine etki etmediği söylenebilir.

Yapılan araştırmaya katılan kişilerin liderlik tutumları toplam puan ortalamaları ile milli sporcu olma durumu arasında herhangi bir düzeyde farklılık tespit edilmemiştir [$t(243)=.108$; $p<.05$] (Tablo 12). Yine katılan kişilerin, saldırganlık düzeyleri toplam puan ortalamaları ile milli düzeyde spor yapma durumlarına göre arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı görülmüştür. Yapılan araştırmalara bakıldığında Birinci (2019) yapmış olduğu araştırmada saldırganlık puanlarının milli düzeyde spor yapma durumlarına göre farklılık durumu arasında düzeyde farklılık olmadığını tespit etmişlerdir. Bu bulgular yapmış olduğumuz araştırmayı destekler niteliktedir. Milli sporcu olma veya olmama durumunun saldırganlık düzeylerini etkilemediği söylenebilir.

Liderlik stilleri ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişki korelasyon analizi sonucunda, araştırma kapsamındaki katılımcıların liderlik ve saldırganlık genel boyutları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki çıkmıştır ($r=.220$; $p<0,01$) (Tablo 13). Ayrıca katılımcıların liderlik eğilimleri saldırganlık davranışlarını pozitif yönde etkilediği söylenebilir [$R=.220$; $R^2=.048$; Uyarlanmış $R^2=.046$) $F(1,406)=20.59$; $p<0,01$] (Tablo 14). Bu sonuç değerlendirilerek aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- ❖ Farklı illerde yaşayan sporcular ile spor yapmayan kişiler arasında liderlik ve saldırganlık düzeylerini incelemeye yönelik daha farklı araştırmalara yer verilebilir.
- ❖ Çalışma farklı spor dallarıyla uğraşan kişiler üzerinde yapılarak geliştirilebilir.
- ❖ Liderlik ile ilgili okullarda eğitim verilerek kişilerin gelişimine katkı sağlanabilir.
- ❖ Sporcular ile spor yapmayan kişilerin liderlik düzeylerinin incelenmesi literatürde adı geçen farklı değerlendirme ölçekleri ile yapılabilir. Bu bağlamda başka değişkenler arasında karşılaştırma yapılarak farklı sonuçlar ortaya koyulabilir.

KAYNAKÇA

- Aldana, J., Salón, M., & Guzmán, N. (2019). Liderazgo Sistémico En Las Competencias Gerenciales Docentes Universitarios. . *Cienciamatria*, 50–74.
- Bektaş, Z. (2014). *İstanbul Büyükşehir Belediyesi Spor AŞ'de Çalışan Antrenörlerin Liderlik Tutum Ve Davranışlarının İncelenmesi*. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Belias, D., & Koustelios, A. (2014). Leadership And Job Satisfaction, A Review. *Eur. Sci. J.* , 24–46.
- Bilgiç, H. (2020). *Mardin İli Lise Öğrencilerinin Spor Yapma Durumları Ve Bazı Demografik Özelliklerine Göre Saldırganlık Ve Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi*.
- Birinci, R. (2019). *Spor Yapan Ve Yapmayan Bireylerin Benlik Saygısı Ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Bohórquez, M., & Checa, I. (2020). Escala De Liderazgo En Entrenadores De Fútbol: Estudio Psicométrico Y Descriptivo. *Inf. Psicol.* , 65–77.
- Çakıcı, H. A. (2019). *Amatör Futbolcuların Liderlik Özellikleri İle Sportmenlik Yönelimleri Arasındaki*

- İlişkinin İncelenmesi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Çalış, Ç., & Büyükkancı, B. (2019). Leadership Approach In Occupational Safety: Taiwan Sample. *Proc. Comput. Sci.*, 1052– 1057 .
- Çiriş, V. (2018). *11. Ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Liderlik Özelliklerine Etkisinin Spor Yapma Durumu Açısından İncelenmesi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çoban, O. (2019). *Okul Müdürlerinin Hizmetkâr Liderlik Davranışları İle Öğretmenlerin İş Doyumu Arasındaki İlişkiler*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dereli, M. (2003). *A Survey Research Of Leadership Styles Of Elementary School Principals*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Elçi, Ü. (2020). *Algılanan Hizmetkar Liderlik Davranışının Spor Kuruluşları Çalışanlarının Pozitif Psikolojik Sermayeleri Ve İşle Bütünleşmeleri Üzerindeki Rolünün İncelenmesi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Gökçiçek, S. (2015). *Ortaöğretim Kurumlarında Spor Yapan Ve Yapmayan Öğrencilerin Saldırganlık Tutumlarının Araştırılması (Samsun İli Örneği)*. Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Gülaştı, C., Yurdadön, E. & Dinç, A. (2022). “Amatör Sporcuların Bilgi Okur Yazarlığı Seviyeleri ile Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi” *International Social Sciences Studies Journal*, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:99; pp:2131-2136.
- Kansız, A. (2021). *Doğu Karadeniz Bölgesindeki Gençlik Ve Spor İl Müdürlüklerinde Göre Yapan Bireylerin Hizmetkar Liderlik Algılarının Araştırılması*. Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
- Kim, M., Kim, A., Newman, J., Ferris, G., & Perrewé, P. (2019). The Antecedents And Consequences Of Positive Organizational Behavior: The Role Of Psychological Capital For Promoting Employee Well-Being In Sport Organizations. *Sport Manag. Rev.*, 108–125.
- Kurtyemez, H. (2020). *Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Liderlik Özellikleri İle Başarı Yönelimleri Arasındaki İlişki; Samsun İli Örneği*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Maak, T., Pless, N., & Voegtlin, C. (2016). *J. Manag. Stud.*, 463–493.
- Madran, H. A. (2013). Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği'nin Türkçe Formunun Geçerlik Ve Güvenilirlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 124-129.
- Martinez-Moreno, A., Cavas-García, F., & Díaz-Suárez, A. (2021). Leadership Style In Amateur Club Sports: A Key Element In Strategic Management. *Sustainability*, 1-12.
- Megheirkouni, M. (2017). Leadership Competencies: Qualitative Insight Into Sport Non-Profit Organizations. *Int. J. Public Leadersh.*, 17-20.
- Ordugsb. (2023). *Amatör Sporcular*. <https://Ordu.Gsb.Gov.Tr/Sayfalar/1607/370/Bilgi-Formlari.aspx> Adresinden Alındı
- Önel, S. (2021). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Sportmenlik Davranışları İle Saldırganlık Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*.
- Özsarı, A. (2010). *Amatör Futbolcuların Antrenörlerde Bulunmasını İstedikleri Liderlik Tarzlarının Tespiti (Konya İl Örneği)*. Konya : Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, Y. M. (2019). *Aktif Spor Yapan Ve Yapmayan Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Sporda Şiddet Eğilimi Ve Saldırganlık Davranışlarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi* . Bartın : Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Patton, D. U., Hong, J. S., Patel, S., & Kral, M. J. (2017). A Systematic Review Of Research Strategies Used In Qualitative Studies On School Bullying And Victimization. *Trauma Viol. Abuse*, 3–16.
- Peng, S., Liao, Y., & Sun, R. (2020). The Influence Of Transformational Leadership On Employees' Affective Organizational Commitment In Public And Non-Profit Organizations: A Moderated Mediation Model. *Public Pers. Manag.*, 29–56.
- Ramzaninezhad, R., & Keshtan, M. (2017). The Relationship Between Coach's Leadership Styles And Team Cohesion In Iran Football Clubs Professional League. *Braz. J. Biomot.*, 111–120.
- Sampaio, J. M., Santos, G. V., Oliveira, W. A., Silva, J. L., Medeiros, M., & Silva, M. A. (2015). Emotions Of Students Involved In Cases Of Bullying. *Texto Contexto Enfermagem*, 344–352.
- Shannon, C. S. (2013). Bullying In Recreation And Sport Settings: Exploring Risk Factors, Prevention Efforts, And Intervention Strategies. *J. Park Recreat. Adm.*, 15–33.
- Sinkkonen, H. M., Puhakka, H., & Meriläinen, M. (2014). Bullying At A University:Students' Experiences

- Of Bullying. *Stud. High. Educ.*, 153–165.
- Smith, P. K. (2016). Bullying: Definition, Types, Causes, Consequences And Intervention. *Soc. Pers. Psychol. Compass*, 519–532.
- Solak, M. (2012). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Bilgisayar Oyunu Tutumları İle Saldırganlık Ve Yalnızlık Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Stefaniuk, L., & Bridel, W. (2018). Anti-Bullying Policies İn Canadian Sport: An Absent Presence. *J. Park Recreat. Adm.*, 160–176.
- Şeker, İ., & Uslu, T. (2020). Spor Yapan Ve Spor Yapmayan Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri, Saldırganlık Ve Spor Ahlakı Düzeylerinin İncelenmesi. Harran Üniversitesi Örneği. *Spor Eğitim Dergisi*, 172-189.
- Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Tabachnick, B., & Fidell, L. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Boston : Pearson.
- Tazegül, Ü. (2014). Sporun Kişilik Üzerindeki Etkisinin Araştırılması. *The Journal Of Academic Social Science Studies*.
- Twemlow, S. W., & Sacco, F. C. (2013). Bullying İs Everywhere: Ten Universal Truths About Bullying As A Social Process İn Schools & Communities. *Psychoanalytic Inq.*, 73–89.
- Vveinhardt, J., & Fominiene, V. B. (2020). Bullying Trends Inside Sport: When Organized Sport Does Not Attract But Intimidates. *Frontiers İn Psychology*, 20-37.
- Zengin, Y. (2019). Karanlık Liderliğin Örgütsel Sessizlik Ve İş Tatmini Üzerindeki Etkisi. *KAÜİİBFD*, 310-337.
- Ziyagil, M. A., Bilir, P., Çekin, R., & Temur, C. (2012). Türkiye’de Sporda Saldırganlık, Şiddet Ve Çözüm Önerileri. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1-14.

Yüklenme Tarihi: 28.11.2023 **Kabul Tarihi:** 06.12.2023 **Yayın Tarihi:** 30.12.2023

Trabzonspor Taraftarlarının Kulüplerine Güven Düzeylerinin İncelenmesi

Furkan PASLI*¹, Bedirhan KÖSE¹, Samet ZENGİN¹

¹ Trabzon Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

ÖZ

Bu çalışma, Trabzonspor taraftarlarının kulüplerine duydukları güvenin çeşitli faktörler açısından incelenmesini amaçlayarak yapıldı. Araştırmanın kapsamı Trabzonspor taraftarlarıyla sınırlı tutuldu ve örneklem grubu Trabzon şehrinde yaşayan taraftarlardan oluşturuldu (n=430). Katılımcılar, rastgele örneklem yöntemiyle seçilip ve toplama aracı olarak ise araştırmacı tarafından tasarlanan kişisel bilgi formu, Açak ve Karademir (2019) tarafından geliştirilen "Spor Kulübüne Güven Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, Trabzonspor taraftarlarının kulüp başkanına güven alt boyutunda cinsiyet ve taraftar profili açısından anlamlı bir fark olduğunu ortaya koydu (p<0.05).

Anahtar kelimeler: Trabzonspor, Taraftar, Güven

Examination of Trabzonspor Fans' Trust Levels In The Club

ABSTRACT

This study was conducted with the aim of examining the trust of Trabzonspor fans in their club in terms of various factors. The scope of the research was limited to Trabzonspor fans, and the sample group was formed from fans residing in Trabzon (n=430). Participants were selected using a random sampling method, and the data collection instruments included a researcher-designed personal information form and the "Sports Club Trust Scale" developed by Açak and Karademir (2019). The research results revealed a significant difference in the gender and fan profile of Trabzonspor fans in the sub-dimension of trust in the club president (p<0.05).

Keywords: Trabzonspor, Supporter, Trust

1. GİRİŞ

Spor, kurallara sahip, sürekli gelişen, rekabetçi bir yapıya sahip olan ve bireylerin ruhsal ve sosyal gelişimine katkıda bulunarak toplumun ilerlemesine yardımcı olan, hem bireysel hem de grup olarak icra edilen bir etkinliktir (Çelik ve Akçi 2016). Futbol, yıllar geçtikçe büyüyen ve popüler kültürün merkezinde bulunan büyük bir eğlence sektörü haline gelmiş, her platformda karşımıza çıkan önemli bir etkinliktir (Turan ve ark., 2018). Futbol, günümüzde büyük yatırımcıların ve sponsorların dikkatini çeken ve büyük ölçüde maddi anlaşmaların gerçekleştiği bir sektör haline gelmiştir. Futbolun bu önemli pazar haline gelmesindeki en temel faktör, taraftarlık tutumudur (Doğru ve ark., 2021).

Futbol endüstrisinin temel destekçisi, taraftarlık kavramıdır. Bu destek, genellikle takıma derin bir bağlılıkla karakterize edilen insanların katkısıyla bir alışkanlık haline almıştır. Taraftar gruplarına üye olmak, insanlara aidiyet duygusu, takım sevgisi, mutluluk ve sosyal statü kazandıran bir deneyim sunar (Altun, Karademir, Yorulmazlar, 2021). Sonuç olarak taraftarlar duygusal ihtiyaçlarını ve beklenti, umut, neşe, üzüntü vb. sosyal ihtiyaçlarını takıma entegre olarak karşılamaya çalışırlar (Kuru, Var, 2009). Taraftarlık, aslında bir şehir ritüelidir ve temelde takıma bağlı insanların katılımıyla gerçekleşir (Taşmektepligil, Çankaya ve Tunç, 2015). Taraftarlar her zaman takımlarının başarılı olmasını arzulamakta ve bu amacı gerçekleştirmek için üzerlerine düşen görevi yerine getirmeyi hedeflemektedirler. Bu nedenle takımın başarısıyla kendilerini özdeşleştirirler. Taraftarlar, takımlarının başarılarına karşılık tarif edilemez duygular yaşarken, başarısızlıklarında ise bazen şiddete eğilimli ya da üzgün bir taraftar profili sergileyebilirler (Köse, Seraslan, 2016).

Günümüzde futbol taraftarlığı, en öncelikli etkinliklerden biri haline gelmiştir. Futbol takımları, bölgesel, dinsel, etnik, güçlü olana destek olma gibi çeşitli nedenlerle bağlılık gösteren taraftarlarının tutkusuyla hayat bulmaktadır. Taraftarlar, stadyum tribünlerinde, televizyon başında ve benzeri yerlerde takımlarına destek vererek futboldan haz almaktadırlar. Futbol, taraftarları etrafında bir araya getirerek onlar için keyif ve tutku kaynağı olmaktadır (Gürses, Semiz, 2021). Sporu izlemek için zaman ayıran futbol izleyicileri için, sürekli destek ve son derece bağlılık gerektiren fanatizm, futbol takımıyla tam anlamıyla özdeşleşmeyi ifade eder. Takım kimliği, bir taraftarın bir takımla kurduğu duygusal yatırım veya bağlantının bir yansımasıdır (Açak, Karademir, 2019).

Samra ve Wos (2014) ise üç çeşit ana taraftar tipi olduğunu belirtmektedirler; Geçici taraftar, Sadık taraftar ve Fanatik taraftarlardır. Mullin ve arkadaşlarının (2000) yapmış oldukları çalışmada ise Geçici taraftar, Yerel taraftar, Adanmış taraftar, Fanatik taraftar ve Disfonksiyonel taraftar olmak üzere beş başlıkta ele almışlardır. Scholz'un (2016) ifade ettiği gibi, spor katılımcıları farklı gruplara ayrılabilir. Bu gruplar, aktif olmayan seyirciler, taraftarlar, fanatikler ve holiganlar olarak tanımlanabilir. Bu sınıflandırma, spor etkinliklerine katılan kişilerin farklı derecelerde bağlılık, tutku ve davranışlarına dayanmaktadır. Bu sınıflandırma, sporun çeşitli katılımcılar arasında farklı duygusal ve davranışsal tepkilere neden olabileceğini göstermektedir.

Taraftarlarla ilişkiler, bir kulübün itibarı ve güvenilirliği için kritik bir öneme sahiptir. Kulüple ilişkilendirilen güven, taraftarların desteğiyle yakından ilişkilidir. Daha düşük güven seviyeleri, daha az taraftar desteği anlamına gelir. Taraftarlardan gelen daha az destek, kulüpler için mali ve diğer sorunlara neden olabilir (Savaş ve ark., 2021).

Bu araştırma 2021-2022 sezonunu şampiyon tamamlayan Trabzonspor takım taraftarlarının kulüplerine güven düzeylerinin incelenmesini amaçlamaktadır. Kulüpte görev alan başkan, antrenör ve sporculara olan güveni ölçmeyi amaçlamıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2022).

2.2.Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini Trabzonspor taraftarları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu ise Trabzon'da yaşayan Trabzonspor taraftarları oluşturmaktadır. Rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 295'i (%68,6) erkek, 135'i (%31,4) kadın olmak üzere toplam 430 taraftar oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, veri toplama araçları olarak Spor Kulübüne Güven Ölçeği (SKGÖ) ve araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu kullanılmıştır. Spor Kulübüne Güven Ölçeği, katılımcıların kulüp yönetimine ve kulüp başkanına duydukları güveni değerlendirmek için kullanılmıştır. Demografik bilgi formu ise katılımcıların cinsiyet, yaş ve gelir düzeyi gibi demografik bilgilerini toplamak amacıyla kullanılmıştır. Bu araçlar, araştırmanın verilerini toplamak ve analiz etmek için kullanılan önemli araçlar olarak işlev görmüştür.

2.3.1. Spor Kulübüne Güven Ölçeği (SKGÖ)

Açak ve Karademir (2019) tarafından geliştirilen Spor Kulübüne Güven Ölçeği 3 alt boyut (Antrenöre güven, Başkana güven ve Sporcuya güven) ve 22 maddeden oluşmaktadır. Spor Kulübüne Güven Ölçeği 5'li likert tipi (Kesinlikle Katılmıyorum= 1, Katılmıyorum= 2, Kararsızım= 3, Katılıyorum= 4, Kesinlikle Katılıyorum= 5) bir ölçektir. Orijinal ölçek geçerlilik ve güvenilirlik çalışması farklı illerden araştırmaya gönüllü olarak katılan 248 futbol taraftarı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Orijinal ölçek geliştirme çalışmasında Cronbach Alpha katsayıları Antrenöre Güven boyutu için .991, Başkana Güven boyutu için .978 ve Sporcuya Güven boyutu için .987 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmanın Antrenöre Güven boyutu için .741, Başkana Güven boyutu için .917 ve Sporcuya Güven boyutu için .789 olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılıp SPSS21 paket programı aracılığıyla analizler yapılmış olup, analizlerde yüzdellikler ve standart sapmalar kontrol edilmiştir. Verilerin normalliği için skewness ve kurtosis değerlerine bakılmıştır. SPSS21 paket programı ile ikili grupların karşılaştırılmasında Independent-Samples T Test, çoklu karşılaştırmalarda ise One-Way-Anova ve gruplar arasındaki farklılıkları bulmak için ise Post-Hoc (LSD) testleri kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Tablo.1 Kulübe Güven Ölçeği Cinsiyet Değişkeni T Testi Analiz Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{x}	S.s.	t	sd	p
Antrenöre Güven	Erkek	295	29,98	6,50	-0,126	428	,900
	Kadın	135	30,05	4,64			
	TOPLAM	430					
Başkana Güven	Erkek	295	26,46	6,76	2,082	428	,038*
	Kadın	135	25,18	5,50			
	TOPLAM	430					
Sporcuya Güven	Erkek	295	20,21	4,72	-1,694	428	,091
	Kadın	135	21,02	4,38			
	TOPLAM	430					

*p<0.05

Tablo.1 'de örneklem grubumuzun kulübe güven ölçeği ve cinsiyet değişkeni t testi sonuçları gösterilmiştir. Elde edilen verilere göre antrenöre güven ve sporcuya güven alt boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Başkana güven alt boyutunda erkek ve kadınlar arasında anlamlı bir farklılık [t(428):2,082 p<0.05] bulunmuştur. Erkeklerin başkana güven düzeyleri (\bar{x} =26,46) kadınlara göre (\bar{x} =25,18) daha yüksektir.

Tablo.2 Kulübe Güven Ölçeği Taraftar Tanımlama Değişkeni ANOVA Test Sonuçları

Alt Boyutlar	Taraftar Tanımı	n	\bar{x}	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Antrenöre Güven	a. Holigan	31	31,06	6,26	Gruplar arası Grup içi	4	0,31	0,871	
	b.Fanatik	136	29,88	6,59		425			
	c.Taraftar	163	29,82	5,60					
	d.Seyirci	53	30,20	5,96					
	e.Tv İzleyicisi	47	30,10	5,30					
	TOPLAM	430	30,01	5,97					
Başkana Güven	a. Holigan	31	27,77	6,16	Gruplar arası Grup içi	4	3,13	0,015*	a>d
	b.Fanatik	136	27,10	7,03		425			a>e
	c.Taraftar	163	25,87	5,81		b>d			
	d.Seyirci	53	24,43	6,36		b>e			
	e.Tv İzleyicisi	47	24,44	6,18					
	TOPLAM	430	26,06	6,42					
Sporcuya Güven	a. Holigan	31	19,51	4,47	Gruplar arası Grup içi	4	0,74	0,56	
	b.Fanatik	136	20,68	5,14		425			
	c.Taraftar	163	20,49	4,32					
	d.Seyirci	53	20,96	4,35					
	e.Tv İzleyicisi	47	19,87	4,50					
	TOPLAM	430	20,47	4,62					

*p<0.05

Tablo.2’de elde edilen verilere göre taraftarın kendilerini tanımları değişkenler ile kulübe güven ölçeği arasında antrenöre güven ve sporcuya güven alt boyutlarında anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Taraftar tanımlamaları ile başkana güven alt boyutunda anlamlı farklılık (F=3,13; p=0,015<0.05) elde edilmiştir. Hangi parametrenin farklılık oluşturduğunu belirlemek amacıyla yapılan Post Doc analizi sonucuna göre holigan taraftarların başkana güven duyguları seyirci ve tv izleyicilerine göre daha yüksektir. Ayrıca fanatik taraftarların da başkana yönelik olan güven duyguları seyirci ve tv izleyicilerine göre daha yüksektir.

Tablo.3 Kulübe Güven Ölçeği Taraftar Grubuna Üye Değişkeni T Testi Analiz Sonuçları

Alt Boyutlar	Taraftar Grubu Üye	N	\bar{x}	S.s.	t	sd	p
Antrenöre Güven	Evet	60	29,08	6,19			
	Hayır	370	30,16	5,93			
	TOPLAM	430					
Başkana Güven	Evet	60	26,80	6,51			
	Hayır	370	25,94	6,40			
	TOPLAM	430					
Sporcuya Güven	Evet	60	19,41	5,37			
	Hayır	370	20,64	4,47			
	TOPLAM	430					

*p<0.05

Tablo.3’de verilen verilere göre taraftar grubuna üye olma değişkeni ile kulübe güven düzeyi ölçeği arasında antrenöre güven başkana güven ve sporcuya güven alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo.4 Kulübe güven ölçeği aile gelir düzeyi değişkeni ANOVA test sonuçları

Alt Boyutlar	Aile Gelir Düzeyi	n	\bar{x}	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Antrenöre Güven	a.0-4500	37	28,91	6,04	G.arası	4	0,92	0,449	
	b.4501-6000	52	30,78	4,79	Grup içi	425			
	c.6001-8500	72	29,44	5,80					
	d.8501-10000	84	29,69	6,48					
	e.10001 ve üstü	185	30,37	6,09					
	TOPLAM	430	30,01	5,97					
Başkana Güven	a.0-4500	37	26,29	5,90	G.arası	4	0,64	0,631	
	b.4501-6000	52	25,82	6,09	Grup içi	425			
	c.6001-8500	72	26,68	6,24					
	d.8501-10000	84	25,16	6,68					
	e.10001 ve üstü	185	26,25	6,57					
	TOPLAM	430	26,06	6,42					
Sporcuya Güven	a.0-4500	37	21,16	4,37	G.arası	4	1,11	0,351	
	b.4501-6000	52	21,32	3,62	Grup içi	425			
	c.6001-8500	72	20,61	4,66					
	d.8501-10000	84	19,83	5,07					
	e.10001 ve üstü	185	20,32	4,68					
	TOPLAM	430	20,47	4,62					

*p<0.05

Tablo.4'de verilen verilere göre aile gelir düzeyi değişkeni ile kulübe güven düzeyi ölçeği arasında antrenöre güven,başkana güven ve sporcuya güven alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo.5 Kulübe Güven Ölçeği İle Lisanslı Ürün Alma Değişkeni ANOVA Test Sonuçları

Alt Boyutlar	Lisanslı Ürün Alma	n	\bar{x}	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Antrenöre Güven	a.Evet	289	30,09	6,31	G.arası	2	0,08	0,921	
	b.Hayır	32	29,84	5,99	Grup içi	427			
	c.Bazen	109	29,84	4,96					
	TOPLAM	430	30,01	5,97					
Başkana Güven	a.Evet	289	26,37	6,44	G.arası	2	1,53	0,217	
	b.Hayır	32	24,43	6,95	Grup içi	427			
	c.Bazen	109	25,71	6,16					
	TOPLAM	430	26,06	6,42					
Sporcuya Güven	a.Evet	289	20,34	4,82	G.arası	2	0,37	0,686	
	b.Hayır	32	20,50	4,34	Grup içi	427			
	c.Bazen	109	20,79	4,18					
	TOPLAM	430	20,47	4,62					

*p<0.05

Tablo.5’de verilen verilere göre lisanslı ürün alma değişkeni ile kulübe güven ölçeği arasında alt boyutlar arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo.6 Kulübe Güven Ölçeği İle Hangi Ürünleri Alırsınız Değişkeni ANOVA Test Sonuçları

Alt Boyutlar	Hangi Ürünleri Alırsınız	n	\bar{x}	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Antrenöre Güven	a.Hiçbiri	32	29,84	5,99	G.arası	5	1,65	0,145	
	b.Eşofman	63	30,39	5,97	Grup içi	424			
	c.Forma	264	30,39	5,84					
	d.Anahtarlık	16	28,62	7,35					
	e.Kaşkol	41	28,78	5,82					
	f.Ev ürünleri	14	26,71	6,48					
	TOPLAM	430	30,01	5,97					
Başkana Güven	a.Hiçbiri	32	24,43	6,95	G.arası	5	0,61	0,687	
	b.Eşofman	63	25,65	6,24	Grup içi	424			
	c.Forma	264	26,37	6,40					
	d.Anahtarlık	16	26,37	6,25					
	e.Kaşkol	41	26,09	6,27					
	f.Ev ürünleri	14	25,42	7,19					
	TOPLAM	430	26,06	6,42					
Sporcuya Güven	a.Hiçbiri	32	20,50	4,34	G.arası	5	0,89	0,523	
	b.Eşofman	63	20,55	4,91	Grup içi	424			
	c.Forma	264	20,49	4,59					
	d.Anahtarlık	16	22,12	3,91					
	e.Kaşkol	41	20,09	4,27					
	f.Ev ürünleri	14	18,78	6,26					
	TOPLAM	430	20,47	4,62					

*p<0.05

Tablo.6’da verilen verilere göre hangi lisanslı ürünleri alırsınız değişkeni ile kulübe güven ölçeği arasında alt boyutlar arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo.7 Kulübe Güven Ölçeği İle Maçları Nereden Takip Ediyorsunuz Değişkeni ANOVA Test Sonuçları

Alt Boyutlar	Maçları Nereden Takip Ediyorsunuz	n	\bar{x}	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc
Antrenöre Güven	a.Stadyum	173	30,66	5,98	G.arası	3	1,95	0,120	
	b.Tv	169	29,98	6,02	Grup içi	426			
	c.Çay ocağı	14	28,50	5,40					
	d.İnternet	74	28,83	5,82					
	TOPLAM	430	30,01	5,97					
Başkana	a.Stadyum	173	26,23	6,87	G.arası	3	2,52	0,057	

Güven	b.Tv	169	26,13	6,09	Grup içi	426		
	c.Çay ocağı	14	29,71	5,74				
	d.İnternet	74	24,81	5,91				
	TOPLAM	430	26,06	6,42				
Sporcuya	a.Stadyum	173	20,49	5,02	G.arası	3	0,11	0,949
Güven	b.Tv	169	20,54	4,42	Grup içi	426		
	c.Çay ocağı	14	20,78	4,37				
	d.İnternet	74	20,20	4,21				
	TOPLAM	430	20,47	4,62				

*p<0.05

Tablo.7’de verilen verilere göre maçları nereden takip ediyorsunuz değişkeni ile kulübe güven ölçeği arasında alt boyutlar arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablo.8 Kulübe Güven Ölçeği İle Yaş Değişkeni ANOVA Test Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	n	\bar{x}	S.s.	Varyans Kaynağı	sd	F	p	Post Doc		
Antrenöre	a.18-26	244	30,36	5,83	G.arası	4	1,13	0,342			
	Güven b.27-35	125	29,28	6,27						Grup içi	425
	c.36-44	30	30,93	6,76							
	d.45-53	18	29,94	5,28							
	e.54-66	13	28,30	4,11							
	TOPLAM	430	30,01	5,97							
Başkana	a.18-26	244	26,29	6,17	G.arası	4	0,97	0,422			
	Güven b.27-35	125	25,29	6,96						Grup içi	425
	c.36-44	30	25,86	7,23							
	d.45-53	18	27,38	5,29							
	e.54-66	13	27,84	4,37							
	TOPLAM	430	26,06	6,42							
Sporcuya	a.18-26	244	20,74	4,72	G.arası	4	0,67	0,611			
	Güven b.27-35	125	20,03	4,74						Grup içi	425
	c.36-44	30	20,60	4,93							
	d.45-53	18	19,55	2,38							
	e.54-66	13	20,61	3,01							
	TOPLAM	430	20,47	4,62							

*p<0.05

Tablo.8’de verilen verilere göre yaş değişkeni ile kulübe güven ölçeği arasında alt boyutlar arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada Trabzonspor taraftarlarının görüşleri doğrultusunda spor kulübüne güven duyguları cinsiyet, yaş, aile gelir durumu, taraftar grubuna üye olma, taraftar tanımlama, lisanslı ürün alma, hangi ürünleri alma ve maçları nereden takip etme değişkenleriyle belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan taraftarların cinsiyetlerine göre spor kulübüne olan güven düzeylerinde, kulüp başkanına güven alt boyutunda erkek katılımcılar ile kadın katılımcılar arasında anlamlı bir fark bulunduğu ($*p<0.05$) (Tablo 1). Erkek taraftarların kulüp yönetim süreçlerini daha yakından takip etmeleri, yönetim tarafından yapılan açıklamaları daha yakından incelemeleri ve sporu daha aktif bir şekilde takip etmeleri gibi nedenlerle, erkeklerin kadınlara göre kulüp başkanına daha fazla güvendikleri söylenebilir. Büyükdağ ve Bal'ın (2020) çalışması kişilerarası ilişkilerde cinsiyetin güven düzeyini etkileyebileceğine dair bulgularını desteklemektedir. Çalışmada elde edilen sonuçlar, cinsiyetin kulüp başkanına güven duyguları üzerindeki etkisini daha iyi anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Katılımcıların gelir düzeyi değişkenine göre kulübe güven düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 4). Gelir düzeyinin güven seviyelerini öngörmeye etkili bir faktör olmadığını ve futbol sevgisinin gelir durumundan bağımsız bir duygu, tutum ve davranış olduğunu göstermektedir. Savaş ve arkadaşlarının (2021) tarafından yapılan çalışmada benzer sonuçlara ulaşılmıştır, bu da gelir düzeyinin güven üzerinde tahmin edici bir rol oynamadığını desteklemektedir.

Katılımcıların kendini tanımlama değişkenine göre kulüp başkanına güven boyutunda anlamlı bir fark ($*p<0.05$) olduğu gözlemlenmiştir (Tablo 2). Kendini holigan veya fanatik olarak tanımlayanların, kulüp başkanına olan güven seviyelerinin, kulübe bağlılık düzeyi ve sportif başarıya olan ilgi düzeyinin bir yansıması olabileceği söylenebilir. Yoshida ve arkadaşları (2014) spor takımına yönelik algılanan bağlılığı, bireyin takımın başarıları ve başarısızlıklarını kendi deneyimi gibi algılaması olarak tanımlamışlardır. Bu tanım, araştırma sonuçlarımızla uyumlu gibi görünmektedir.

Katılımcıların yaş değişkenine göre alt boyutlar arasında anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 8). Futbol sevgisi bir tutku veya yaşam biçimi olarak kabul edildiğinde, yaş değişkeninin antrenöre güven, başkana güven ve sporcuya güven alt boyutları üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı söylenebilir. Bununla birlikte, Savaş ve arkadaşlarının (2021) yaptığı bir çalışmada, yaş değişkeninin kulübe olan güven düzeyleri arasında anlamlı bir fark buldukları bildirilmiştir. Farkın, yaşın ilerlemesiyle birlikte, belirli bir olgunluk düzeyine ulaşıldığında insanların daha araştırmacı bir tutum benimsemeye ve aceleci karar vermekten kaçınmaya başlamasıyla ilişkili olabileceği yorumlanmış olup güven düzeyinin azalmasına neden olabilir.

Taraftarların lisanslı ürün alma değişkeni ile alt boyutlar arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı ($p>0.05$) (Tablo.5) tespit edilmiştir. Lisanslı ürün alma değişkeni taraftarların güven duygularını olumlu ya da olumsuz yönde etkilememektedir. Bu durum taraftarların kulüplerine olan bağlılıklarının yüksek olmasından kaynaklı olabilir.

Literatüre bakıldığında üniversite öğrencilerinin taraftarları oldukları takımları ile özdeşleşme düzeylerinin incelenmesi isimli çalışmada katılımcıların taraftarı oldukları takımların taraftar gruplarına üye olanların puan ortalamaları herhangi bir taraftar grubuna üye olmayan katılımcıların puanlarından daha yüksek olduğu, taraftar grubuna kaydolan ve olmayan katılımcıların destekledikleri spor kulüpleri takımları ile özdeşleşme seviyeleri arasında pozitif bir ilişki tespit edildiği belirtilmiştir (Baş, Kabak ve Şebin, 2021). Altun, Karademir ve Yorulmazlar'ın (2021) yapmış oldukları lise öğrencilerinin Türkiye süper ligindeki 3 büyüklere olan güvenlerinin incelenmesi (İstanbul Bakırköy ilçe örneği) isimli çalışmada kadınlara göre erkeklerin verileri istatistiksel olarak daha yüksek olarak gözlemlenmiştir. Antrenöre güven durumunda Galatasaray taraftarlarının antrenörlerine güveni daha yüksek çıkmıştır. Kendilerini adlandırdıkları taraftar grubu olan fanatik taraftar ile diğer grup taraftarlar (seyirci, taraftar ve TV izleyicisi) arasındaki ilişkide fanatik grup istatistiksel olarak daha yüksek çıkmıştır. Herhangi bir taraftar grubuna üye olanların güvenlerinin üye olmayanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca sınıf değişkenine, yaş değişkenine, aile gelirine göre ve lisanslı ürün alma ve ürün çeşitliliği konusunda istatistiksel olarak anlamlı fark görüldüğü belirtilmiştir. Spor kulübüne güven ve şike ilişkisi Kocaelispor kulübü üzerine bir araştırma isimli çalışmada ise, Kocaelispor takımı taraftarlarına yönelik

yapılan bu araştırmada taraftarların, Kocaelispor Kulübü, kulüp başkanı, antrenör ve sporcuya orta ve yüksek düzeyde güvendiği sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir (Tabuk, Tumsa ve Işık, 2022).

Sonuç olarak Trabzonspor taraftarlarının güven düzeylerine yönelik yapılan bu çalışmada taraftarların Trabzonspor kulübüne güven düzeyi alt boyutları antrenöre güven, başkana güven, sporcuya güven duyguları incelendiğinde cinsiyet ve taraftar tanımlama değişkenlerinde kulüp başkanına güven alt boyutunda anlamlı fark bulunmuş olup diğer değişkenlerde anlamlı fark tespit edilememiştir. Literatür taraması yapıldığında bu konu ile ilgili sınırlı çalışma bulunmakta olup yaptığımız bu çalışma ile literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına dayanarak, Trabzonspor taraftarlarının güven düzeylerini artırmak için belirli önerilerde bulunabiliriz. İlk olarak, kulüp yönetimi, taraftarlar arasında güveni artırmak için başkanlarıyla daha fazla etkileşimde bulunabilir. Taraftarların kulüp başkanına olan güvenini artırmak için açık iletişim kanalları kurabilir ve düzenli olarak taraftarlarla buluşmalar düzenleyebilirler. Ayrıca, antrenör ve sporcularla yapılan etkileşimi artırmak da önemlidir. Taraftarlar, antrenörlere ve sporculardan gelen olumlu sinyallerle daha fazla güven duyabilirler. Bu nedenle, antrenörler ve sporcular, taraftarlarla etkileşimde bulunarak, onların güvenini kazanabilirler. Taraftarların kulüp içinde daha fazla katılımı teşvik etmek için taraftar etkinlikleri düzenlenerek, kulüp içi birliktelik ve güven duygusu artırılabilir. Son olarak, cinsiyet ve taraftar tanımlama gibi değişkenlerde anlamlı farklar bulunmamış olması, kulüp yönetimine taraftarları daha eşit bir şekilde ele almaları konusunda bir fırsat sunmaktadır. Taraftarların arasındaki farklılıkları göz önünde bulundurarak, kulüp yönetimi tüm taraftarları kucaklayıcı bir politika izleyebilir ve herkesin kendini kulübe ait hissetmesini sağlayabilir. Bu öneriler, Trabzonspor taraftarları arasındaki güven düzeyini artırarak kulübün daha güçlü bir taraftar tabanı oluşturmasına katkıda bulunabilir.

Kaynakça

- Altun, M., Karademir, T., & Yorulmazlar, M. M. Lise Öğrencilerinin Türkiye Süper Ligindeki 3 Büyüklere Olan Güvenlerinin İncelenmesi (İstanbul Bakırköy İlçe Örneği). *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 1-17.
- Altun, M., Karademir, T., & Yorulmazlar, M. M. (2021). Lise Öğrencilerinin Türkiye Süper Ligindeki 3 Büyüklere Olan Güvenlerinin İncelenmesi (İstanbul Bakırköy İlçe Örneği). *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 1-17.
- Büyükdağ, Y., & Fatih, B. A. L. (2020). Kişilerarası İlişkilerde Güven Düzeyi İle Travma Sonrası Hayata Küsme Düzeyinin Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi. *Humanistic Perspective*, 2(2), 126-142.
- Baş, M., Kabak, S., & Şebın, K. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Taraftarı Oldukları Takımları İle Özdeşleşme Düzeylerinin İncelenmesi. *Asad-2021: Spor-Eğitim-Sağlık*, 137.
- Çelik, M., & Yavuz, A. K. Ç. İ. Futbol Taraftarlığı Ve Kurumsal Aidiyet İncelemesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(58).
- Doğru, Y. B., Sayımer, İ., Çetin, C., & Fatih, K. O. Ç. Taraftar Motivasyon Faktörlerinin Psikolojik Bağlılık, Kulüp Ürünlerini Satın Alma Ve Medya Yoluyla Kulübü Takip Etme Üzerindeki Etkileri: Yerel Ve Ulusal Futbol Kulüpleri Düzeyinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 87-109.
- Gürses, N., & Semiz, K. Trabzonspor-Rizespor Rekabetinin Taraftar Yansımaları. *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(2), 63-75.
- Kuru, E., & Var, L., (2009). Futbol Seyircilerinin Spor Alanlarındaki Saldırganlık Davranışları Hakkında Betimsel Bir Çalışma (Kırşehir İli Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol.2, No.10, 141-153.
- Karasar, N. (2022). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Nobel Akademik Yayıncılık, 37. Baskı, Ankara.
- Köse, A. & Seraslan, M. Z. (2016). Seyir Sporlarında Pazarlama, Ergün Yayınevi, İstanbul.
- Mullin, B.J., Hardy S. & Sutton, W. A. (2000). Sport Marketing, Champaign; Human Kinetics, 66-67.
- Mahmut, A. Ç. A. K., & Karademir, T. (2019). Spor Kulübüne Güven Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik Ve Güvenirlilik Çalışması. *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(1), 54-66.
- Samra, B., & Wos, A. (2014). Consumer İn Sports: Fan Typology Analysis. *Journal Of Intercultural Management*, 6(4-1), 263-288.
- Savaş, B. Ç., Karataş, E. Ö., & Karataş, Ö. Futbol Taraftarlarının Spor Kulüplerine Güven

-
- Düzeylerinin İncelenmesi (Yeni Malatyaspor Örneği). *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 23-45.
- Scholz, P. (2016). Football Fan Behavior Of The Oldest Club İn The Czech Republic. *Journal Of Physical Education And Sport*, 16, 694.
- Taşmektepligil, M. Y., Çankaya, S., & Taner, T. U. N. Ç. (2015). Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeği. *Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 41-49.
- Turan, E. B., Uğurlu, A., Şakar, M., & Sarıkaya, E. (2018). Öğrenci Taraftar Topluluklarının Futbol Fanatiklik Düzeylerinin Belirlenmesi: Akdeniz Üniversitesi Örneği. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 74-80.
- Tabuk, M. E., Tumsa, M., & Baki, I. Ş. I. K. (2022). Spor Kulübüne Güven Ve Şike İlişkisi; Kocaelispor Kulübü Üzerine Bir Araştırma. *Journal Of Rol Sport Sciences*, 3(2), 1-21.
- Taşmektepligil, M. Y., Çankaya, S., & Taner, T. U. N. Ç. (2015). Futbol Taraftarı Fanatiklik Ölçeği. *Spor Ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 41-49.
- Yoshida, M., Gordon, B., Nakazawa, M., & Biscaia, R. (2014). Conceptualization And Measurement Of Fan Engagement: Empirical Evidence From A Professional Sport Context. *Journal Of Sport Management*, 28(4), 399-417.

Yüklenme Tarihi: 16.11.2023 **Kabul Tarihi:** 14.12.2023 **Yayın Tarihi:** 30.12.2023

2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Şampiyon Olan Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca Attığı ve Yediği Gollerin Farklı Parametreler Açısından İncelenmesi

Mehmet Ali Armağan AĞYOL^{1*} , Levent TANYERİ² , İsmet ÇİNAN²

¹ Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

² Kafkas Üniversitesi

ÖZ

Araştırmanın amacı 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında şampiyon olan Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı ve yediği gollerin farklı parametreler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında şampiyon olan Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı ve yediği gollerin ortalaması, attığı ve yediği gollerin zamanlaması, attığı ve yediği gollerin devrelere göre dağılımı, attığı ve yediği gollerde gol atan oyuncuların görev yaptığı pozisyonlar, A,B ve C bölgelerinden attığı ve yediği gol sayıları, attığı ve yediği gollerin vuruş şekilleri ve attığı yediği gollerde asist yapan oyuncuların görev aldıkları pozisyonlara dair parametreler oluşturulmuş ve bu parametreler doğrultusunda araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sırasında kullanılacak olan verilerin elde edilebilmesi için UEFA'nın resmî web sitesinde yer alan Portekiz Milli Takımına ait verilerden yararlanılmıştır. Ayrıca 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca oynamış olduğu 6 karşılaşmada yediği ve attığı tüm goller araştırmada yer alan katılımcılar tarafından teker teker izlenmiştir. Araştırma sonucu ulaşılan verilerin analizini gerçekleştirmek için SPSS analiz programından yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda 2022 Avrupa Futsal Şampiyonası sırasında Portekiz Milli Takımı tarafından atılan gollerin en fazla (%52,63) grup aşaması sonrasında atıldığı, yenilen gollerin en fazla (%66,67) grup aşaması sonrasında yenildiği, atılan gollerin en fazla (%21,06) 36-40. dakikalar arasında atıldığı, yenilen gollerin en fazla (%33,33) 6-10. dakikalar arasında yenildiği, atılan gollerin en fazla (%63,16) karşılaşmaların ikinci devresinde atıldığı, yenilen gollerin en fazla (%77,78) karşılaşmaların ilk devresinde yenildiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli takımının en fazla golü (%52,63) grup aşaması sonrasında attığı, en fazla golü (%66,67) grup aşaması sonrasında yediği tespit edilmiştir. Yine en fazla golü (%21,06) 36-40. dakikalar arasında attığı, en fazla golü (%33,33) 6-10. dakikalar arasında yediği, en fazla golü (%63,16) karşılaşmaların ikinci devresinde attığı, en fazla golü (%77,78) karşılaşmaların ilk devresinde yediği saptanmıştır. Atılan ve yenilen gollerin mevki olarak dağılımında ise en fazla golün (%47,37) forvet oyuncuları tarafından atıldığı, yenilen gollerin en fazla (%77,78) forvet oyuncuları tarafından atıldığı, atılan gollerin en fazla (%68,42) B bölgesinden atıldığı, yenilen gollerin en fazla (%88,99) B bölgesinden yenildiği görülmüştür. Turnuva boyunca atılan gollerin en fazla (%47,37) sağ ayak ile atıldığı, yenilen gollerin en fazla (%55,56) sağ ayak ile atılan gollerle yenildiği, verilen gol paslarının en fazla (%42,10) defans oyuncuları tarafından verildiği, yenilen gollerde gol paslarının en fazla (%44,44) forvet oyuncuları tarafından verildiği saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Futsal, Avrupa Futbol Şampiyonası, Maç Analizi, Gol Analizi

Examination of the Goals Scored and Conceded by the Portuguese National Team, Champions in the 2022 European Futsal Championship, in Terms of Different Parameters

ABSTRACT

The aim of this study was to analyze the goals scored and conceded by the Portuguese National Team, the champion of the 2022 European Futsal Championship, in terms of different parameters. 2022 European Futsal Championship champion Portugal National Team's average of the goals scored and conceded during the tournament, the timing of the goals scored and conceded, the distribution of the goals scored and conceded according to the periods, the positions occupied by the players who scored goals in the goals scored and conceded, the number of goals scored and conceded from A, B and C zones, the way of hitting the goals scored and conceded, and the positions occupied by the players who assisted in the goals scored and conceded were created and the research was carried out in line with these parameters. In order to obtain the data to be used during the research, the data of the Portuguese National Team on the official website of UEFA were utilized. In addition, all goals scored and conceded by the Portuguese National Team in the 2022 European Futsal Championship in 6 matches played during the tournament were watched one by one by the participants in the research. SPSS analysis program was used to analyze the data obtained as a result

of the research. As a result of the research, during the 2022 European Futsal Championship, most of the goals scored by the Portuguese National Team (52.63%) were scored after the group stage, most of the goals conceded (66.67%) were conceded after the group stage, most of the goals scored (21.06%) were scored between 36-40. minutes, most of the goals scored (21,06%) were scored between 36-40 minutes, most of the goals conceded (33,33%) were conceded between 6-10 minutes, most of the goals scored (63,16%) were scored in the second half of the matches and most of the goals conceded (77,78%) were conceded in the first half of the matches. As a result of the research, it was determined that the Portuguese National Team scored the most goals (52,63%) after the group stage and conceded the most goals (66,67%) after the group stage in the 2022 European Futsal Championship. It was also determined that the most goals (21,06%) were scored between 36-40th minutes, the most goals (33,33%) were scored between 6-10th minutes, the most goals (63,16%) were scored in the second half of the matches, and the most goals (77,78%) were scored in the first half of the matches. In the distribution of the goals scored and conceded in terms of position, it was seen that most of the goals scored (47,37%) were scored by strikers, most of the goals conceded (77,78%) were scored by strikers, most of the goals scored (68,42%) were scored from the B zone, and most of the goals conceded (88,99%) were conceded from the B zone. During the tournament, it was determined that most (47,37%) of the goals scored were scored with the right foot, most (55,56%) of the defeated goals were scored with the right foot, most (42,10%) of the goal passes were given by defenders, and most (44,44%) of the goal passes were given by strikers.

Keywords: Futsal, European Futsal Championship, Match Analysis, Goal Analysis

GİRİŞ

UEFA Avrupa Futsal Şampiyonası UEFA'nın organizatörlüğünde, UEFA bünyesinde yer alan ülkeler arasında düzenlenen uluslararası bir salon futbol turnuvası olarak adlandırılmaktadır.

2010 yılından beri 12 takımın yer aldığı iki yılda bir düzenlenen turnuva, UEFA'nın statü değişikliğine gitmesiyle birlikte 2022 yılı itibariyle 16 takımın yer aldığı dört yılda bir düzenlenen turnuva olmuştur. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonası, yeni statü ile 19 Ocak-6 Şubat 2022 tarihleri arasında Hollanda'nın ev sahipliğinde gerçekleştirilen ilk turnuva olmuştur.

2022 Avrupa Futsal Şampiyonası sırasında grup maçları takımların dörderli takımlar şeklinde yer aldıkları dört grup halinde oynanarak, oynanan maçlar sonucunda dört grupta gruplarını ilk iki sırada bitirmeyi başaran takımlar çeyrek finale yükselmeye hak kazanmıştır. Çeyrek final maçları itibariyle tek maçlı eliminasyon sistemine geçiş yapılmıştır. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonası finalleri Hollanda'nın Amsterdam şehrinde bulunan 10.500 kapasiteli Ziggo Kubbe ile Groningen şehrinde bulunan 4.500 kapasiteli Martini Plaza salonlarında oynanmıştır.

2022 Avrupa Futsal Şampiyonası finalinde Portekiz, Rusya'yı 4-2 mağlup ederek İspanya'dan sonra en fazla şampiyon olan ikinci takım olmuştur. Turnuvanın üçüncülük karşılaşmasında İspanya ile Ukrayna karşı karşıya gelmiş, İspanya Ukrayna'yı 4-1 skorla mağlup ederek 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında üçüncü olmuştur.

2022 Avrupa Futsal Şampiyonasının gol kralı oynadığı 4 karşılaşmada 7 gol kaydeden Kazakistan'dan defans oyuncusu Birzhan Orazov olmuştur.

Futsal kapalı alanda oynanan bir futbol türüdür, ancak sadece eski bir tür değil, resmi olarak FIFA ve UEFA tarafından tanınan, tüm dünyayı etkisi altına almış bir futbol sürümüdür. Futsal dünya çapında popüler olmasının birçok nedeni vardır. Birincisi, oyun alanını tamamen ya da kısmen tahrip eden duvar ya da tahtaların olmayışıdır. Teknik açıdan uzman birçok oyuncunun faydalandığı ve buz hokeyi tarzında bir oyunu mümkün kılan bir yapıya sahiptir. Çocuklar için teknik kapasiteyi geliştirme açısından faydalı bir spor olduğu kanıtlanmıştır. Profesyonel futbolcular bile topu kontrol etmenin zor olduğunu düşünmektedir (20x40 ölçülerinde dar bir alan içerisinde). Bu da yüksek ve orta yükseklikte atılan pasları almayı zorlaştırmakta, oyunu daha çekici kılmakta ve pas beklentilerinin daha hızlı kombinasyonlarda gerçekleşmesini sağlamaktadır (Herman ve Engler 2010, Ocak ve Buğdaycı 2011).

Son yıllarda, müsabaka analizi, takım ve bireysel sporlarda farklı performans belirleyicilerini tespit etmek hedefiyle spor bilimciler tarafından kullanılan önemli bir yöntem olmuştur. Birçok analizi, teknik beceri ve taktik davranış değerlendirme, geribildirim ve hareketlerin analizi gibi çeşitli hedef için analiz yöntemlerini kullanmıştır (Shafizadeh ve ark., 2013; Hughes ve Bartlett, 2008). Ancak, sportif performansın analizi için takip edilen betimleyici süreçler sporda gözlemlenen davranışlarının çoğunu göz ardı etmektedir (McGarry, 2009), oyun analizi ile toplanan bilgilerin anlamlı şekilde yorumlanması sonucu çoğunlukla oyun ortamına bağlıdır (Travassos ve ark., 2010).

Amaral ve Garganta'ya göre (2005) futbolla karşılaştırıldığında, orijini futboldan kaynaklı bir spor olan futsal ile ilgili çalışmalar hala daha çok az ve sınırlı sayıdadır. Futsal oyuncularını ile yapılan çalışmalarda daha çok fiziksel ve fizyolojik özellikler üzerinde çalışılmış ulusal ve uluslararası çalışmalar (Alvurdu, 2013; Barbieri ve ark., 2012; Berdejo-del-Fresno, 2012; Garcia-Jimenez ve ark., 2011; Hosseini ve ark., 2012; Matos ve ark., 2008; Milanovic ve ark., 2011) bulunmasına rağmen, futsal takımlarının performans analizi ile ilgili çalışmalara, yerli ve yabancı literatürde sınırlı sayıda ulaşılmaktadır. Bu açıdan, yapılan bu çalışmanın amacı 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Şampiyon Olan Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı ve yediği gollerin farklı parametreler açısından incelenmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Önemi

Araştırmada 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında şampiyon olan Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı ve yediği goller farklı parametreler açısından incelenerek futsal (salon futbolu) alanında uzmanlaşmış olan teknik adamlar ve futsal (salon futbolu) takımlarında yer alan antrenörlere yol gösterici bilgiler sunulması hedeflenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında şampiyon olan Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı ve yediği gollerin farklı parametreler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Yapılan araştırmanın, evrenini 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca oynadığı 6 karşılaşmada attığı ve yediği goller oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca oynadığı 6 karşılaşmada attığı 19 gol ile yediği 9 gol oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırma sırasında kullanılacak olan verilerin elde edilebilmesi için UEFA'nın resmî web sitesinde yer alan Portekiz Milli Takımına ait verilerden yararlanılmıştır. Ayrıca araştırmacılar tarafından 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca oynamış olduğu 6 karşılaşmada attığı ve yediği tüm goller teker teker izlenerek incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma sırasında elde edilen verilerin istatistiksel analizleri için SPSS 23.00 paket programı kullanılmıştır. SPSS istatistik programı ile gerçekleştirilen analizler sonucu elde edilen verilerin açıklanması için frekans analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Analizler sonucu elde edilen veriler tablolar şeklinde gösterilerek, mevcut durum açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Yapılan araştırmaya Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi tarafından verilen (Sayı: 81829502.903/48 ve Tarih: 17.03.2023) Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurul izni alındıktan sonra başlanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca Attığı Gollerin Ortalaması

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
Grup Aşaması	9	47,37
Grup Aşaması Sonrası	10	52,63
Toplam	19	100

Tablo 1’de elde edilen sonuçlara göre, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı gollerin ortalaması incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının grup aşamasında 9 gol (%47,37), grup aşaması sonrasında ise, 10 gol (%52,63) attığı tespit edilmiştir.

Tablo 2. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca Yediği Gollerin Ortalaması

	Yenilen Gol (f)	Yüzde (%)
Grup Aşaması	3	33,33
Grup Aşaması Sonrası	6	66,67
Toplam	9	100

Tablo 2’de elde edilen sonuçlara göre, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca yediği gollerin ortalaması incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının grup aşamasında 3 gol (%33,33), grup aşaması sonrasında ise, 6 gol (%66,67) attığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca Attığı Gollerin Zamanları

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
1-5. dakikalar arası	2	10,53
6-10. dakikalar arası	1	5,26
11-15. dakikalar arası	1	5,26
16-20. dakikalar arası	3	15,79
21-25. dakikalar arası	3	15,79
26-30. dakikalar arası	3	15,79
31-35. dakikalar arası	2	10,52
36-40. dakikalar arası	4	21,06
Toplam	19	100

Tablo 3’te elde edilen sonuçlara göre, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı gollerin zamanları incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının attığı gollerin 2 gol (%10,53)’ünü 1-5. dakikalar arasında, 1 gol (%5,26)’sını 6-10. ve 11-15. dakikalar arasında, 3 gol (%15,79)’nu 16-20., 21-25. ve 26-30. dakikalar arasında, 2 gol (%10,52)’sini 31-35 dakikalar arasında ve 4 gol (%21,06)’sini ise 36-40. dakikalar arasında attığı tespit edilmiştir.

Tablo 4. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca Yediği Gollerin Zamanları

	Yenilen Gol (f)	Yüzde (%)
1-5. dakikalar arası	2	22,22
6-10. dakikalar arası	3	33,33
11-15. dakikalar arası	2	22,22
16-20. dakikalar arası	-	-
21-25. dakikalar arası	-	-
26-30. dakikalar arası	1	11,11
31-35. dakikalar arası	1	11,11
36-40. dakikalar arası	-	-
Toplam	9	100

Tablo 4’te elde edilen sonuçlara göre, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca yediği gollerin zamanları incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının yediği gollerin 2

gol (%22,22)'sini 1-5. dakikalar arasında, 3 gol (%33,33)'ünü 6-10. dakikalar arasında, 2 gol (%22,22)'sini 11-15. dakikalar arasında, 1 gol (%11,11)'ini 26-30. dakikalar arasında ve 1 gol (%11,11)'ini ise 31-40. dakikalar arasında yediği tespit edilmiştir.

Tablo 5. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca Attığı Gollerin Devrelere Göre Dağılımı

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
İlk Devre	7	36,84
İkinci Devre	12	63,16
Toplam	19	100

Tablo 5'te elde edilen sonuçlara göre, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı gollerin devrelere göre dağılımı incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının attığı 7 golü (%36,84)'ünü ilk devre, 12 golü (%63,16)'sını ise ikinci devre attığı tespit edilmiştir.

Tablo 6. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca Yediği Gollerin Devrelere Göre Dağılımı

	Yenilen Gol (f)	Yüzde (%)
İlk Devre	7	77,78
İkinci Devre	2	22,22
Toplam	9	100

Tablo 6'da elde edilen sonuçlara göre, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca yediği gollerin devrelere göre dağılımı incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının yediği 7 golü (%77,78)'ini ilk devre, 2 golü (%22,22)'sini ise ikinci devre yediği tespit edilmiştir.

Tablo 7. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca Attığı Gollerde Gol Atan Oyuncuların Görev Yaptığı Pozisyonlar

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
Forvet	9	47,37
Defans	8	42,11
Rakip Kendi Kalesine	2	10,52
Toplam	19	100

Tablo 7'de elde edilen sonuçlara göre, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı gollerde gol atan oyuncuların çoğunlukla oynadığı mevkiiler incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının attığı 9 golün (%47,37)'sinin forvet, 8 golün (%42,11)'inin defans ve 2 golün (%10,52)'sinin ise rakibin kendi kalesine attığı tespit edilmiştir.

Tablo 8. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca Yediği Gollerde Gol Atan Oyuncuların Görev Yaptığı Pozisyonlar

	Yenilen Gol (f)	Yüzde (%)
Forvet	7	77,78
Defans	2	22,22
Toplam	9	100

Tablo 8’de elde edilen sonuçlara göre, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca yediği gollerde gol atan oyuncuların çoğunlukla oynadığı mevkiiler incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının yediği 7 golün (%77,78)’sinin forvet, 2 golün (%22,22)’inin ise defans oyuncuları tarafından atıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 9. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca A, B ve C Bölgelerindeki Attığı Gol Sayıları

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
A Bölgesi	2	10,52
B Bölgesi	13	68,42
C Bölgesi	4	21,06
Toplam	19	100

Tablo 9’da elde edilen sonuçlara göre, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca A, B ve C bölgelerindeki attığı gol sayıları incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının attığı 2 golün (%10,52)’sinin A bölgesinden, 13 golün (%68,42)’sinin B bölgesinden ve 4 golün (%21,06)’sinin ise C bölgesinden atıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 10. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca A, B ve C Bölgelerindeki Yediği Gol Sayıları

	Yenilen Gol (f)	Yüzde (%)
A Bölgesi	1	11,01
B Bölgesi	8	88,99
C Bölgesi	-	-
Toplam	9	100

Tablo 10’da elde edilen sonuçlara göre, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca A, B ve C bölgelerindeki yediği gol sayıları incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının yediği 1 golün (%11,01)’inin A bölgesinden, 8 golün (%88,99)’unun ise B bölgesinden yenildiği tespit edilmiştir.

Tablo 11. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca Attığı Gollerin Vuruş Şekilleri

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
Sağ Ayak	9	47,37
Sol Ayak	7	36,85
Diğer	1	5,26
Rakip Kendi Kalesine	2	10,52
Toplam	19	100

Tablo 11’de yer alan bulgulara göre, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı gollerin vuruş teknikleri incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının attığı 9 golün (%47,37)’sinin sağ ayak ile, 7 golün (%36,85)’inin sol ayak ile, 1 golün (%5,26)’sinin rakibin vücuduna çarparak ve 2 golün (%10,52)’sinin ise rakibin kendi kalesine atıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 12. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca Yediği Gollerin Vuruş Şekilleri

	Yenilen Gol (f)	Yüzde (%)
Sağ Ayak	5	55,56
Sol Ayak	3	33,33
Diğer	1	11,11
Toplam	9	100

Tablo 12’de elde edilen sonuçlara göre, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca yediği gollerin vuruş teknikleri incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının yediği 5 golün (%55,56)’sının sağ ayak ile, 3 golün (%33,33)’unun sol ayak ile ve 1 golün (%11,11)’inin ise rakibin vücuduna çarparak atıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 13. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca Attığı Goller Sırasında Asist Yapan Oyuncuların Görev Aldıkları Pozisyonlar

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
Forvet	7	36,85
Defans	8	42,10
Asist Olmadan Atılan Goller	4	21,05
Toplam	19	100

Tablo 13’te elde edilen sonuçlara göre, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı goller sırasında asist yapan oyuncuların görev aldıkları pozisyonlar incelendiğinde, asist yapanların 7 golün (%36,85)’inin forvet, 8 golün (%42,10)’unun defans pozisyonunda oynayan futbolcular tarafından verildiği tespit edilmiştir. Ayrıca atılan goller sırasında asist yapan oyuncuların görev aldıkları pozisyonlara bakıldığında 4 golün (%21,05)’inin ise asist olmadan atıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 14. 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının Turnuva Boyunca Yediği Goller Sırasında Asist Yapan Oyuncuların Görev Aldıkları Pozisyonlar

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
Forvet	4	44,44
Defans	3	33,33
Asist Olmadan Atılan Goller	2	22,23
Toplam	9	100

Tablo 14’te elde edilen sonuçlara göre, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca yediği goller sırasında asist yapan oyuncuların görev aldıkları pozisyonlar incelendiğinde, asist yapanların 4 golün (%44,44)’ünün forvet, 3 golün (%33,33)’ünün defans pozisyonunda oynayan futbolcular tarafından verildiği tespit edilmiştir. Ayrıca yenilen goller sırasında asist yapan oyuncuların görev aldıkları pozisyonlara bakıldığında 2 golün (%22,23)’ünün ise asist olmadan atıldığı tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Takımların birlikte sergiledikleri performansların analizini gerçekleştirmek ve gerçekleştirilen gözlemin asıl hedefine ulaşmasını sağlamak için ilgili parametrelerin belirlenmesi ve anlamlandırılması önem teşkil etmektedir (Clemente ve ark. 2012).

Takımlar tarafından atılan goller, spor oyunları esnasında ve düzenlenen şampiyonalarda takımların elde etmiş oldukları başarılar ve iyi bir analiz yapılması için önemli bir rol oynamaktadır. (Michailidis ve ark. 2013).

Araştırma sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonası sırasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı gollerin ortalaması incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının grup aşamasında 9 gol (%47,37), grup aşaması sonrasında ise, 10 gol (%52,63) attığı saptanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonası sırasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca yediği gollerin ortalaması incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının grup aşamasında 3 gol (%33,33), grup aşaması sonrasında ise, 6 gol (%66,67) attığı saptanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonası sırasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı gollerin zamanları incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının attığı gollerin 2 gol (%10,53)'ünü 1-5. dakikalar arasında, 1 gol (%5,26)'sını 6-10. ve 11-15. dakikalar arasında, 3 gol (%15,79)'nu 16-20., 21-25. ve 26-30. dakikalar arasında, 2 gol (%10,52)'sini 31-35 dakikalar arasında ve 4 gol (%21,06)'sini ise 36-40. dakikalar arasında attığı saptanmıştır.

Göral ve Saygın (2014), 2012 FIFA Futsal Dünya Kupası'nda oynanan müsabakaların analizi üzerine bir çalışma yapmıştır. Göral ve Saygın'ın (2014), yapmış oldukları bu çalışma incelendiğinde 2012 FIFA Futsal Dünya Kupası'nda (%6,71) maç başı gol ortalaması ile 349 gol atılırken, en fazla golün 61 golle (%17,47) karşılaşmaların 36-40. dakikaları arasında atıldığı tespit edilmiştir. Abdel Hâkim (2013), 2012 FIFA Futsal Dünya Kupası'nda oynanan müsabakaların analizi üzerine bir çalışma yapmıştır. Abdel Hakim'in (2013), yapmış olduğu çalışma incelendiğinde karşılaşmalarda en fazla golün (%32,95), karşılaşmaların 31-40. dakikalar arasında atıldığı saptanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonası sırasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca yediği gollerin zamanları incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının yediği gollerin 2 gol (%22,22)'sini 1-5. dakikalar arasında, 3 gol (%33,33)'ünü 6-10. dakikalar arasında, 2 gol (%22,22)'sini 11-15. dakikalar arasında, 1 gol (%11,11)'ini 26-30. dakikalar arasında ve 1 gol (%11,11)'ini ise 31-40. dakikalar arasında yediği saptanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı gollerin devrelere göre dağılımı incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının attığı 7 golü (%36,84)'ünü ilk devre, 12 golü (%63,16)'sını ise ikinci devre attığı saptanmıştır.

Çiçek (2020), Türkiye A Milli Futsal Takımının 2015-2018 yılları arasında oynadığı müsabakalar üzerine bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çiçek'in (2020), yapmış olduğu çalışma incelendiğinde 2015-2018 yılları arasında Türkiye A Milli Futsal Takımının oynadığı futsal karşılaşmalarının ilk yarılarında (%1,62) gol ortalaması ile 13 gol (%40,62) ve karşılaşmaların ikinci yarılarında ise (%2,38) gol ortalaması ile 19 gol (%59,38) attığı tespit edilmiştir. A Milli Futsal Takımının oynadığı karşılaşmaların her iki devresinin son bölümleri milli takımın en fazla 14 gol (%43,75) attığı bölümler olarak saptanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca yediği gollerin devrelere göre dağılımı incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının yediği 7 golü (%77,78)'ini ilk devre, 2 golü (%22,22)'sini ise ikinci devre yediği saptanmıştır.

Çiçek (2020), Türkiye A Milli Futsal Takımının 2015-2018 yılları arasında oynadığı müsabakalar üzerine bir çalışma yapmıştır. Çiçek'in (2020), yapmış olduğu çalışma incelendiğinde 2015-2018

yılları arasında Türkiye A Milli Futsal Takımının oynadığı futsal karşılaşmalarının ilk yarılarında %1.87 gol ortalaması ile 15 gol (%44,12) ve karşılaşmaların ikinci yarılarında ise (%2.38) gol ortalaması ile 19 gol (%55,88) yediği tespit edilmiştir. A Milli Futsal Takımının karşılaşmaların ilk ve ikinci yarılarna göre yediği goller incelendiğinde, A Milli Futsal Takımının yediği golleri en fazla karşılaşmaların ilk devresinin 6-10. dakikaları arasında 7 gol (%20,59) ve ikinci devrenin 36-40. dakikaları arasında 9 gol (%26,47) yediği saptanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı gollerde gol atan oyuncuların çoğunlukla oynadığı mevkiler incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının attığı 9 golün (%47,37)'sinin forvet, 8 golün (%42,11)'inin defans ve 2 golün (%10,52)'sinin ise rakibin kendi kalesine attığı saptanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca yediği gollerde gol atan oyuncuların çoğunlukla oynadığı mevkiler incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının yediği 7 golün (%77,78)'sinin forvet, 2 golün (%22,22)'inin ise defans oyuncuları tarafından attığı saptanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca A, B ve C bölgelerindeki attığı gol sayıları incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının attığı 2 golün (%10,52)'sinin A bölgesinden, 13 golün (%68,42)'sinin B bölgesinden ve 4 golün (%21,06)'sinin ise C bölgesinden attığı saptanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca A, B ve C bölgelerindeki yediği gol sayıları incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının yediği 1 golün (%11,01)'inin A bölgesinden, 8 golün (%88,99)'unun ise B bölgesinden yenildiği saptanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı gollerin vuruş teknikleri incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının attığı 9 golün (%47,37)'sinin sağ ayak ile, 7 golün (%36,85)'inin sol ayak ile, 1 golün (%5,26)'sinin rakibin vücuduna çarparak ve 2 golün (%10,52)'sinin ise rakibin kendi kalesine attığı saptanmıştır.

Göral ve Saygın (2014), 2012 FIFA Futsal Dünya Kupası'nda oynanan müsabakaların analizi üzerine bir çalışma yapmıştır. Göral ve Saygın'ın (2014), yapmış oldukları bu çalışma incelendiğinde 2012 FIFA Futsal Dünya Kupası'nda 197 golün (%56.4)'ünün sağ ayak ve 148 golün (%42.4)'ünün sol ayak ile atılan toplam 345 golün (%96.8)'inin ayak ile, 2 golün (%0.6)'sinin kafa ile ve 2 golün (%0.6)'sinin göğüs ile atıldığı, ayrıca final karşılaşmasında atılmış olan 5 golün ise sol ayak ile atıldığı saptanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca yediği gollerin vuruş teknikleri incelendiğinde, Portekiz Milli Takımının yediği 5 golün (%55,56)'sının sağ ayak ile, 3 golün (%33,33)'unun sol ayak ile ve 1 golün (%11,11)'inin ise rakibin vücuduna çarparak atıldığı saptanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca attığı gollerdeki gol pası veren oyuncuların çoğunlukla oynadığı pozisyonlar incelendiğinde, gol pası verenlerin 7 golün (%36,85)'inin forvet, 8 golün (%42,10)'unun defans pozisyonunda oynayan futbolcular tarafından verildiği tespit edilmiştir. Ayrıca atılan gollerdeki gol pası veren oyuncuların genellikle oynadığı pozisyonlarına bakıldığında 4 golün (%21,05)'inin ise asist olmadan atıldığı saptanmıştır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular incelendiğinde, 2022 Avrupa Futsal Şampiyonasında Portekiz Milli Takımının turnuva boyunca yediği gollerdeki gol pası veren oyuncuların çoğunlukla oynadığı pozisyonlar incelendiğinde, gol pası verenlerin 4 golün (%44,44)'ünün forvet, 3 golün (%33,33)'ünün defans pozisyonunda oynayan futbolcular tarafından verildiği tespit edilmiştir. Ayrıca atılan gollerdeki

gol pası veren oyuncuların genellikle oynadığı pozisyonlarına bakıldığında 2 golün (%22,23)'ünün ise asist olmadan atıldığı saptanmıştır. Ayrıca Portekiz milli takımının yediği goller incelendiğinde rakip forvet oyuncularının diğer mevkiilerde görev yapan oyunculara nazaran asist yapma konusunda daha etkin rol oynadıkları görülmektedir. Bunun sonucu olarak Portekiz milli takımının rakip forvet oyunlarına yönelik önlem almada yetersiz kaldıkları saptanmıştır.

KAYNAKÇA

- Alvurdu, S. (2013). UEFA Futsal Euro 2012: Türkiye Futsal Milli Takımının Grup Maçları Teknik ve Taktik Analizi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4 (Special Issue), 104-110.
- Alvurdu, S. (2017). *Taktiksel Oyun Modeli İle Futsal Öğretimi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Amaral, R., & Garganta, J. (2005). Game Modelling in Futsal. Sequential Analysis of 1x1 in Attacking Process. *Revista Portuguesa de Ciências do Desporto*, 5(3), 298-310.
- Barbieri, F. A., Barbieri, R. A., Queiroga, M. R., Santana, W. C., & Kokubun, E. (2012). Anthropometrical and Physiological Profile of Futsal Players of the Under-20 and Adults Categories. *Motricidade*, 8(4), 62-70.
- Berdejo-del-Fresno, D. (2012). Fitness Seasonal Changes in a First Division English Futsal Team. *African Journal of Basic & Applied Sciences*, 4(2), 49-54.
- Burns, T. (2003). *Holistic futsal: a total mind-body-spirit approach*. New York: Lulu.
- Clemente, F., Couceiro, M., Martins, F., & Mendes, R. (2012). Team's Performance on FIFA U17 World Cup 2011: Study Based on Notational Analysis. *Journal of Physical Education and Sport*, 12(1), 13-17.
- Garcia-Jimenez, J. V., Yuste, J. L., & Garcia-Pellicer, J. J. (2011). Fluid Balance and Dehydration in Futsal Players: Goalkeepers vs. Field Players. *Revista Internacional de Ciencias Del Deporte. International Journal of Sport Science*, 22(7), 3-13.
- Göral, K., & Saygın, Ö. (2014). 2012 FIFA Futsal Dünya Kupasının Analizi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*: 6(1), 28-35.
- Hermans, V., & Engler, R. (2010). *Futsal: Technique, Tactics, Training*. Meyer & Meyer Verlag.
- Hosseini, S.R.A, Vadood, M., & Hejazi, K. (2012). Investigation of the Salivary Cortisol and Testosterone During Futsal Game. *International Journal of Sport Studies*, 2(6), 295-301.
- Hughes, M., & Bartlett, R. (2008). What Is Performance Analysis? Hughes M, Franks I.M. (Eds). *The Essentials Of Performance Analysis: An Introduction*. London: Routledge, 8-20.
- Matos, J. A., Aidar, F. J., Mendes, R. R., Lômeu, L. M., Santos, C. A., & Pains, R. (2008). Acceleration Capacity in Futsal and Soccer Players. *Fitness & Performance Journal*, 7(4), 224-228.
- Michailidis, C., Michailidis, Y., Mitrotasios, M., & Papanikolaou, Z. (2013). Analysis of Goals Scored in the Uefa Champions League in The Period 2009/2010. *Serbian Journal of Sports Sciences*, 7(2), 51-55.
- McGarry, T. (2009). Applied and Theoretical Perspectives of Performance Analysis in Sport: Scientific Issues and Challenges. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 9, 128-140.
- Milanovic, Z., Sporis, G., Trajkovic, N., & Fiorentini, F. (2011). Differences in Agility Performance Between Futsal and Soccer Players. *Sport Science*, 4(2), 55-59.
- Ocak, S. (2020). *Türkiye A Milli Futsal Takımının 2015-2018 Yılları Arasında Oynadığı Müsabakaların Bazı Teknik-Taktik Kriterler*, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Ocak, Y., & Buğdaycı, S. (2011). *Futsal (Salon Futbolu)*. Ankara: İlsan Matbaası.
- Polidoro, L., Bianchi, F., Di Tore, P, A., & Raiola, G. (2012). Futsal Training by Videoanalysis. *7th INSHS International Christmas Sport Scientific Conference*. Szombathely, Hungary: International Network of Sport and Health Science.
- Sarmiento, H., Bradley, P., Anguera, M. T., Polido, T., Resende, R., & Campaniço, J. (2016). Quantifying the Offensive Sequences That Result in Goals in Elite Futsal Matches. *Journal of Sports Sciences*, 34(7), 621-629.
- Saygın, Ö. (2016). *Oyun Kuralları*. Skubala, M. & Burkett, S., *Futsal ile Modern Futbolcu Gelişimi*. Ankara: Nobel Yayınevi.

- Shafizadeh, M., Taylor, M., & Lago Peñas, C. (2013). Performance Consistency of International Soccer Teams in Euro 2012: A Time Series Analysis. *Journal of Human Kinetics*, 38, 213-225.
- Şenel, E. (2016). *Futsalın Temelleri*. Skubala, M. & Burkett, S., *Futsal ile Modern Futbolcu Gelişimi*. Ankara: Nobel.
- Travassos, B., Araújo, D., Correia, V., & Esteves. (2010). Eco-dynamics Approach to the Study of Team Sports Performance. *The Open Sports Sciences Journal*, 3, 56–57.
- Vilar, L., Araújo, D., Davids, K., Travassos, B., Duarte, R., & Parreira, J. (2014). Interpersonal Coordination Tendencies Supporting the Creation/prevention of Goal Scoring Opportunities in Futsal. *European Journal of Sport Science*, 14(1), 28-35.

Yüklenme Tarihi: 31.10.2023 **Kabul Tarihi:** 11.12.2023 **Yayın Tarihi:** 30.12.2023

Ortaöğretim Öğrencilerinin Fiziksel Uygunluk Düzeyinin Eurofit Test Bataryası İle Belirlenmesi (Iğdır Örneği) *

Buminhan EROL¹ , İbrahim CAN²

¹ Iğdır Milli Eğitim Müdürlüğü, Cumhuriyet Ortaokulu

² Iğdır Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Iğdır ilindeki ortaöğretim öğrencilerinin fiziksel uygunluk düzeyinin eurofit test bataryası ile belirlenmesidir. Bu amaçla, yaşları 10 ila 13 arasında 190 kız ve 179 erkek öğrenci olmak üzere toplam 369 ortaöğretim öğrencisi çalışmaya veli onayları alınarak katılmışlardır. Katılımcılara, fiziksel uygunluğun ölçüm yöntemlerinden olan eurofit test bataryasından flamingo denge testi, diske dokunma testi, otur-uzan esneklik testi, durarak uzun atlama testi, el kavrama testi, 5x5 metre mekik koşusu testi, bükülü kolla asılma testi ve mekik çekme testi uygulandı. Verilerin değerlendirilmesinde öncelikle normallik testi yapıldı. Yaş gruplarının karşılaştırılmasında One Way Anova kullanılırken, farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Post Hoc testi kullanıldı. Homojen dağılım göstermeyen grupların karşılaştırılmasında Tamhane T2 analiz yapılırken, cinsiyete dayalı karşılaştırma için Bağımsız Örneklem T Testi yapıldı. Analiz sonuçlarına göre; flamingo denge testi, durarak uzun atlama testi, mekik koşusu testi, el kavrama testi, diske dokunma testi ve barfikste bükülü kolla asılma testinde yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu elde edilirken ($p<0.05$), otur-uzan esneklik testi ve 5x5 metre mekik koşusu testinde ise istatistiksel olarak yaş grupları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı elde edildi ($p>0.05$). Cinsiyete göre gruplar karşılaştırıldığında, diske dokunma testi haricinde ($p>0.05$) diğer eurofit testlerinin hepsinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu elde edildi ($p<0.05$). Bu farklılığın flamingo denge testi ve otur-uzan testlerinde kızlar lehine olduğu; barfikste bükülü kol asılma, el kavrama, 5x5 metre mekik koşusu, durarak uzun atlama, mekik çekme testlerinde erkek öğrenciler lehine olduğu elde edildi. Sonuç olarak, katılımcıların fiziksel uygunluk düzeyinin motorik ve gelişimsel özelliklerine bağlı hem yaş gruplarına hem de cinsiyetlere göre farklılaştığı sonucuna ulaşıldı.

Anahtar kelimeler: Ortaöğretim, Öğrenci, Fiziksel Uygunluk, Eurofit

The Determination Physical Fitness Level Of Secondary School Students With Eurofit Test Battery (Iğdır Sample)

ABSTRACT

The aim of this study was to determine the physical fitness level of secondary school students in Iğdır province with the eurofit test battery. For this purpose, a total of 369 secondary school students, 190 girls and 179 boys, aged between 10 and 13 years, participated in the study with the consent of their parents. Flamingo balance test, disc touch test, sit-reach flexibility test, standing long jump test, hand grip test, 5x5 metre shuttle run test, bent arm pull-up test and sit-ups test were applied from the eurofit test battery, which is one of the physical fitness level measurement methods. In the evaluation of the data, homogeneity test was performed first. While One Way Anova test was used to compare age groups, Post Hoc test was used to determine between which groups the difference was between. Tamhane T2 analysis test was used in the comparison of groups that did not show homogeneous distribution, and Independent Sample T Test was used in the comparison based on gender. According to the results of the analysis, it was found that there was a statistically significant difference between the age groups in the Flamingo balance test, long jump test, shuttle run test, hand grip test, disc touching test and bent arm pull-up test ($p<0.05$), while there was no statistically significant difference between the age groups in the sit-reach flexibility test and 5x5 metre shuttle run test ($p>0.05$). When the groups were compared according to the gender it was found that there was a statistically significant difference ($p<0.05$) in all other eurofit tests except the disc touch test ($p>0.05$). This difference was found to be in favour of girls in the flamingo balance test and sit-reach tests, whereas it was found to be in favour of boys in the pull-up with bent arm, hand grip, 5x5 m shuttle run, standing long jump and sit-reach tests. As a result, it was concluded that the physical fitness level of the participants differed according to both age groups and gender, depending on their motoric and developmental characteristics.

Keywords: Secondary Education, Student, Physical Fitness, Eurofit

* Bu çalışma, ikinci yazarın danışmanlığında yürütülen Buminhan EROL'a ait yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

+ Sorumlu Yazar: buminhanerol@gmail.com

GİRİŞ

Çocuklar, yapıları gereği olabildiğince çok hareket etme eğilimindedir. Yaşamın ilk 10 yılı, fiziksel aktiviteyi alışkanlık haline getirebilmek ve ömür boyu bunu devam ettirebilmeyi kazanmak için kritik dönemdir. Bu durum, çocuklukta alışkanlık haline getirilen davranış kalıplarının genel olarak bir ömür boyu sürdürülme niteliğinde olması ile alakalıdır. Bu nedenle, hareket etme ve fiziksel aktivite yapma alışkanlığı oldukça önemli bir olgudur (Skauge, Seippel, 2022). Çocuklar için beden eğitimi dersi ile fiziksel aktiviteye katılım sağlamak fiziksel gelişimleri etkiler ve zihinsel gelişime ise katkıda bulunur. Ayrıca güven ve başarı ile sonuçlanan motor becerileri geliştirmektedir (Malina ve ark., 2004). Düzenli yapılan fiziksel aktiviteler, beceri gelişimi için de büyük öneme sahiptir. Beden eğitimi, başarılabilen hedeflerin kurulması ve desteklenmesinde çocuklara kendi değerlerini fark edebilme hissi uyandırarak özgüvenlerini gelişmesini sağlamaktadır (Bailey, 2006). Fiziksel aktivite öğrencinin sorumluluğunun gelişmesine katkıda bulunarak disiplin kazanmasına ve birçok kişiyle birlikte yapılmasından kaynaklı çocukların ikili ilişkilerinin gelişmesini sağlayarak onların sosyalleşmesine katkı sağlar (Karacaoğlu, 2019). Çocuklar, fiziksel uygunluk bileşenlerinin gelişmesi için beden eğitimine ihtiyaç duyar (Fühner ve ark., 2021).

Fiziksel aktivite, dinlenik enerji harcamasının üzerinde önemli artışa neden olan ve iskelet kaslarının kasılmasıyla üretilen bedensel bir harekettir (Kaya, Can, 2022). Diğer bir ifadeyle, kaslar tarafından gerçekleştirilen herhangi bir hareket veya egzersiz olarak tanımlanır. Bu aktiviteler; yürüyüş, koşu, yüzme, bisiklet sürme, fitness egzersizleri, dans ve hatta bahçe işleri gibi günlük aktiviteleri içerebilir. Fiziksel aktiviteler, insan sağlığı açısından her yaşta önemli bir rol oynar ve düzenli yapılması tavsiye edilir (Ainsworth, 2000). Ne yazık ki teknolojik gelişmeler, gelişmiş ülkelerde çoğu insanı hareketsiz bir yaşam tarzına doğru yöneltmiştir. Örneğin, pek çok kişi sadece birkaç blok ötedeki bir mağazaya gitmek için otomobil kullanmakta ve mağazanın girişine yakın bir park yeri bulabilmek için otoparkta dakikalarca yer aramaktadır. Benzer şekilde, çok katlı bir alışveriş merkezini ziyaret ederken, hemen hemen herkes merdiven yerine yürüyen merdiveni kullanmayı tercih etmektedir (Hoeger, Hoeger, 2011). Sonuç olarak, fiziksel aktivite, sağlıklı yaşam tarzının önemli bir parçası olmalıdır ve fiziksel aktivitenin düzenli olarak yapılması birçok fayda sağlar (Hills ve ark., 2014).

Bireyin fiziksel uygunluğu, günlük aktivite ve sportif üretkenliğini belirleyen önemli faktörlerdendir. Yetersiz fiziksel aktivite esneklikte azalma, dayanıklılık, güç ve hızda düşüşe sebep olur. Bunun için özellikle çocukluk döneminde fiziksel uygunluğun ölçülmesi, çocukların kendi vücutlarına karşı olumlu tutum geliştirmelerine ve fiziksel durumları ile ilgili bilgi edinmelerini sağlar (Bailey ve ark., 2013). Dünyanın farklı yerlerindeki çocuklar ve genç yetişkin bireylerin fiziksel uygunluk düzeylerinin test edilmesi ve değerlendirilmesi için birçok fiziksel uygunluk test bataryası mevcuttur (Jürimae, Volbeluene 1998). Okul çağı çocuklarının vücut sağlıkları ile ilişkili uygunluğunu ölçmek için kullanılan standart Avrupa uygunluk test bataryası olarak geliştirilen Eurofit test bataryası, sağlık ve performansla alakalı birçok ölçüm prosedürünü içerir (Tsigilis ve ark., 2002). Eurofit test bataryasındaki testlerin uygulanması basittir, okul veya kulüp ortamlarında pratik ve güvenilir şekilde rahatlıkla uygulanabilir (Tomkinson, Olds, 2007). Eurofit test bataryasının en büyük avantajı, yaklaşık 25-40 dakikadan oluşan kısa bir sürede basit ekipmanlar kullanılarak yürütülebilmesidir. Eurofit test bataryası uygulanmasının diğer avantajı ise çocukların fiziksel yeteneklerinin ve fizyolojik potansiyellerinin ortaya çıkartılıp geliştirilmesine fırsat vermesidir (Cvejić ve ark., 2013). Sonuç olarak, okullarda Eurofit test bataryasının uygulanması öğrencilerin fiziksel gelişimini izlemeyi, sağlıklı yaşam alışkanlıkları teşvik etmeyi ve eğitim programını planlamayı sağlayan önemli bir araç olabilir (Kemper, Van-Mechelen, 1996; Tsigilis ve ark., 2002; Bianco ve ark., 2015).

Günümüzde çocukların fiziksel uygunluk düzeylerini belirlemek için yaygın bir şekilde kullanılan ve genel kabul gören yöntemlerden biri olan eurofit test bataryası, bir öğrencinin fiziksel durumu ile ilgili önemli bilgiler verir. Fiziksel uygunluğun ölçülmesi ile çocukların vücuduna karşı olumlu tutumlar geliştirmeleri ve fiziksel durumları hakkında bilgi edinmeleri sağlanır. Son yıllarda teknolojik gelişmelerle birlikte birçok insan hareketsiz bir yaşam tarzına yönelmiştir ve fiziksel aktivite yapma alışkanlığı kazanmamıştır. Ortaöğretim öğrencilerinin fiziksel uygunluk düzeylerinin belirlenmesi ile yetenekli öğrencilerin tespit edilerek uygun spor dalına yönlendirilmesi ve böylece gelecekte başarılı sporcu olabilmelerinin ilk adımının atılması sağlanabilecektir. Bununla birlikte, öğrencilerin fiziksel

uygunluk düzeylerinin belirlenmesi psikolojik hastalık ve stresle başa çıkabilen sağlıklı nesiller yetiştirerek sağlık giderlerinin azaltılması ve beden eğitimi derslerinin daha aktif bir şekilde işlenebilmesine katkı sağlayabilir. Bu çalışmanın amacı, İğdır ilindeki ortaöğretim öğrencilerinin fiziksel uygunluk düzeylerinin eurofit test bataryası kullanılarak belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden “nedensel-karşılaştırma” modeli kullanıldı. Bu araştırma modeli, doğal olarak ortaya çıkmış olan bir durum ya da olayın nedenlerini ve bu nedenlere etki eden değişkenleri ya da etkinin sonuçlarını belirlemeye yönelik araştırmalar için kullanılmaktadır (Çakır ve ark., 2019).

Katılımcılar

Bu çalışmaya İğdır ilindeki Merkez İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullarda öğrenimlerine devam eden ve çalışmaya katılabilmek için velilerinden onay alan 10 ila 13 yaşları arasındaki 190 kız ve 179 erkek olmak üzere toplam 369 öğrenci katılmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Fiziksel Özellikleri

Yaş (yıl)	Vücut Ağırlığı (kg)		Boy Uzunluğu (m)		Vücut Kitle İndeksi (kg/m ²)
	Ortalama (±ss)	Min-Max	Ortalama (±ss)	Min-Max	
10	35,07±6,92	22-48	142,52±6,97	121-160	15,98±2,91
11	42,46±8,82	27-66	147,08±15,71	128-167	18,89±3,78
12	45,12±10,81	30-69	147,62±21,16	132-165	19,71±4,85
13	48,75±12,78	32-70	156,75±11,48	138-178	19,99±3,62
Toplam	43,34±10,5	22-70	150,13±10,46	121-178	19,16±4,05

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Fiziksel Özellikleri

Yaş (yıl)	Cinsiyet	Vücut Ağırlığı (kg)		Boy Uzunluğu (m)		Vücut Kitle İndeksi (kg/m ²)
		Ortalama (±ss)	Min-Max	Ortalama (±ss)	Min-Max	
10	Kız: (n:37)	35,48±7,83	22-46	142,56±7,95	131-160	16,99 ± 2,48
	Erkek: (n:32)	34,5±5,91	22-48	142,46±5,90	121-156	17,38 ± 3,26
11	Kız: (n:66)	40,73±8,40	27-66	146,2±20,48	128-166	18,47 ± 3,58
	Erkek: (n:62)	44,25±9,02	31-65	147,96±8,67	141-167	20,22 ± 3,81
12	Kız: (n:35)	41,91±10,36	32-69	147,31±17,94	132-165	19,16 ± 3,38
	Erkek: (n:35)	48,34±10,5	30-58	147,94±24,48	138-165	20,82 ± 3,71
13	Kız: (n:54)	48,34±12,95	32-70	155,76±11,71	138-176	19,20± 2,85
	Erkek: (n:44)	49,20±12,84	35-68	157,87±11,34	138-178	20,15 ± 6,10

Çalışmanın Etik Yönü

İğdır Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurul Başkanlığı tarafından yapılan 12.07.2021 tarih ve 2021/2 sayılı toplantıda, bu araştırmanın İğdır Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinin 10/1 maddesine göre bilimsel araştırma ve yayın etiğine uygunluğuna karar verilmiştir. Çalışma, Helsinki deklarasyonuna uygun olarak yapılmıştır. Katılımcılara çalışmaya gönüllü katıldıklarına dair bilgilendirilmiş gönüllü onam formu doldurmuştur.

Verilerin Toplanması

Antropometrik Ölçümler

Boy uzunluğu, katılımcının duvara yaslanıp sabit kalmasıyla duvara sabitlenmiş mezura ile

belirlendi. Vücut ağırlıkları ayakkabı, tişört ve şapka gibi benzeri giysiler çıkartılarak dijital bir baskül yardımıyla belirlendi. Katılımcıların vücut kitle indeksi (VKİ) değerleri boy uzunluğu ve vücut ağırlığı ile ilgili elde edilen veriler sonucuna göre aşağıdaki formül kullanılarak belirlendi.

$$\text{Vücut Kitle İndeksi (VKİ)} = \text{Ağırlık} / \text{Boy}^2$$

Flamingo Denge Testi

Katılımcıların statik denge özelliği flamingo denge testi ile belirlendi. Bu testle katılımcıların tek ayak üzerinde başarılı şekilde denge kurabilme yeteneği ölçülür (Mancini ve ark., 2022). Bu test esnasında katılımcılardan kaymaz malzeme ile kaplanmış olan 50 cm uzunluğundaki, 4 cm yüksekliğindeki ve 3 cm genişliğinde dar tabanlı bir kirişte tek ayak üzerinde dengede kalmaları istenmiştir. Katılımcıların boşta kalan ayağını aynı yöndeki eliyle sıkıca kavrayarak sabit bir şekilde durması gerekmektedir. Test süresi 60 saniyedir. Katılımcıların bu süre esnasında dengesini kaybedip düştüğünde zaman durdurulur ve daha sonra yeniden kaldığı yerden devam eder. Katılımcılar 30 saniye içinde 15'den fazla dengesini kaybederse testi başaramayacağı anlaşılır ve test sonlandırılır (Golubović ve ark., 2012). Flamingo denge testinde test puanının düşük olması bireyin daha iyi bir denge özelliğine sahip olduğunu gösterir (Vancampfort ve ark., 2019).

Diske Dokunma Testi

Katılımcıların kol hareket hızını belirlemek için diske dokunma testi uygulandı. Bu testin uygulanması için 20 cm çapa sahip ve merkezleri birbirinden 60 veya 80 cm uzaklıktaki iki disk masaya yerleştirildi ve disklerin ortasına her iki diske eşit bir uzaklıkta olacak şekilde 10x20 cm boyutundaki dikdörtgen bir disk yerleştirildi. Bu test esnasında katılımcıların ayaklarının hafifçe ayırık olması ve kullanmak istemediği elini dikdörtgen disk olan elinin üstünden geçirerek diske dokunarak sürenin başlamasını beklemesi gerekir. Başla komutu ile katılımcılardan her iki diske sırayla mümkün olan en hızlı şekilde 25 tur ileri geri hareket ettirmeleri istendi. Bitirilen 25 tur sonundaki süre saniye olarak kaydedildi (Mancini ve ark., 2022). Test, yeterli dinlenme süresi verilerek iki kez yaptırıldı ve en iyi test sonucu istatistiksel analiz için kaydedildi.

Otur-Uzan Esneklik Testi

Katılımcıların esneklik değerlerinin belirlenmesi için otur-uzan testi kullanıldı. Testin uygulanmasında 35 cm uzunlukta, 45 cm genişlikte ve 32 cm yükseklikte otur-uzan sehпасı kullanıldı. Bu sehpanın üst bölgesinde 50 cm'lik bir ölçüğe sahip olan kaydırılabilir bir çubuk vardır. Katılımcıların sehpanın alt bölgesindeki alana ayak tabanlarını yerleştirmeleri ve dizlerini bükmeden kaydırılabilir çubuğu mümkün olduğu kadar ileri itmeleri istendi ve katılımcıların nizami şekilde uzanıp dokunduğu nokta santimetre cinsinden kaydedildi (Ranson ve ark., 2015). Yeterli dinlenme süresi verilerek otur-uzan testi katılımcılara iki kez yaptırıldı ve en iyi test sonucu istatistiksel analiz için kaydedildi.

Durarak Uzun Atlama Testi

Katılımcıların patlayıcı bacak kuvvetlerini belirleme için kaymayan bir zeminde durarak uzun atlama testi uygulandı. Test öncesinde bir başlangıç çizgisi belirlendi ve katılımcıların çizginin arkasında olmaları ve çizgiye basmayacak bir şekilde pozisyon almaları istendi. Daha sonra dizlerini bükerek kollarıyla birlikte ileri doğru gidebileceği en uzak noktaya zıplamaları ve geriye düşmeden iki ayak üzerinde yere inmeleri gerektiği belirtildi. Atlama bittikten sonra katılımcıların en yakın ayak topuğu ve başlangıç çizgisine kadar olan mesafe ölçülüp santimetre cinsinden kaydedildi (Ayan ve ark, 2019). Durarak uzun atlama testi yeterli dinlenme süresi verilerek katılımcılara iki kez yaptırıldı ve en iyi test sonucu analiz için kaydedildi.

Barfikste Bükülü Kol Asılma Testi

Katılımcıların üst vücut izometrik kuvvet ve dayanıklılığını ölçmek için barfikste bükülü kolla asılma testi uygulandı. Bu test esnasında katılımcıların 1.90 cm yükseklik ve 2.5 cm çapındaki sabit bir demir

çubuk olan barfiks aletini kollarını omuz genişliğinde açıp kavrayarak mümkün olduğunca uzun süre çenesi çubuk üstünde olacak şekilde olması gerekir. Test süresi katılımcıların destek almadan çubuğa asılı durmaya başladığı anda başlatıldı ve çubuk göz hizasına indiği anda ise bitirildi. Test süresi bir kronometre ile belirlendi (Castro-Piñero ve ark., 2009).

El Kavrama Testi

Katılımcıların üst ekstremitte izometrik kas kuvvetini belirlemek için el kavrama testi uygulandı. Test her bir bireyin cinsiyet ve el büyüklüğüne göre ayarlanabilir kavramalı el dinamometresi (Takei TKK5401, Takei Scientific Instruments, Tokyo) kullanılarak yapıldı. Katılımcılardan dinamometreyi vücutlarına temas ettirmeden maksimal kavramaları ve üç saniye boyunca beklemeleri istendi. El kavrama testi her bir el için ikişer kez tekrar ettirildi, en iyi test sonucu istatistiksel analiz için kilogram cinsinden kaydedildi (Ranson ve ark., 2015).

Mekik Çekme Testi

Katılımcıların core bölgesi kuvvetini ölçmek için bir jimnastik minderi üstünde mekik testi uygulandı. Test uygulanmasında katılımcılardan jimnastik minderine sırt üstü yatması, elleri boyunlarını saracak pozisyonda 30 saniye süresince mümkün olduğu kadar çok mekik hareketini yapmaları istendi. Mekik hareketinin geçerli olabilmesi için katılımcıların kol dirseklerini dizlerine vurmaları gerektiği ifade edildi (Golubović ve ark., 2012).

5x5 Metre Mekik Koşusu Testi

Katılımcıların sürat özelliğini belirlemek için 5x5 metrelik mekik koşusu testi uygulandı. Test süresi kronometre kullanılarak belirlendi. Testin uygulanması için birey başlangıç çizgisinin arkasında hazır bekletildi, başla komutu ile koşmaya başladı ve diğer çizgiye iki ayağıyla birden ulaştıktan sonra geri koşması istendi. İki çizgi arasında yapılan koşu bir tur sayıldı ve katılımcı tarafından 5 tur atıldığında test sonlandırıldı. Katılımcıların koşu esnasında kaymaları veya düşmeleri gibi olumsuz durumlarda ölçüm tekrar edildi. Test başarıyla tamamlandığında başlangıçtan bitime kadar geçen süre saniye cinsinden kaydedildi (Berisha ve Cilli, 2017).

Verilerin Analizi

Verilerin analizi için SPSS IBM 23 paket programı (New York, ABD) kullanıldı. Katılımcıların antropometrik özellikleri (boy uzunluğu, vücut ağırlığı ve vücut kitle indeksi) ve performans değerlerine ait aritmetik ortalama ve standart sapma verilerinin belirlenmesinde tanımlayıcı istatistik analiz yöntemi kullanıldı. Verilerin homojen dağılımını araştırmak için Levene testi uygulandı. Yaşlar arası karşılaştırmada (2'den fazla grup olduğu için) tek yönlü varyans analizi (One Way Anova) kullanılırken, farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Post Hoc testleri yapıldı. Homojen dağılım göstermeyen grupların karşılaştırılmasında Tamhane T2 ve cinsiyete dayalı karşılaştırmada Bağımsız Örneklem T Testi yapıldı. Anlamlılık değeri $p < 0.05$ kabul edildi.

BULGULAR

Tablo 3. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Normal Dağılım Gösteren Eurofit Testi Sonuçlarının Karşılaştırılması

Yaş	Otur-Uzan (cm)	5x5 metre Koşu (sn)	El Kavrama (kg)	Mekik Çekme (adet)	Diske Dokunma (sn)
10 Yaş	24,28±6,38	24,66±2,18	17,63±3,61	16,53±5,79	16,39±2,48
11 Yaş	24,79±6,42	25,93±10,21	20,45±4,37	12,43±5,19	15,26±2,16
12 Yaş	23,77±6,19	25,5±3,01	22,73±5,58	14,32±6,43	14,69±3,38
13 Yaş	25,29±6,43	24,15±2,53	23,62±5,50	14,94±6,88	13,51±2,28
df	368	368	368	368	368
F	1,257	1,071	8,896	3,769	20,508
P değeri	,289	,361	,000	,011	,000

Katılımcıların eurofit test parametrelerinde performans değerleri arasında yaş gruplarına göre anlamlı farklılık olup olmadığı ile ilgili analiz sonuçları, normal dağılım gösteren parametreler için tablo 3’de, normal dağılım göstermeyen parametreler için tablo 4’de verilmiştir. Tablo 3’de katılımcıların otur-uzan ve 5x5 m mekik koşusu testi haricindeki diğer testlerde yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülür ($p<0.05$). El kavrama testinde 11, 12 ve 13 yaş grubu öğrencilerin 10 yaş grubundaki öğrencilerden daha yüksek el kavrama kuvvetine sahip oldukları ($p<0.05$), diğer yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ($p>0.05$) elde edilmiştir. Mekik çekme parametresi bakımından 10 yaş grubu öğrencilerinin 11 yaş grubundaki öğrencilerden daha çok mekik çektikleri elde edilmiştir. Diske dokunma bakımından 10 yaş grubunda öğrencilerin, 12 ve 13 yaş grubundaki öğrencilerden, 11 yaş grubundaki öğrencilerin 12 ve 13 yaş grubundaki öğrencilerden, 12 yaş grubu öğrencilerin ise 13 yaş grubundaki öğrencilerden daha iyi oldukları elde edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Normal Dağılım Göstermeyen Eurofit Testi Sonuçlarının Karşılaştırılması

Yaş	Bükülü Kol Asılma (sn)	Flamingo Denge (sn)	Durarak Uzun Atlama (cm)
10 yaş	10,15±11,57	5,52±4,66	116,91±23,62
11 yaş	7,25±8,74	5,09±5,09	126,28±50,35
12 yaş	11,94±10,27	3,64±2,67	139,85±16,32
13 yaş	8,18±6,96	5,39±4,30	146,09±21,77
df	368	368	368
F	3,797	5,222	16,112
P değeri	,011	,002	,000

Tablo 4 incelendiğinde, tüm testlerde yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülür ($p<0.05$). Barfıkste bükülü kolla asılma testinde 12 yaş grubu öğrencilerin, 11 yaş grubundaki öğrencilerden daha yüksek değerlere sahip olduğu elde edilmiştir. Flamingo denge testinde 10, 11 ve 13 yaş grubu öğrencilerin 12 yaş grubundaki öğrencilerden daha iyi denge değerlerine sahip oldukları elde edilmiştir. Durarak uzun atlama testinde 11 ve 12 yaş grubundaki öğrencilerin 10 yaş grubundaki öğrencilerden, 13 yaş grubundaki öğrencilerin ise 11 ve 10 yaş grubundaki öğrencilerden daha yüksek bir atlama değerine sahip oldukları elde edilmiştir.

Katılımcıların eurofit test parametrelerindeki performans değerlerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde kullanılan bağımsız örneklem için t testi sonuçları tablo 5’de verilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde, bazı yaş gruplarında erkek ve kızlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülür ($p<0.05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

İğdır ilindeki ortaöğretim öğrencilerinde fiziksel uygunluk düzeyinin eurofit test bataryası kullanılarak belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada, 10 ila 13 yaşlar arasında 369 öğrencinin verileri toplanmıştır. Şimdiki çalışmada, flamingo denge testi, mekik testi ve durarak uzun atlama testinde yaş ve cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu elde edilmiştir. Flamingo denge testinde 12 yaş grubundaki öğrencilerin 10, 11 ve 13 yaş grubundaki öğrencilerden daha iyi bir denge performansına sahip olduğu elde edilmiştir. Bu sonuçlar, Koç ve Gökdemir (2008) tarafından yapılan çalışmada elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Bahsi geçen çalışmada, eurofit test bataryası kullanılarak 14-16 yaş grubundaki hentbolcuların yaşları arttıkça denge özelliğinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer taraftan şimdiki araştırmada neredeyse tüm yaş gruplarında kızların erkeklerden daha iyi denge değerlerine sahip oldukları elde edilmiştir. Kaya ve ark., (2018) tarafından yapılan bir çalışmada, tenis oynayan ve oynamayan 10-12 yaş arasında farklı cinsiyetteki çocukların fiziksel özelliklerinin Eurofit test bataryası ile belirlenmesi amaçlanmıştır. Analiz sonuçlarına göre kızların erkeklerden daha iyi bir denge özelliğine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, şimdiki çalışmada ulaşılan sonuçlar ile paralellik göstermektedir.

Durarak uzun atlama testinde 11 ve 12 yaş grubu öğrencilerin 10 yaş grubundan, 13 yaş grubundaki öğrencilerin ise 11 ve 10 yaş grubunda öğrencilerden daha iyi atlama değerlerine sahip oldukları elde edilmiştir. Bu sonuçlar bize yaş ilerledikçe durarak uzun atlama testindeki atlayış değerinin de arttığını göstermektedir. Bunun sebebi, yaş artışıyla birlikte boy ve uzuvların uzunluğunda da artışın meydana

gelmesinden kaynaklanabilir. Şahin (2017) tarafından yapılan bir çalışmada, Türkiye'deki 7 ila 14 yaş arasındaki çocukların bağıl yaş etkisine göre fiziksel performans normları oluşturulmuştur. Çalışma sonuçlarına göre katılımcıların yaşlarına göre ortalama durarak uzun atlama değerleri 7 yaş grubu için 119.5 cm, 8 yaş grubu için 127 cm, 9 yaş grubu için 135 cm, 10 yaş grubu için 143 cm, 11 yaş grubu için 150.9 cm, 12 yaş grubu için 159.6 cm, 13 yaş grubu için 172.4 cm ve 14 yaş grubu için 189.5 cm olarak elde edilmiştir. Bu sonuçlar, şimdiki çalışmada elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Ayrıca, aynı çalışmada katılımcıların mekik testindeki performansları da incelenmiş ve yaş gruplarına göre mekik performansında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu elde edilmiştir. Bu sonuçlarda şimdiki çalışmadaki sonuçlarla paralellik gösterir. Şimdiki çalışmada 10 yaş grubu öğrencilerin 11 yaş grubundakilerden daha başarılı bir performans gösterdiği elde edilmiştir. Bu durumun son çocukluk dönemi bitişi ile 11 yaş grubundaki öğrencilerin vücut ağırlığı ve boy uzunluğu artışının daha fazla olmasından kaynaklanabileceği düşünülebilir. Mekik çekme ve durarak uzun atlama test performansı cinsiyete göre değerlendirildiğinde ise kızlara kıyasla erkek öğrencilerin daha başarılı oldukları elde edilmiştir. Bu durum erkeklerde kas kuvveti ve alt ekstremitte kas kuvvetinin daha fazla geliştiğini kanıtlamaktadır. Şimdiki çalışmadaki sonuçlara paralel olarak Berisha ve Cilli (2017) Kosova'daki 11-17 yaşlar arasındaki erkek ve kız öğrencilerin eurofit test sonuçlarının karşılaştırılması için yaptıkları çalışmada, durarak uzun atlama testinde 12-17 yaş aralığında, mekik testinde ise 11-17 yaş aralığında erkek öğrencilerin kızlardan daha başarılı olduğunu elde etmişlerdir. Arabacı (2008) tarafından yapılan çalışmada, 15 yaş altındaki erkek ve kız badmintoncularının durarak uzun atlama değerleri söylenen sıraya göre 193.9 ± 28.6 cm ve 156.7 ± 21.2 cm olarak ölçülmüştür. Bu sonuçlar erkeklerin daha başarılı sonuçlar elde ettiğini göstermektedir. Mancini ve arkadaşları (2022) tarafından yapılan çalışmada, flamingo denge testi, durarak uzun atlama ve mekik testlerinde cinsiyete dayalı bu farklılığın şaşırtıcı olmadığı, aslında biyolojik olgunlaşma ve yaşın, erkek ve kızlarda fiziksel performans üzerinde belirleyici etkiye sahip olduğu ileri sürülmüştür.

Bu çalışmada, üst ekstremitte relatif kuvvetini ve dayanıklılığını değerlendirmeyi amaçlayan barfikste bükülü kolla asılma testi ve üst ekstremitte izometrik kuvvetini ölçmeyi amaçlayan el kavrama kuvveti testinde yaş grupları ve cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu elde edilmiştir. Barfikste bükülü kol asılma testinde 12 yaş grubunun 11 yaş grubundan, el-kavrama testinde ise 11, 12 ve 13 yaş grubunun 10 yaş grubundan daha iyi değerlere sahip olduğu belirlenmiştir. Barfikste bükülü kol asılma testi, kol kaslarının yanı sıra omuz ve göğüs kaslarının gelişimi hakkında bilgi vermektedir. Araştırmamız doğrultusunda elde ettiğimiz sonuçlar beklenildiği gibi yaş ilerlemesiyle omuz ve göğüs kaslarının daha da geliştiğini göstermektedir. Berisha ve Cilli (2017) tarafından yapılan bir çalışmada, bükülü kol asılma testinde hem erkek hem de kız öğrencilerin ortalama test değerlerinin yaş artışına paralel olarak arttığı ve bu artışın kızlarla kıyaslandığında erkek öğrencilerde daha yüksek olduğu elde edilmiştir. El kavrama kuvveti testi ile ilgili literatüre bakıldığında, Ziyagil ve arkadaşları (1996) tarafından 10 ila 12 yaşlar arasındaki erkek öğrencilerin yaş artışına bağlı olarak el kavrama kuvvetlerinde artış olduğu elde edilmiştir. Bahsi geçen çalışmada, ortalama el kavrama kuvveti değerleri 10 yaş grubu için $15,2 \pm 4,07$ kg, 11 yaş grubu için $15,8 \pm 1,75$ kg ve 12 yaş grubu için $17,0 \pm 3,02$ kg olarak belirlenmiştir. Benzer sonuçlar Turgut ve Çetinkaya (2006) tarafından yapılan çalışmada elde edilmiş ve yaş artışıyla el kavrama kuvvetinde artış olduğu belirtilmiştir. Bu sonuçlar şimdiki çalışmada elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Yaş artışına bağlı olarak motor becerilerde meydana gelen artışın, bu artışa neden olduğu söylenebilir. Ayrıca her iki testte de kız öğrencilerle kıyaslandığında erkeklerin daha iyi kuvvet değerine sahip olduğu elde edilmiştir. Guessogo ve arkadaşları (2020) tarafından 10 ila 15 yaşları arasındaki Kamerunlu öğrencilerde yapılan bir çalışmada, 10, 11, 14 ve 15 yaşlarındaki erkek öğrencilerin üst vücut kas kuvveti ve dayanıklılığın kız öğrencilerden daha iyi olduğu elde edilmiştir. Kaya ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan bir çalışmada da hem barfikste bükülü kol asılma hem de el kavrama testlerinde erkek öğrencilerin daha iyi değerlere sahip oldukları elde edilmiştir. Sonuç olarak, ergenlik dönemine yaklaştıkça erkeklerde vücut kası gelişiminin, kızlarda ise vücut yağında artış daha fazla olduğundan kız ve erkek öğrencilerin kuvvet düzeyleri arasında farklılıkların ortaya çıkması normal bir durum olarak karşılanabilir.

Alt sırt ve hamstring kasları esnekliğini ölçen otur-uzan testi ve hız koordinasyon özelliğini ölçen 5x5 metre koşu testinde yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı elde edilirken, cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık olduğu elde edilmiştir. Erikoğlu ve arkadaşları (2015) tarafından 7-12 yaş arasındaki çocukların eurofit test bataryası kullanarak fiziksel uygunluk düzeylerini inceledikleri bir çalışmada, bizim çalışmamızda elde edilen sonuçlardan farklı olarak her iki cinsiyette 10 yaşından itibaren esneklik özelliğinde bir artışın olduğu elde edilmiş ve bu durumu esneklik değerlerinin bireyin eklem ve kas yapısına bağlı olduğu, çocuklarda büyüme ile eklem ve kas yapısında da artışın olduğunu ileri sürmüşlerdir. Şimdiki çalışmada, esneklik değerleri bakımından kızların, 5x5 metre mekik koşusu test sonuçları bakımından ise erkeklerin daha iyi değerlere sahip oldukları elde edilmiştir. Sedai (2014) tarafından yapılan çalışmada, şimdiki çalışmadaki sonuçlarla paralel olarak otur-uzan testinde kız öğrencilerin, 10x5 koşu testinde ise erkeklerin daha başarılı oldukları elde edilmiştir. Benzer şekilde, Aynacıyan ve Özer (2020) tarafından 7-8 yaş grubundaki çocuklarda yapılan bir çalışmada, erkeklere kıyasla kız çocuklarının esneklik özelliğinin daha iyi olduğu elde edilmiştir. Güçlüöver ve arkadaşları (2019) tarafından eurofit test bataryası ile 9-10 yaş grubundaki çocukların fiziksel ve performans özellikleri incelenerek yetenek değerlendirilmesi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, cinsiyetler arasında sadece kızlar lehine sağ bacak otur-uzan testinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık elde edilirken, erkekler lehine ise mekik koşusu testinde anlamlı bir farklılık elde edilmiştir. Tomkinson ve arkadaşları (2018), 9-17 yaşlar arasında Avrupalı çocuk ve ergenler üzerinde yaptıkları bir çalışmada, 5x5 metre koşu testinde erkeklerin daha iyi performansa sahip oldukları belirtilmiştir.

Üst ekstremitte hareketi hız ve koordinasyonunu ölçmeyi amaçlayan diske dokunma testinde ise yaşa bağlı olarak istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan, katılımcıların cinsiyetlerine göre benzer performans sergiledikleri elde edilmiştir. Literatüre bakıldığında, Fjortoft ve arkadaşları (2000) tarafından yapılan bir çalışmada, 5-7 yaşları arasındaki çocuklarda diske dokunma testinde yaşa bağlı istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Fakat yine çalışmamızla uyumlu bir şekilde cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık elde edilmemiştir. Dongaz ve arkadaşları (2020) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin cinsiyetlerine göre test skorları karşılaştırıldığında otur-uzan testi dışındaki tüm testlerde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu elde edilmiştir. Sonuçlara göre kız öğrencilerin disklere dokunma testindeki ortalama değerleri 13.5 ± 2.27 saniye olarak elde edilirken, erkek öğrencilerde ise 11.8 ± 1.49 saniye olarak elde edilmiş ve erkeklerin diske dokunma testinde daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, katılımcıların bazı fiziksel uygunluk parametrelerinde hem yaş gruplarına hem de cinsiyete göre farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, B. E. (2000). Issues In The Assessment Of Physical Activity In Women. *Research Quarterly For Exercise And Sport*, 71(2), 37-42.
- Arabacı, R. (2008). 15 Yaş Altı Kız Ve Erkek Badmintoncularının Fiziksel Uygunluklarının Karşılaştırılması. *Sport Sciences*, 3(1), 1-10.
- Ayan, C., Varela, S., Sanchez-Lastra, M. A., & De Quel, Ó. M. (2019). Reliability And Validity Of The Basic Motor Ability Test In Preschool Children. *Journal Of Physical Education And Sport*, 19(3), 987-991.
- Aynacıyan, N., & Özer, M. K. (2020). Çocuklara Uygulanan Eğitsel Oyun Aktivitelerinin Motorik Özelliklerine Etkisi. *Journal Of Health And Sport Sciences*, 3(1), 24-31.
- Bailey, R. (2006). Physical Education And Sport In School: A Review Of Benefits And Outcomes. *Journal Of School Health*, 76(8), 397-401.
- Bailey, R., Hillman, C., Arent, S., & Petitpas, A. (2013). Physical Activity: An Underestimated Investment In Human Capital? *Journal Of Physical Activity And Health*, 10(3), 289-308.
- Berisha, M., & Cilli, M. (2017). Comparison Of Eurofit Test Results Of 11-17 Year-Old Male And Female Students In Kosovo. *European Scientific Journal*, 13(31), 138.
- Bianco, A., Jemni, M., Thomas, E., Patti, A., Paoli, A., Roque, J. R., Palma, A., Mamma, C., & Tabacchi, G. (2015). A Systematic Review To Determine Reliability And Usefulness Of The Field-Based Test Batteries For The Assessment Of Physical Fitness In Adolescents - The ASSO Project. *International Journal Of Occupational Medicine And Environmental Health*, 28(3), 445.
- Castro-Piñero, J., González-Montesinos, J.L., Mora, J., Keating, X.D., Girela-Rejón, M. J., Sjöström, M., & Ruiz, J.R. (2009). Percentile Values For Muscular Strength Field Tests In Children Aged 6 To 17 Years:

- Influence Of Weight Status. *The Journal Of Strength & Conditioning Research*, 23(8), 2295-2310.
- Cvejić, D., Pejović, T., & Ostojić, S. (2013). Assessment Of Physical Fitness İn Children And Adolescents. *Facta Universitatis: Series Physical Education & Sport*, 11(2).
- Çakır, F., Dalkıran, O., & Aslan, C. S. (2019). Spor Lisesi Öğrencilerinin Öğrenim Süreci Ve Akademik Başarı İlişkilerinin İncelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 132-145.
- Dongaz, Ö. İ., Dilara, Ö., Güp, A. A., Bayar, B., & Bayar, K. (2020). Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon Bölümü Öğrencilerinin Fiziksel Uygunluğa İlişkin Test Sonuçları Ve Bakış Açılıarı: Bir Pilot Çalışma. *Karya Journal Of Health Science*, 1(1), 9-14.
- Erikoğlu, Ö., Güzel, N., Pense, M., & Örer, G.E. (2015). Comparison Of Physical Fitness Parameters With EUROFIT Test Battery Of Male Adolescent Soccer Players And Sedentary Counterparts. *International Journal Of Sport Culture And Science*, 3(3), 43-52.
- Fjortoft, I. (2000). Motor Fitness İn Pre-Primary School Children: The Eurofit Motor Fitness Test Explored On 5 To 7 Year Old Children. *Pediatric Exercise Science*, 12(4), 424-436.
- Fühner, T., Kliegl, R., Arntz, F., Kriemler, S., & Granacher, U. (2021). An Update On Secular Trends İn Physical Fitness Of Children And Adolescents From 1972 To 2015: A Systematic Review. *Sports Medicine*, 51(2), 303-320.
- Golubović, Š., Maksimović, J., Golubović, B., & Glumbić, N. (2012). Effects Of Exercise On Physical Fitness İn Children With Intellectual Disability. *Research İn Developmental Disabilities*, 33(2), 608-614.
- Guessogo, W. R., Ndongo, M. J., Assomo-Ndemba, P. B., Hamadou, A., Biassi, O., Tsobgny-Panka, C., Mbah, G., Mandengue, S. H., & Temfemo, A. (2020). Gender Differences İn Physical Fitness Among Cameroonian School Children Aged 10 To 15 Years İn Yaounde City. *International Journal Of School Health*, 7(3), 45-54.
- Güçlüöver, A., Nur Ş. İ., Güllü M., & Esen T.H. (2019). Sporda Yetenek Seçimi Ve Spora Yönlendirmede 9-10 Yaş Çocukların Fiziksel Özellikleri Ve Performans Profillerinin İncelenmesi: Kırıkkale Örneği, [Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi](#), 4(2): 2536-5339.
- Hills, A. P., Mokhtar, N., & Byrne, N. M. (2014). Assessment Of Physical Activity And Energy Expenditure: An Overview Of Objective Measures. *Frontiers İn Nutrition*, 16(1), 1-5.
- Hoeger, W.W.K., & Hoeger S. A. (2011). *Lifetime Physical Fitness And Wellness: A Personalized Program*. Belmont: Wadsworth Cengage Learning.
- Jürimae, T., & Volbekiene, V. (1998). Eurofit Test Results İn Estonian And Lithuanian 11- To 17-Year-Old Children: A Comparative Study. *European Journal Of Physical Education*, 3(2): 178-184.
- Karacaoğlu, D. (2019). Çocuklarda Bilgisayar Oyun Bağımlılığı İle Aile İlişkileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, M., Koca, F., Kaynak, K., & Özkatar Kaya E. (2018). Evaluation Of The Eurofit Test Battery On Trainable Mentally Disabled Elementary School Students. *Ovidius University Annals, Series Physical Education And Sport / Science, Movement And Health*. 18(2):192-196.
- Kaya, S., & Can, İ. (2022). Fiziksel Uygunluk Ve Eurofit Test Bataryası. Yalçın, S. (Editör). *Spor Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar V. Konya: Eğitim Yayınevi*; 5-24.
- Kemper, H. C., & Van Mechelen, W. (1996). Physical Fitness Testing Of Children: A European Perspective. *Pediatric Exercise Science*, 8(3), 201-214.
- Koç, H., & Gökdemir, K. (2008). Üniversite Erkek Hentbol Takımında Oynayan Hentbolcuların Oynadıkları Pozisyonlara Göre Reaksiyon Zamanlarının Karşılaştırılması. *Gazi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 33-38.
- Malina, R. M., Bouchard, C., & Bar-Or, O. (2004). *Growth, Maturation, And Physical Activity*. United State: Human Kinetics.
- Mancini, A., Martone, D., Vitucci, D., Capobianco, A., Alfieri, A., Buono, P., & Orrù, S. (2022). Influence Of Sport Practice And Body Weight On Physical Fitness İn Schoolchildren Living İn The Campania Region. *International Journal Of Environmental Research And Public Health* 19(12), 7412.
- Ranson, R., Stratton, G., & Taylor, S. R. (2015). Digit Ratio (2D: 4D) And Physical Fitness (Eurofit Test Battery) İn School Children. *Early Human Development*, 91(5), 327-331.
- Sedai, P. S. (2014). A Study Of Motor Ability Of Higher Secondary Level Adolescents İn Chitwan District. *International Journal Of Physical Education, Sports And Health*, 1(2): 39-42.
- Skauge, M., & Seippel, Ø. (2022). Where Do They All Come From? Youth, Fitness Gyms, Sport Clubs And Social İnequality. *Sport İn Society*, 25(8), 1506-1527.
- Şahin, M. (2017). Türkiye'deki 7-14 Yaş Futbol Oynayan Çocukların Fiziksel Performans Ve Beden Kompozisyonu Norm Çalışması. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Tomkinson, G. R., & Olds, T. S. (2007). Secular Changes İn Pediatric Aerobic Fitness Test Performance: The Global Picture. *Medicine Sports And Science*, 50, 46-66.
- Tomkinson, G. R., Carver, K. D., Atkinson, F., Daniell, N. D., Lewis, L. K., Fitzgerald, J. S., Lang, J., & Ortega, F. B. (2018). European Normative Values For Physical Fitness İn Children And Adolescents Aged 9–17 Years: Results From 2 779 165 Eurofit Performances Representing 30 Countries. *British Journal Of Sports*

- Medicine, 52(22), 1445-1456.
- Tsigilis, N., Douda, H., & Tokmakidis, S. P. (2002). Test-Retest Reliability Of The Eurofit Test Battery Administered To University Students. *Perceptual And Motor Skills*, 95, 1295-1300.
- Turgut, A., & Çetinkaya, V., (2006). 6-11 Yaş Grubu Kız Çocuklarda Bazı Motor Özelliklerinin Belirlenmesi. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 03-05 Mayıs 2006. Bildiri Kitapçığı (S. 186-188), Muğla.
- Vancampfort, D., Hallgren, M., Vandael, H., Probst, M., Stubbs, B., Raymaekers, S., & Van Damme, T. (2019). Test-Retest Reliability And Clinical Correlates Of The Eurofit Test Battery İn People With Alcohol Use Disorders. *Psychiatry Research*, 271, 208-213.
- Ziyagil, M.A., Tamer, K., Uzunçan, H., & Uzunçan, S. (1996). Eurofit Test Bataryası Vasıtasıyla 10-12 Arasındaki Erkek İlkokul Öğrencilerinin Fiziksel Uygunluk Ve Antropometrik Özelliklerinin Yaş Gruplarına Ve Spor Yapma Alışkanlıklarına Göre Değerlendirilmesi, *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 20-28.

Yüklenme Tarihi: 27.10.2023 **Kabul Tarihi:** 11.12.2023 **Yayın Tarihi:** 30.12.2023

Antrenörlerin Liderlik Yönelimleri ile Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi

Murat SARAÇOĞLU^{1*} , Savaş DUMAN¹
¹ Adnan Menderes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

ÖZ

Bu çalışma Antrenörlerin Liderlik Yönelimleri İle Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya katılımda gönüllülük göz önünde bulundurulmuştur. Örneklem seçiminde kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmada ilgili verilerin toplanması için kullanılan anket üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde demografik bilgiler, ikinci kısımda Bolman ve Deal (1991) tarafından geliştirilen Liderlik Stilleri Betimleme Anketi Türkçe uyarlaması Dereli (2003) tarafından Liderlik Stilleri Ölçeği, üçüncü kısımda Vallerand ve diğerleri (1994) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Sezen ve Balçıklanlı (2010) tarafından yapılan Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği oluşturmuştur. Çalışma da elde edilen veriler üzerinde doğrultusunda SPSS programı ile yapılmıştır. Veri setine Kolmogorov-Smirnova testi uygulanmış ve anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ 'den küçük olduğundan verilerin normal dağılıma sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Analiz için parametrik olmayan testlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Üçten az değişkenler için Mann Whitney U testi, üç ve daha fazla değişkenler ise Kruskal Wallis H testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular istatistiksel olarak $p > 0.05$ düzeyinde anlamlılık düzeyi ile test edilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistik, spearman korelasyon analizi ve parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Araştırmada %95 güven aralığına göre analiz yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach's Alpha katsayısı ile belirlenmiştir. Araştırma bulgularında antrenörlerin sportmenlik düzeyleri ile; liderlik yönelimleri arasında yapılan spearman korelasyon analizi sonucu anlamlı ve orta düzeyde pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0.01$). Sonuç olarak Liderlik stilleri ölçeğinde katılımcıların puan ortalamalarının yüksek düzeyde olduğu Çok boyutlu sportmenlik ölçeği puan ortalamasının yüksek düzeyde görülürken olduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Antrenör, Liderlik, Sportmenlik.

Examination of Coaches' Leadership Orientations and Sportsmanship Behaviors

ABSTRACT

This study aims to examine the Leadership Orientations and Sportsmanship Behaviors of Coaches. Taking into account factors such as cost and accessibility, the data were sent to the participants via Google Drive. Volunteering was considered in participating in the research. In this context, a total of 254 people were reached. The questionnaire used in the research to collect the relevant data consists of three chapters. In the first chapter the Demographic information, in the second chapter the Leadership Styles Scale by Dereli (2003), the Turkish version of the Leadership Styles Descriptive Questionnaire developed by Bolman and Deal (1991), in the third chapter the Multidimensional Sportsmanship Orientation Scale developed by Vallerand et al. (1994) and Turkish adaptation made by Sezen and Balçıklanlı (2010) is held. The Kolmogorov-Smirnova test was applied to the data set and it was concluded that the data did not have a normal distribution since the significance level was less than $p < 0.05$. It was decided to apply non-parametric tests for analysis. For less than three variables the Mann Whitney U test was used and for three or more variables the Kruskal Wallis H test was used. The findings were tested with a statistical significance level of $p > 0.05$. Descriptive statistics, spearman correlation analysis and non-parametric tests were used in the analysis of the data. In the research, analysis was made according to the 95% confidence interval. The reliability of the scale was determined by the Cronbach's Alpha coefficient. In the research findings, with the sportsmanship levels of the coaches; As a result of the spearman correlation analysis performed between leadership orientations, it was concluded that there was a significant and moderately positive relationship ($p < 0.01$). As a result, it is seen that the mean score of the participants in the Leadership Styles Scale is at a high level, while the mean score of the Multidimensional Sportsmanship Scale is at a high level.

Keywords: Coach, Leadership, Sportsmanship.

GİRİŞ

Her gün gelişmekte olan dünyada bireylerin ve kurumların gereksinimleri her geçen gün artmakta ve bu gereksinimlere karşılık verebilecek ve lider ruhlu bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu durum insanoğlunun ortaya çıkışından bu yana oluşan doğal bir olgudur. Kişiye yol gösterme, geliştirme, yürütme gibi özü liderlik olan, uygulanan eyleme hem katkı sunan hem de katkının içerisinde bulunan bir eylemdir. Öyle ki lider olan bir birey “iş” sorununun çözümünde sorunun ortasında çevresindekiler ile bulunan ve belirlenen sorunu çözüme ulaştırmada yol gösterirken ekibiyle uyumlu adım atan ve sonuca ulaşan bireydir. (Aydın ve diğerleri, 2016).

Liderlik, bir amacı gerçekleştirmeye yönelik olarak diğerlerini yönlendirme ve onlara rehberlik etme sanatı olarak ifade edilmektedir (Özdemir, 2003). Lider, bulunmuş olduğu ortamda koşullar ne olursa olsun girişimci, yenilikçi, uzlaşmacı, diğer bireylere öncülük yapan, kendi kişiliği ve duruşu ile karar veren, önsözleri güçlü olan ve cazibe sahibi gibi özellikler bulundurup, ayrıcalık yaratan bir karakterdir. (Donuk, 2016).

Yapılan bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere liderlik, edinilen bilgi birikimi ve kişisel yeteneklerle hedefleri gerçekleştirmek amacıyla kitleleri belirli hedefler doğrultusunda, etkileyebilme, güdüleyebilme, iletişim tekniklerini etkili kullanabilme ve etkin bir sevk ve idare sistemi oluşturabilme süreci olarak tanımlanabilir (Beltekin ve Kuyulu, 2019).

Eğitmenler, sosyokültürel olarak bireylerin davranış biçimlerini ve tutumlarını etkileme veya değiştirme gücüne sahiptirler. Bir nevi eğitmenlik görevi yapan antrenörlerde sporcuların performansını, davranış biçimlerini, psikolojik ve duygusal refahlarını etkilediğini ortaya koymuştur (Şahin, 2011). Sporcu performansını etkileyen bir diğer unsurda sportmenlik kavramıdır.

Sportmenlik bir ahlak kavramı olarak belirtilir. Bu doğrultuda sporla ilgilenen bireylerin belirli davranış tarzlarını uygulamaları beklenir. Bu davranış tarzları direkt olarak sporun içindeki tüm bireylerle ilgilidir (Abad, 2010). Toplumsallaşma sürecinde sporun önemli bir katkı sağladığı ve uygun ahlaki davranışların geliştirilmesinde önemli bir kaynak olarak görülebilir. Sporun ayrıca farklı branşlar da sporcular arasında takım arkadaşları ile işbirliği yapmayı öğretmek, ahlaki çözüm önerileri edinmek için bir araç olduğu düşünülebilir (Akt. Yıldız, 2019).

Sporcuların yarışma içerisinde, güçlenen durumlarda bile kurallara tam anlamıyla bilinçli olarak, istikrarla ve sabırla bağlı olmaları, fırsat eşitliğine hassasiyet göstererek haksız dezavantajları reddetme, rakibin haksız dezavantajlarından faydalanmama, rakibi bir düşman olarak değil, oyunun bir parçası gibi görüp, kendisi gibi eşit haklara sahip bir birey olarak kabul etmeleri ve değer vermeleri de sporda üzerinde durulması gereken unsurlardır (Elik, 2017).

Alan yazını incelendiğinde davranışlar açısından farklı liderlik tarzları ortaya konmuş ve yapılan araştırmalar ile her geçen gün yeni liderlik tarzları ortaya konmaya devam etmektedir. Buradan yola çıkarak çalışmamızın antrenör ve sporcular açısından rehberlik edeceğine inanılmaktadır. Bu çalışma Aydın İlindeki antrenörlerin liderlik yönelimleri ile sportmenlik davranışlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL VE METOD

Bu çalışma Antrenörlerin Liderlik Yönelimleri İle Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın bu kısmında araştırma modeli, çalışma grubu gibi bilgiler yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, tarama modeli kapsamında ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki veya daha çok sayıda değişken arasında birlikte değişimin

varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlar (Karasar, 2015).

Evren ve Örneklem

Örneklem seçiminde kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın evrenini çalışan antrenörler oluştururken örneklemini Aydın ilinde çalışan spor antrenörleri oluşturmaktadır. Örneklem kapsamına alınan öğrencilere çalışmanın amacı açıklanarak, çalışmaya katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı belirtilmiştir.

Veri Toplama Yöntemi

Veriler maliyet ulaşılabilirlik gibi unsurlar göz önünde bulundurularak katılımcılara Google Drive üzerinden ulaştırılmıştır. Araştırmaya katılımda gönüllülük göz önünde bulundurulmuştur. Toplamda 254 kişiye ulaşılmıştır. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 30/11/2021 tarihli 31906847/050.04.04-08-203 sayılı etik kurul izni alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın anket formu üç kısımdan oluşmuştur. Birinci kısımda katılımcıların kişisel özellikleri, ikinci kısımda Liderlik Stilleri Ölçeği, üçüncü kısımda Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği oluşturulmuştur.

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların bilgilerini belirlemeye yönelik araştırmacı tarafından oluşturulan; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, spor branşı, spor geçmişi, mesleki kıdem gibi 6 demografik bilgidен oluşan kişisel bilgi formu oluşturulmuştur.

Liderlik Yönelimi Ölçeği

Bolman ve Deal (1991) tarafından geliştirilen Liderlik Stilleri Betimleme Anketi Türkçe uyarlaması Dereli (2003) tarafından yapılan ölçek 4 boyut ve 32 madde oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçekleğe ait güvenilirlik analizi sonucu Cronbach Alpha değerleri ise; yapısal çerçeve için 0.92; insan kaynakları çerçevesi için 0.93; politik çerçeve için 0.91 ve sembolik çerçeve için 0.90 olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği

Vallerand diğerleri (1994) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Sezen ve Balçıkınlı (2010) tarafından yapılan orijinal formunda 25 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması sonucu 4 faktörlü bir yapıya ve 20 maddeye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçekleğe ait güvenilirlik analizi sonucu Cronbach Alpha değerleri ise; Sosyal Normlara Uyum 0,86; Kurallara ve Yönetime Saygı 0,83; Sporda Sorumluluklara Bağlılık 0,91; Rakibe Saygı 0,82 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre de ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

İstatistiksel Değerlendirme

Çalışmada veriler SPSS programı ile analizi değerlendirilmiştir. Veri setine Kolmogorov-Smirnova testi uygulanmış ve $p < 0.05$ anlamlılık değerinden küçük olduğu görülmüştür. Veriler normal dağılım göstermediğinden dolayı non-parametrik testlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Analiz yapılırken üçten az değişkenler için Mann Whitney U testi, üç ve daha fazla değişkenler ise Kruskal Wallis H testi ile analiz edilmiştir. Araştırmada %95 güven aralığına göre analiz yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach's Alpha katsayısı ile ortaya çıkarılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Demografik Değişkenler

Değişkenler	f	%	
Yaş	18-23 yaş	31	12,2
	24-29 yaş	42	16,5
	30-35 yaş	53	20,9
	36-41 yaş	42	16,5
	42-47 yaş	42	16,5
	48 yaş ve üstü	44	17,3
	Toplam	254	100,0
Cinsiyet	Kadın	126	49,6
	Erkek	128	50,4
	Toplam	254	100,0
Mesleki Kıdem	3 yıl ve altı	55	21,7
	4-7 yıl	53	20,9
	8-11 yıl	48	18,9
	12-15 yıl	29	11,4
	16 yıl ve üstü	69	27,2
	Toplam	254	100,0

Tablo 1’de katılımcılara yönelik tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Kategorik değişkenlerde yaş aralığında en çok 30-35 yaş aralığındaki bireyler yer alırken (n=53), Cinsiyet değişkeninde erkek katılımcılar (n=128), ve 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip olan katılımcılardan oluşmaktadır (n=69).

Tablo 2. Ölçeklere İlişkin Normallik Analizi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSÖ	,104	254	,000	,906	254	,000
ÇBSYÖ	,107	254	,000	,910	254	,000

Tablo 2’de katılımcılardan elde edilen bulgulara yönelik normallik testi sonuçları yer almaktadır. Katılımcı sayısı 50’den fazla olduğundan Kolmogorov-Smirnova testi uygulanmış ve anlamlılık değerinden küçük olduğu görülmüş ve verilerin normal dağılıma sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Analiz için parametrik olmayan testlerin uygulanmasına karar verilmiştir.

Tablo 3. Güvenirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Cronbach Alpha Katsayısı
LSÖ	,967
ÇBSYÖ	,958

Tablo 3’te ölçeklere ilişkin güvenirlik analizi sonuçları yer almaktadır. Cronbach Alpha değerine bakıldığında, ölçek toplam ve ölçeklere ait tüm alt boyutların yüksek derecede güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 4. Ölçeklere İlişkin Tanımlayıcı Değerler

Değişkenler	Minimum	Maximum	\bar{x}	Ss
LSÖ	1,00	5,00	3,7847	,93834
ÇBSYÖ	1,00	5,00	3,6512	1,05615

Tablo 4'te ölçekler ve boyutlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Hem Liderlik stilleri ölçeği ortalama puanının hem de Çok boyutlu sportmenlik ölçeği ortalama puanlarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Değişkenlere Yönelik Spearman Korelasyon Analizi Sonuçları

	1-	2-
5- LSÖ	1,000	,377**
	-	,000
10- ÇBSYÖ	,377**	1,000
	,000	-

p<0,01**, p<0,05*

Tablo 5'te antrenörlerin sportmenlik düzeyleri ile; liderlik yönelimleri arasında anlamlı ve orta düzeyde pozitif ilişki olduğu görülmektedir ($r = ,377$ p<0.01).

Tablo 6: Antrenörlerin Liderlik Yönelimleri İle Sportmenlik Davranışlarının Yaş Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Yaş	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare Değeri	df	p	Post Hoc
LSÖ	(1)18-23 yaş	31	159,24	17,456	5	,004*	1>4,5
	(2)24-29 yaş	42	149,88				
	(3)30-35 yaş	53	125,27				
	(4)36-41 yaş	42	129,38				
	(5)42-47 yaş	42	106,62				
	(6)48 yaş ve üstü	44	104,59				
ÇBSYÖ	(1)18-23 yaş	31	167,42	18,088	5	,003*	1>5,6
	(2)24-29 yaş	42	147,87				
	(3)30-35 yaş	53	123,72				
	(4)36-41 yaş	42	118,05				
	(5)42-47 yaş	42	110,73				
	(6)48 yaş ve üstü	44	109,52				

p<0,05*

Tablo 6'da antrenörlerin liderlik yönelimleri ile yaş değişkeni arasında yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p<0.05). Gruplar arası farklılığı tespit etmek amacıyla yapılan fark analizinde; 18-23 yaş ve 36-41 yaş aralığı antrenörlerin puanlarının 42-47 yaş aralığı antrenörlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Antrenörlerin sportmenlik davranışları ile yaş değişkeni arasında yapılan Kruskal Wallis H Testi Sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (p<0.05). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan analizde 18-23 yaş aralığı antrenörlerin puanlarının 42-47 yaş ve 48 yaş ve üstü antrenörlerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Antrenörlerin Liderlik Yönelimleri İle Sportmenlik Davranışlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Man Witney U Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıralama Toplamı	U Değeri	z	p
LSÖ	Kadın	126	128,96	16249,00	7880,000	-,315	,753
	Erkek	128	126,06	16136,00			
ÇBSYÖ	Kadın	126	125,42	15803,50	7802,500	-,447	,655
	Erkek	128	129,54	16581,50			

p<0,05*

Tablo 7’de antrenörlerin liderlik yönelimleri ve sportmenlik davranışları ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan Man Witney U Testinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 11: Antrenörlerin Liderlik Yönelimleri İle Sportmenlik Davranışlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Mesleki Kıdem	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare Değeri	df	p	Post Hoc
LSÖ	⁽¹⁾ 3 yıl ve altı	55	155,95	11,462	4	,022*	1>5
	⁽²⁾ 4-7 yıl	53	119,04				
	⁽³⁾ 8-11 yıl	48	120,40				
	⁽⁴⁾ 12-15 yıl	29	130,53				
	⁽⁵⁾ 16 yıl ve üstü	69	114,99				
ÇBSYÖ	⁽¹⁾ 3 yıl ve altı	55	157,34	13,830	4	,008*	1>5
	⁽²⁾ 4-7 yıl	53	127,41				
	⁽³⁾ 8-11 yıl	48	125,77				
	⁽⁴⁾ 12-15 yıl	29	115,88				
	⁽⁵⁾ 16 yıl ve üstü	69	109,88				

$p<0,05^*$

Tablo 11’da antrenörlerin liderlik yönelimleri ile mesleki kıdem değişkeni arasında yapılan Man Witney U Testi sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Farkın kaynağını ortaya çıkarmak amacıyla yapılan fark testinde 3 yıl ve altı mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarının 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarından yüksek olduğu görülmektedir.

Antrenörlerin sportmenlik davranışları ile mesleki kıdem değişkeni arasında yapılan Man Witney U Testi sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Farkın kaynağını ortaya çıkarmak amacıyla yapılan fark testinde 3 yıl ve altı mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarının 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarından yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Antrenörlerin liderlik yönelimleri ile yaş değişkeni arasında yapılan analiz Sonucu sembolik liderlik dışında tüm alt boyutlarda ve ölçek genel puanında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Gruplar arası farklılığı tespit etmek amacıyla yapılan fark analizinde; 18-23 yaş ve 36-41 yaş aralığı antrenörlerin puanlarının 42-47 yaş aralığı antrenörlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmamızı destekler nitelikte olan Kılınçarslan (2013) araştırmasında yaş ile liderlik davranışları arasında istatistiki açıdan farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak Kadak (2008) ve Akçadağ’ın (2008) araştırmalarında yaş ile liderlik davranışları arasında istatistiki açıdan bir anlamlılık bulunmamaktadır. Bu çalışmalar ile yapmış olduğumuz çalışma sonucunun destekler nitelikte olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonucun nedenleri arasında ise örneklem grubunun yaş aralığı, çalışma hayatı ve çalışma ortamı, idari görevleri, bireyin meslek hayatı öncesi ve sonrası kişisel kazanımları gibi nedenlerin bu farklılıklara yol açtığı söylenebilir.

Antrenörlerin sportmenlik davranışları ile yaş arasında yapılan analiz sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Gruplar arası farklılığı tespit etmek amacıyla yapılan fark analizinde; 18-23 yaş aralığı antrenörlerin puanlarının 42-47 yaş ve 48 yaş ve üstü antrenörlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Yalçın ve diğerleri (2020)’nin üniversitedeki amatör sporculara yapmış oldukları araştırmada, çalışmamız ile paralellik göstermeyen sonuçlar elde etmiştir ve katılımcıların yaş değişkeni ile sportmenlik yönelimleri arasında istatistiki olarak farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Literatürde genel olarak rakibe saygı alt boyutuna ait değerlerin en düşük seviyede olduğu tespit edilmiştir (Stornes ve Bru, 2002; Stornes ve Ommundsen, 2004).

Antrenörlerin liderlik yönelimleri ile cinsiyet arasında yapılan analiz sonucuna baktığımızda istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olmadığı görülmektedir. Çalışmamız ile paralellik gösteren Tapşın diğerleri (2020) ‘ninyaptıkları araştırmada antrenörlerin liderlik yönelim ile cinsiyet değişkenine arasında anlamlı

bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bunun nedeni, kadın ve erkek antrenör ayrımı olmadan tüm antrenörlerin belirlenen hedeflere ulaşmasına yönelik sporcuları için etkili olan liderlik davranışlarını taşımasının önemli olduğuna bağlanabilir. Konuyla ilgili alan yazın tarandığında çalışmamızla paralellik gösteren diğer çalışmaların olduğu tespit edilmiştir (Atar ve Özbek, 2009; Semiz, 2011; Güngör, 2016; Özkan, 2012).

Antrenörlerin sportmenlik davranışları ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan analiz sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Çalışmamızı destekler nitelikte olan Miller, Roberts ve Ommundsen (2004) tarafından yapılan araştırmada, sosyal normlara, kurallara ve yönetime, rakibe saygı boyutlarında anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir. Ancak Yıldız'ın (2019) yapmış olduğu araştırmada, kurallara ve yönetime saygı, rakibe saygı ve ahlaktan uzaklaşma boyutlarındaki cinsiyet farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kadınların sosyal normlara saygı boyutunda gösterdiği yüksek değerler, erkeklere göre toplumun sosyal olarak kabul görmüş değerlerine, alışlagelmiş geleneklerine daha saygılı olduklarını ortaya koymuştur.

Antrenörlerin liderlik yönelimleri ile mesleki kıdem değişkeni arasında yapılan analiz sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Farkın kaynağını ortaya çıkarmak amacıyla yapılan fark testinde 3 yıl ve altı mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarının 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarından yüksek olduğu görülmektedir. Alanyazında araştırmamızı destekler nitelikte olan çalışmalara rastlanılmıştır (Çetintaş, 2019; Öz, 2018).

Öz'ün (2018) çalışmasında antrenörlük mesleği geçmişi değişkenine göre ele alındığı araştırmaya katılmış olan beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik yönelimi alt boyutları ile herhangi bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Meslek yaşı 21 yıl ve üzeri olan beden eğitimi öğretmenlerinin yapıyı kurma (yapısal liderlik ve insan kaynaklı liderlik) liderlik yönelimi, meslek yaşı 1-5 yıl, 6-10 yıl ve 11-15 yıl olanlardan anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Antrenörlerin sportmenlik davranışları ile mesleki kıdem değişkeni arasında yapılan analiz sonucu istatistiksel olarak farklılık olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Farkın kaynağını ortaya çıkarmak amacıyla yapılan fark testinde 3 yıl ve altı mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarının 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip antrenörlerin puanlarından yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sonuçlar doğrultusunda; mesleki kıdem yılı arttıkça antrenörlerin sportmenlik davranışlarında bir düşüş olduğu söylenebilir.

Öneriler

- Bu çalışmada, çalışma grubu sadece Aydın ilinde çalışan spor antrenörleri oluştururken yapılacak çalışmalarda Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören antrenör adayları ve Gençlik Spora bağlı olan antrenörler de çalışma grubuna dâhil edilebilir.
- Sportmenlik davranışlarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.
- İlkokuldan itibaren Beden Eğitimi ve Spor dersinde öğrencilere sportmenliğin önemi ve sportmenlik alanında ödül almış sporcular anlatılabilir.

KAYNAKÇA

- Abad, D. (2010). "Sportsmanship". *Sport, Ethics and Philosophy*. 4 (1). 27-41.
- Akçadağ, S. (2008). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Liderlik Davranışları Ve Kişili Özellikleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. (Ankara İli Örneği) Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Atar, E. ve Özbek, O. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik davranışları. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 51-59.
- Aydın R., Bozkuş T. ve Kul M. (2016). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarındaki Öğrencilerin Liderlik Özelliklerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 4 (Special Issue 1), 122-131.

- Beltekin, E. ve Kuyulu, İ. (2019). Spor Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin liderlik yönelim düzeylerinin incelenmesi (Erciyes Üniversitesi örneği). *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 1(1), 26-29.
- Bolman, Lee G. ve DEAL, Terrence (1991), “Liderlik ve Yönetim Etkinliği: Çok Çerçevesel, Çok Sektör Bir Analiz”, *İnsan Kaynakları Yönetimi Dergisi*, S.30(4), ss.509-534.
- Çetintaş, Y. (2019). *Karate Antrenörlerinin Liderlik Yönlerinin İncelenmesi*, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bartın.
- Dereli M. (2003). A Survey Research of Leadership Styles of Elementary School Principals/İlköğretim Okulu Müdürlerinin Liderlik Davranışları. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Donuk, B. (2016). *Liderlik ve Spor*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Elik, T. (2017). *Güneydoğu anadolu bölgesi futbol takımlarında amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güngör, N. B. (2016). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının epistemolojik inançları ile liderlik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 15. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılınçarslan, S. (2013). *Okul Yöneticilerinin Liderlik Stilleri İle Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (İzmir İli Karabağlar İlçesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Okan üniversitesi, İstanbul.
- Miller, B. W., Roberts, G. C. and Ommundsen, Y. (2004). Effect of Motivational Climate on Sportpersonship Among Competitive Youth Male and Female Football Players. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 14(3), 193-202.
- Öz, N. (2018). *Beden eğitimi öğretmenlerinin iletişim becerilerinin liderlik davranışlarına olan etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Özdemir, E. (2003). Liderlik ve etik. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(2), 151-168.
- Özkan, N. Ö. (2012). *Hemşirelik öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve motivasyon düzeylerinin incelenmesi*. Doktora Tezi, İstanbul Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, İstanbul.
- Semiz, H. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinde sporun liderlik üzerine etkisi: Hendek örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Sezen-Balçıkantlı, G. (2010). Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1-10.
- Stornes, T. and Ommundsen, Y. (2004). Achievement goals, motivational climate and sportpersonship: a study of young handball players. *Scandinavian Journal of Education*, 48(2), 205-221.
- Şahin, M. (2011). Alp disiplini kayak antrenörlerinin çeşitli fiziksel ve fizyolojik parametrelerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 108-113.
- Tapşın, F. O., Bayazıt, B., Aydemir, A. ve Tapşın, F. O. (2020). Bireysel ve Takım Sporlarındaki Antrenörlerin Liderlik Davranışları Yönelimlerinin Bazı Değişkenlere Göre Belirlenmesi (Sakarya İli Adapazarı İlçesi Örneği). *Electronic Turkish Studies*, 15 (5).
- Vallerand, RJ ve GF Losier (1999). Sporda içsel ve dışsal motivasyonun bütünleyici bir analizi. *Uygulamalı Spor Psikolojisi Dergisi*. 11: 142-69.
- Yıldız, M. (2019). *Sporcularda Sportmenlik Yönelimi: Hedef Bağlılığı ve Sporda Ahlaktan Uzaklaşmanın Rolü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.

Yüklenme Tarihi: 21.10.2023 **Kabul Tarihi:** 11.12.2023 **Yayın Tarihi:** 30.12.2023

Bireysel Branş Sporcularının Psikolojik İyi Oluş ve Öz-Şefkat Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Umut SEVİLMİŞ^{1*} , Murat ÖZMADEN²

¹Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

²Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

ÖZ

Bu araştırma, bireysel branş sporcularının psikolojik iyi oluş ve öz-şefkat düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, tarama modellerinden olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Katılımcı sayısının hesaplanması için G*Power 3.1 programı kullanılarak yapılan hesaplamalar sonucunda, araştırmada bireysel branş sporcularının psikolojik iyi oluş ve öz-şefkat düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için ulaşılmaması gereken örneklem sayısı 58 olarak hesaplanmış, sporcuların anketlere hatalı veya eksik yanıt verme olasılıkları dikkate alınarak bu sayı %10 oranında artırılarak 64 katılımcıya ulaşılmaması hedeflenmiş ve toplamda bireysel branşlarla ilgilenen 402 sporcuya ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan sporculardan bilgi edinmek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve buna ek olarak Sporcu Öz-Şefkat Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeklerin uygulanmasında gerekli izinler alınmış olup, gönüllü olarak katılım sağlayan sporculara ilgili ölçekler Google-Formlar aracılığıyla uygulanmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılıma sahip olduğu, Kolmogorov-Smirnov testi, basıklık ve çarpıklık katsayıları ile belirlenmiştir. Psikolojik iyi oluş ve öz-şefkat arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için Pearson korelasyon analizi, basit doğrusal regresyon analizi, değişkenler arasındaki farkı incelemek için ise MANOVA analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda ise psikolojik iyi oluş ile öz-şefkat arasında orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif ilişki olduğu ve buna ek olarak öz-şefkatin psikolojik iyi oluş üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Öz-şefkat, Psikolojik İyi Oluş, Bireysel Branş

Investigation of the Relationship Between Psychological Well-Being and Self-Compassion Levels of Individual Branch Athletes

ABSTRACT

This study aimed to determine the relationship between psychological well-being and self-compassion levels of individual branch athletes. For this purpose, the relational screening model, which is one of the screening models, was used. As a result of the calculations made using the G*Power 3.1 programme to calculate the number of participants, the number of samples to be reached in order to examine the relationship between psychological well-being and self-compassion levels of individual branch athletes in the study was calculated as 58, and considering the possibility of incorrect or incomplete responses of the athletes to the questionnaires, this number was increased by 10% and it was aimed to reach 64 participants and a total of 402 athletes interested in individual branches were reached. In order to obtain information from the athletes participating in the study, the personal information form created by the researcher and the Athlete Self-Compassion Scale and Psychological Well-Being Scale were used. Necessary permissions were obtained for the application of the scales and the relevant scales were applied to the athletes who participated voluntarily through Google-Forms. It was determined that the data obtained had normal distribution by Kolmogorov-Smirnov test, kurtosis and skewness coefficients. Pearson correlation analysis and simple linear regression analysis were used to evaluate the relationship between psychological well-being and self-compassion, and MANOVA analysis was used to examine the difference between variables. As a result of the research, it was concluded that there is a statistically significant and positive relationship between psychological well-being and self-compassion at a moderate level, and in addition, self-compassion has a statistically significant and positive effect on psychological well-being.

Keywords: Self-Compassion, Psychological Well-Being, Individual Branch

GİRİŞ

Psikolojik iyi oluş, bir bireyin yaşamındaki zorluklara etkili bir şekilde karşı koyma, sağlıklı sosyal etkileşimler kurma ve yaşam amacını anlamlı bir şekilde sürdürme yeteneğini ifade eden bir kavramdır (Deci & Ryan, 2008; Keyes, Shmotkin, & Ryff, 2002). Genellikle mutluluk, yaşam doyumu ve mental sağlık ile ilişkilendirilen psikolojik iyi oluş, bireyin yaşamı boyunca fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal açılardan başarılı bir performans sergileyerek, içinde bulunduğu toplumun beklentileri doğrultusunda sağlıklı sosyal ilişkiler kurabilme, sorumluluklarını yerine getirebilme ve yaşadığı zorlukları aşabilme yeteneği ile şekillenir (Dursun, 2012; Pollard & Davidson, 2001). Ayrıca, psikolojik iyi oluş, bireyin ruhsal sağlığını yansıtan bir bileşen içerir. Bu, bireyin çevresel sınırlamalara rağmen kendisinden memnun olma yeteneği, olumlu bir benlik algısı geliştirme yeteneği, çevresini kendi ihtiyaçlarına göre düzenleme yeteneği ve kişisel kapasitesini fark edip geliştirme çabası gibi faktörlere dayanır (Huppert, 2009).

Araştırmalar, psikolojik iyi oluş ile ilişkilendirilen önemli bir faktör olarak kabul edilen öz-şefkat kavramını ortaya koymaktadır (Neff ve Germer, 2018). Öz-şefkat, bireylere zor deneyimlerle başa çıkmaları için gerekli güvenliği sağlayan bir kaynak olarak görülmektedir. Bu kavram, bireyin kendisine ve diğerlerine karşı gösterdiği şefkat ve anlayışın bir ifadesi olarak ele alınırken, ego savunuculuğunu azaltma eğiliminde olan bir tutumu yansıtmaktadır (Neff, 2011). Başka bir ifadeyle, öz-şefkat, kişinin acı ve ızdırap dönemlerinde kendini nasıl destekleyeceğini öğrenme sürecini içermektedir (Bodhipaksa, 2019).

Öz-şefkat, bireyin yaşamın olumlu ve olumsuz yanlarına dengeli bir şekilde yaklaşmasına olanak tanır. Birey, kendisine şefkat gösterdiğinde, zorluklarla karşılaştığında veya acı çektiğinde, nazik ve destekleyici bir içsel yapı oluşturarak bu deneyimleri daha sağlıklı bir şekilde işleyebilir (Desmond, 2017). Öz-şefkate sahip olan bireyler, sorunlarla yüzleştiklerinde kendilerini suçlamak veya eleştirmek yerine kendilerine anlayış gösterme ve duyarlılık sergileme eğilimindedirler (Leary ve diğerleri, 2007). Öz-şefkate sahip bireylerin bir dizi olumlu sonuçla ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu sonuçlar arasında daha yüksek yaşam doyumu, artan motivasyon seviyeleri, daha sağlam ilişkiler kurma yeteneği, fiziksel ve psikolojik sağlıklarının daha iyi olması, düşük düzeyde kaygı ve depresyon deneyimi, stres ve depresif belirtilerde azalma ve artan mutluluk ve yaşam doyumu bulunmaktadır (Neff ve Germer, 2018; Macbeth ve Gumley, 2012; Neff ve diğerleri, 2007). Buradan yola çıkarak araştırmamızda bireysel branş sporcularının psikolojik iyi oluş ve öz-şefkat düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, tarama modellerinden olan ilişki tarama modeli kullanılacaktır. İlişkisel tarama modeli ise iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi belirlemeyi hedefler. Bu modelde, değişkenlerin birlikte nasıl değiştiği ve birbirleriyle ilişkili olup olmadığı araştırılmaya çalışılır (Karasar, 2015).

Katılımcı

Psikolojik iyi oluş ile öz-şefkat arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla ilgili literatür incelenmiş ve Erdal (2022) tarafından yapılan araştırmadan hız alarak etki büyüklüğü $r = 0.45$ olarak ele alınmıştır. G*Power 3.1. programı aracılığıyla yapılan hesaplamalar sonucunda, Correlation: Bivariate normal model testinde 0.45 etki büyüklüğüne ulaşmak için (tails: two) %95 güç ve %95 güven aralığı ile ulaşılması gereken örneklem sayısı 58 olarak hesaplanmıştır. Araştırmaya katılan sporcuların kendi istekleri doğrultusunda araştırmadan çekilme ya da anketlere hatalı veya eksik yanıt verme olasılıkları dikkate alınarak bu sayı $N^l = N/(1-q)$ formülü ile %10 oranında artırılarak (Suresh ve Chandrashekar, 2012) 64 katılımcıya ulaşılması hedeflenmiş ve toplamda 402 bireysel branş sporcusuna ulaşılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, tüm seviyelerdeki aktif bireysel branş sporcuları oluştururken, örneklemini ise çalışmamıza gönüllü olarak katılan bireysel branş sporcularından oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya dâhil olan sporcular hakkında demografik bilgiler edinmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, spor branşı ve milli sporcu olma durumu gibi madde sorularından meydana gelmektedir.

Sporcu Öz-Şefkat Ölçeği

Killham ve diğerleri (2018) tarafından geliştirilmiş olan Sporcu Öz-Şefkat Ölçeğinin kısa formu Tingaz ve Atalay (2021) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. 12 maddeden oluşan ölçekte 1 “Hemen hemen hiçbir zaman” ve 5 “Hemen hemen her zaman” şeklinde puanlanan 5 likert tipi bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçekteki olumsuz sorular (1, 4, 8, 9, 11 ve 12) tersten kodlanmaktadır. Ölçeğin Cronbach's Alpha değerleri ,84 olarak belirtilmiştir.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Diener ve diğerleri (2010) tarafından geliştirilmiş olan Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Türkçe uyarlaması Telef (2013) tarafından yapılmıştır. Toplamda 8 maddelik olan bu ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçek “kesinlikle katılmıyorum (1) ve kesinlikle katılıyorum (7) arasında derecelendirilen bir ölçektir. Ölçeğin orijinal formunda Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı 0.87 olarak belirlenmiştir. Telef (2013) ise araştırmasında Cronbach's Alpha katsayısını 0.80 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise Cronbach's Alpha katsayısı 0.84 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan sporculardan bilgi edinmek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ve buna ek olarak Öz-Şefkat Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeklerin uygulanmasında gerekli izinler alınmış olup, gönüllü olarak katılım sağlayan sporculara ilgili ölçekler Google-Formlar aracılığıyla iletilmiştir. Ölçeklerin iç tutarlılığını arttırmak amacıyla ölçeklerin sırası değiştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin normal dağılıma sahip olduğu, basıklık ve çarpıklık katsayıları ile Q-Q Plot grafikleri kullanılarak belirlenmiştir. Psikolojik iyi oluş ve öz-şefkat arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için Pearson korelasyon analizi, basit doğrusal regresyon analizi, birden fazla bağımlı değişkenin bağımsız bir değişkenin grupları arasında herhangi bir farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek için MANOVA analizi yapılmıştır.

Tablo 1. Ölçeklere İlişkin Puanları Dağılımı

Boyutlar	N	Ort	Ss	Çarpıklık	Basıklık
SÖŞÖ	402	39,21	3,69	-,422	-,014
PİÖÖ	402	46,51	6,82	-,876	,578

SÖŞÖ: Sporcu Öz-Şefkat Ölçeği
PİÖÖ: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

BULGULAR

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Bireylere İlişkin Demografik Bilgiler

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Erkek	220	54,7
	Kadın	182	45,3
Yaş	19 yaş ve altı	106	26,4
	20-23 yaş	144	35,8
	24-27 yaş	56	13,9
	28 yaş ve üstü	96	23,9
Eğitim Düzeyi	Lise	59	14,7
	Lisans	294	73,1
	Lisansüstü	49	12,2
Spor Branşı	Atletizm	74	18,4
	Tenis	13	3,2
	Boks	33	8,2
	Kick Boks	36	9,0
	Muay Thai	14	3,5
	Taekwondo	51	12,7
	Oryantring	26	6,5
	Güreş	20	5,0
	Judo	79	19,7
	Yüzme	35	8,7
	Badminton	21	5,2
Milli Sporcu Olma	Evet	166	41,3
	Hayır	236	58,7
Toplam		402	100

Tablo 2’de katılımcıların frekans analizi verilmiştir. Oluşturulan gruplar içerisinde en yüksek değişkenler; cinsiyet değişkeninde erkek (n=220), yaş değişkeninde 20-23 yaş grubu (n=144), eğitim durumu değişkeninde lisans (n=294), spor branşı olarak Judo branşı (n=79) ve milli sporcu olmayan (n=236) katılımcılardan oluşmaktadır (n=402).

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre MANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	F	p
SÖŞÖ	Erkek	220	39,42	3,48	1,519	,218
	Kadın	182	38,96	3,92		
PİOÖ	Erkek	220	46,90	6,91	1,643	,201
	Kadın	182	46,03	6,70		

Pillai’s Trace=,006; F=1,195

SÖŞÖ: Sporcu Öz-Şefkat Ölçeği

PİOÖ: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Tablo 3’de yapılan MANOVA analizi sonuçlarına göre, Pillai’s Trace değeri .006 ve F değeri 1.796 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların cinsiyet değişkeni ile sporcu öz-şefkat ölçeği ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanı arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05).

Tablo 4. Yaş Değişkenine Göre MANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar	Yaş	N	\bar{X}	SS	F	p	Bonferonni
SÖŞÖ	19 yaş ve altı	106	39,18	3,80	2,278	,078	
	20-23 yaş	144	38,68	3,60			
	24-27 yaş	56	40,08	3,74			
	28 yaş ve üstü	96	39,53	3,58			
PIOÖ	¹ 19 yaş ve altı	106	45,09	6,67	5,398	,001*	3>1
	² 20-23 yaş	144	45,84	7,68			4>1
	³ 24-27 yaş	56	48,89	4,94			3>2
	⁴ 28 yaş ve üstü	96	47,69	6,04			

Wilks Lamda=,953 F=1,258

SÖŞÖ: Sporcu Öz-Şefkat Ölçeği
PIOÖ: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Tablo 4’de yapılan MANOVA analizi sonuçlarına göre Wilks Lamda değeri ,953 ve F değeri 1,258 olarak bulunmuştur. Katılımcıların yaş değişkeni ile sporcu öz-şefkat ölçeği toplam puanı arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı görülürken psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olduğu belirlenmiştir. Farklılığı tespit etmek amacıyla yapılan Bonferonni analizi sonucunda 24-27 yaş aralığındaki ve 28 yaş üstü olan sporcular ile 19 yaş ve altı olan sporcular arasında ve 20-23 yaş aralığındaki sporcular ile 24-27 yaş aralığındaki sporcular arasında olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 5. Spor Branşı Değişkenine Göre MANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar	Branş	N	\bar{X}	SS	F	p	Bonferonni
SÖŞÖ	¹ Atletizm	74	39,75	3,45	1,958	,037*	4>5
	² Tenis	13	39,23	2,97			
	³ Boks	33	38,96	4,18			
	⁴ Kick Boks	36	39,86	3,36			
	⁵ Muay Thai	14	37,42	3,85			
	⁶ Taekwondo	51	39,39	3,64			
	⁷ Oryantring	26	39,73	4,17			
	⁸ Güreş	20	37,60	3,39			
	⁹ Judo	79	39,83	3,31			
	¹⁰ Yüzme	35	38,08	3,99			
	¹¹ Badminton	21	38,80	4,22			
PIOÖ	¹ Atletizm	74	49,20	5,80	2,722	,003*	1>6
	² Tenis	13	46,07	8,92			
	³ Boks	33	46,72	6,63			
	⁴ Kick Boks	36	46,75	6,39			
	⁵ Muay Thai	14	45,42	7,84			
	⁶ Taekwondo	51	43,29	7,88			
	⁷ Oryantring	26	46,65	6,60			
	⁸ Güreş	20	47,10	5,54			
	⁹ Judo	79	45,65	6,52			
	¹⁰ Yüzme	35	47,68	5,60			
	¹¹ Badminton	21	45,61	7,85			

Pillai’s Trace =,124 F=2,578

SÖŞÖ: Sporcu Öz-Şefkat Ölçeği
PIOÖ: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Tablo 5’de yapılan MANOVA analizi sonuçlarına göre Pillai’s Trace değeri ,124 ve F değeri 2,578 olarak bulunmuştur. Katılımcıların spor branş değişkeni ile sporcu öz-şefkat ölçeği ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanları arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu belirlenmiştir. Farklılığı tespit etmek amacıyla yapılan Bonferonni analizi sonucunda, sporcu öz-şefkat ölçeğine göre Kick Boks ve Muay Thai sporcuları arasında iken psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanına göre ise Taekwondo ve Atletizm sporcuları arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p<0,05$).

Tablo 6. Millî Sporcu Olma Durumu Değişkenine Göre MANOVA Analizi Sonuçları

Boyutlar	Millilik	N	\bar{X}	SS	F	p
SÖŞÖ	Evet	166	39,07	3,60	,430	,512
	Hayır	236	39,31	3,75		
PİÖÖ	Evet	166	47,12	6,63	2,251	,134
	Hayır	236	46,08	6,93		

Pillai's Trace=,009 F=1,855

SÖŞÖ: Sporcu Öz-Şefkat Ölçeği
PİÖÖ: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Tablo 6'da yapılan MANOVA analizi sonuçlarına göre, Pillai's Trace değeri .009 ve F değeri 1.855 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların millî sporcu olma durumu değişkeni ile sporcu öz-şefkat ölçeği ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanı arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0,05$).

Tablo 7. Korelasyon Analizi Sonuçları

	1-	2-
1- Kontrol	1	
	-	
2- Bağlılık	,323**	1
	,000	-

$p<0,01$ **, $p<0,05$ *

Tablo 7 incelendiğinde psikolojik iyi oluş ile öz-şefkat arasında orta düzeyde, istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 8. Öz-Şefkatin Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi Amacıyla Yapılan Basit Regresyon Analizi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	Standart Hata	Beta	t	p	F	R2	Durbin Watson
PİÖ	Sabit	23,099	3,446		6,703	,000*	46,566	,102	,076
	SÖS	,597	,087	,323	6,824	,000*			

$p<0,01$ **, $p<0,05$ *

Tablo 8'de yapılan regresyon analiz sonucuna göre, F değerine karşılık gelen anlamlılık seviyesine bakıldığında kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($F=46,566$; $p<0,05$). Bağımsız değişkene ait beta katsayı değerine, t değerine ve anlamlılık seviyesine bakıldığında; öz-şefkatin psikolojik iyi oluş üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir etkisinin olduğu görülmektedir ($t=6,824$ $p<0,05$). Psikolojik iyi oluş üzerindeki değişimin %10,2'sini açıkladığı görülmektedir (Düzenlenmiş $R^2=0,102$). Öz-şefkat değişkenindeki 1 birimlik artış psikolojik iyi oluş üzerinde 0,597'lik artışa neden olmaktadır ($\beta=0,597$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, bireysel branş sporcularının psikolojik iyi oluş ve öz-şefkat düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda psikolojik iyi oluş ile öz-şefkat arasında orta düzeyde, anlamlı ve pozitif ilişki olduğu tespit edilmiştir. Psikolojik iyi oluş ile öz-şefkat arasındaki bu ilişki, sporcuların duygusal ve psikolojik sağlıklarını geliştirmelerine yardımcı olan faktörlerle açıklanabilir. Sporcuların öz-şefkatlerini geliştirmeleri, genel psikolojik iyi oluşlarını artırabilir ve sporcuların daha yüksek performans göstermelerine yardımcı olabilir.

Cinsiyetin psikolojik iyi oluş ile öz-şefkatin anlamlı bir yordayıcısı olmadığı tespit edilmiştir. İlgili alanyazın incelendiğinde araştırmamızı destekler nitelik olan Köksal ve diğerlerinin (2023) yaptığı çalışmada cinsiyet değişkeninin psikolojik iyi oluş ve öz-şefkat ilişkisi incelenmiş ve anlamlı bir yordayıcısı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak aynı bulguya sahip başka çalışmalara rastlanılmıştır (Çeri ve Çiçek, 2021; Kaya ve diğerleri, 2019; Kermen ve diğerleri, 2016). Bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini etkileyen faktörler incelenmiş ve kişilik özellikleri ile psikolojik

değişkenlerin, cinsiyet, eğitim düzeyi, yaş, iş durumu ve yaşam koşulları gibi sosyodemografik faktörlere kıyasla daha büyük ve belirgin bir etkisi olduğu belirtilmiştir (Schotanus-Dijkstra ve diğerleri, 2016; VanderWeele, 2017). Psikolojik iyi oluş ve öz-şefkat gibi psikolojik nitelikleriyle birlikte göz önüne alındığında cinsiyet değişkeni bu sebepten dolayı anlamlı bir yordayıcısı olmayabilir.

Katılımcıların yaş değişkeni ile sporcu öz-şefkat ölçeği toplam puanı arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı görülürken psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanı arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu belirlenmiştir. Farklılığı tespit etmek amacıyla yapılan Bonferonni analizi sonucunda 28 yaş ve üzeri olan sporcuların psikolojik iyi oluş düzeyleri 24-27 yaş aralığındaki sporculardan, 20-23 yaş aralığındaki sporcuların ve 24-27 yaş aralığındaki sporcuların psikolojik iyi oluş düzeyleri 19 yaş ve altı olan sporculardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmamızı destekler nitelikte olan Schönfeld ve diğerlerinin (2017) yapmış olduğu araştırmada yaşı daha büyük olan katılımcıların ruh sağlıklarının daha olumlu olduğu sonucu elde edilmiştir. Buradan hareketle sporcuların yaşlarındaki artış ile birlikte psikolojik iyi oluş düzeylerinin de arttığı gözlemlenmiş ve bu durumun sporcuların kazandıkları tecrübeler ile doğru orantılı olabileceği düşünülmektedir.

Katılımcıların spor branş değişkeni ile sporcu öz-şefkat ölçeği ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanları arasında anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kick Boks branşı ($X: 39,86$) ile ilgilenen sporcuların Muay Thai branşı ($X: 37,42$) ile ilgilenen sporculara göre daha öz-şefkatli olduğu görülmektedir. Kick Boks, genellikle hız, güç ve dayanıklılık gerektiren bir spor olarak bilinir. Muay Thai ise daha fazla teknik ve stratejik bir yaklaşım gerektirir. Bu farklılıklar, sporcuların kendilerini ve yeteneklerini nasıl değerlendirdiklerini etkileyebilir. Kick Boks branşı, sporculara fiziksel yeteneklerini daha fazla özgüvenle ifade etme fırsatı sunabilir, bu da öz-şefkatlerini artırabilir.

Bir diğer bulgu ise Atletizm branşı ($X: 49,20$) ile ilgilenen sporcuların psikolojik iyi oluş düzeyleri Taekwondo branşı ($X: 43,29$) ile ilgilenen sporculara göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Her iki branş da rekabetçi doğalarıyla bilinir. Ancak, sporcular arasındaki rekabet ve performans beklentileri branşlara göre farklılık gösterebilir. Atletizm sporcuları için kişisel en iyi derecelere odaklanma ve bu dereceleri geliştirme beklentisi yüksek olabilir. Bu, psikolojik iyi oluşlarını artırabilir.

Katılımcıların milli sporcu olma durumu değişkeni ile sporcu öz-şefkat ölçeği ve psikolojik iyi oluş ölçeği toplam puanı arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde Yavuz (2021) tarafından yapılan araştırmanın bulguları ile araştırmamızın bulguları örtüşmektedir.

Sonuç olarak, bireysel branş sporcularının psikolojik iyi oluşlarını artırmak için öz-şefkat geliştirmenin önemli bir strateji olabileceğini göstermektedir. Sporcuların öz-şefkat göstermeleri durumunda, duygusal dengeyi korumalarına ve rekabetçi ortamlarda daha iyi performans göstermelerine yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Yapılacak benzer çalışmaların bireysel ve takım sporları olarak karşılaştırma yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Bodhipaksa (2019). *This difficult thing of being human: The Art of Self-Compassion*. California: Parallax Press.
- Çeri, V. ve Çiçek, İ. (2021). Psychological well-being, depression and stress during COVID-19 pandemic in Turkey: A comparative study of healthcare professionals and non-healthcare professionals. *Psychology, Health & Medicine*, 26(1), 85-97.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2008). Hedonia, eudaimonia, and well-being: an introduction. *Journal of Happiness Studies*, 9(1), 1–11.
- Desmond, T. (2017). *The self-compassion skills workbook: A 14-day plan to transform your relationship with yourself*. New York: W. W. Norton & Company, Inc.
- Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., Oishi, S., & Biswas-Diener, R. (2010). New well-being measures: Short scales to assess flourishing and positive and negative feelings. *Social Indicators Research*, 97, 143–156.
- Dursun, P. (2012). *The Role of meaning in life, optimism, hope and coping styles in subjective well-being*. (Doktora Tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri, Ankara.
- Erdal, G. (2022). *Yaşamı sürdürme nedenleri ile psikolojik iyi oluş arasında öz-şefkat ve bilinçli*

- farkındalığın aracı rolü.* (Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji, İstanbul.
- Huppert, F. A. (2009). Psychological well-being: Evidence Regarding its Causes and Consequences. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 1(2), 137–164.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri (28. basım)*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaya, Z., Çenesiz, G. Z. ve Aynas, S. (2019). Yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal destek algıları ile psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumlarının incelenmesi: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(70), 518-537.
- Kermen, U., Tosun, N. İ. ve Doğan, U. (2016). Yaşam doyumunu ve psikolojik iyi oluşun yordayıcısı olarak sosyal kaygı. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 20-29.
- Keyes, C. L. M., Shmotkin, D. ve Ryff, C. D. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 1007–1022.
- Killham, M. E., Mosewich, A. D., Mack, D. E., Gunnell, K. E. ve Ferguson, L. J. (2018). Women athletes' selfcompassion, self-criticism, and perceived sport performance. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 7(3), 297-307.
- Köksal, Z., Topkaya, N. ve Şahin, E. (2023). Üniversite öğrencilerinde cinsiyet, psikolojik kırılganlık ve öz şefkatin psikolojik iyi oluş ile ilişkisinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(87), 1309-1324.
- Leary, M.R., Tate, E.B., Adams, C.E., Allen, A.B. ve Hancock, J. (2007). Self-compassion and reactions to unpleasant self-relevant events: The implications of treating oneself kindly. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92, 887–904.
- MacBeth, A. ve Gumley, A. (2012). Exploring compassion: A meta-analysis of the association between self-compassion and psychopathology. *Clinical psychology review*, 32(6), 545-552.
- Neff, K. D. (2011). Self-compassion, self-esteem, and well-being. *Social and Personality Psychology Compass*, 5(1), 1-12.
- Neff, K. D., Rude, S. S. ve Kirkpatrick, K. L. (2007). An examination of self-compassion in relation to positive psychological functioning and personality traits. *Journal of research in personality*, 41(4), 908-916.
- Neff, K. ve Germer, C. (2018). *The mindful self-compassion workbook: A proven way to accept yourself, build inner strength, and thrive*. New York: The Guilford Press.
- Pollard, E. L. ve Davidson, L. (2001). Foundations of child well-being. Action Research in Family and Early Childhood. UNESCO Education Sector Monograph.
- Schotanus-Dijkstra, M., Pieterse, M. E., Drossaert, C. H., Westerhof, G. J., De Graaf, R., Ten Have, M., ... ve Bohlmeijer, E. T. (2016). What factors are associated with flourishing? Results from a large representative national sample. *Journal of Happiness Studies*, 17, 1351-1370.
- Schönfeld, P., Brailovskaia, J. ve Margraf, J. (2017). Positive and negative mental health across the lifespan: A cross-cultural comparison. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 17(3), 197-206.
- Suresh, K. P. ve Chandrashekar, S. (2012). Sample size estimation and power analysis for clinical research studies. *Journal of Human Reproductive Sciences*, 5(1), 7.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik iyi oluş ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-3), 374-384.
- Tingaz, E. O. ve Atalay, Z. (2021). Sporcu öz şefkat ölçeği-kısa formu: Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 305-318.
- Vander Weele, T. J. (2017). On the promotion of human flourishing. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 114(31), 8148-8156.

Yavuz, Ü. (2021). *Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş profillerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.